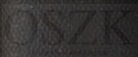

264083

Korchmáros,
—
Montecarlo

N. M.

MONTECARLO

ÉS

JÁTÉKTERMEI

IRTA

KISUNYOMI

DR. KORCHMÁROS KÁLMÁN

BUDAPEST, 1906.

KUNOSSY SZILÁGYI ÉS TÁRSA KIADÁSA
IV. UJLYAG-UTCA 16.

K. SZ. K.

16

Országos Széchényi Könyvtár

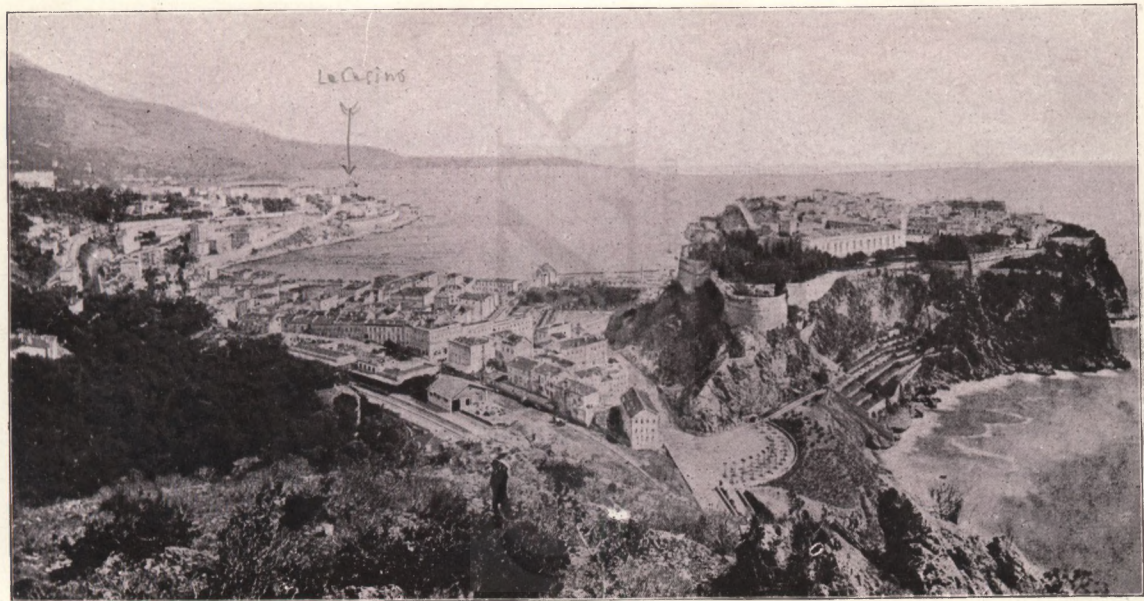
Egyszerű

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1870. évi. könyvtári. év. 1. sz.

MONACO ÉS MONTECARLO LÁTKÉPE.

MONTECARLO ÉS JÁTÉKTERMEI

IRTA :

KISUNYOMI

DR. KORCHMÁROS KÁLMÁN.

BUDAPEST, 1906.

KUNOSSY, SZILÁGYI ÉS TÁRSA KIADÁSA

IV., UJVILÁG-UTCZA 16.

~~Sym~~
~~298~~ ~~4x~~

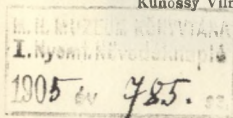

Országos Széchényi Könyvtár

264083

Kunossy Vilmos és fia nyomdai műintézetéből Budapesten.

ELŐSZÓ.

Évről-évre számosabban látogatják az olasz Rivierát, a melynek törzsközönsége folyton szaporodik. Még a múlt évtizedben bizonyos szégyenlősséggel emlegették azok, a kik Montecarloban kiszállottak, hogy ők is voltak ott. A legtöbben eltagadták és csak intim körben emlegették a Casino zöld asztalait. Ma már nyiltabban beszélünk róla, és az, a ki 14 napot Montecarloban akar tölteni, nem czimezteti hazulról a leveleit valamelyik nizzai hotelbe. Sőt mondhatnám, hogy kezd divattá válni, hogy Montecarloban megforduljon, a ki a telet, vagy annak egy részét a bájos, olasz riviera kék ege alatt tölti el. A zsurokon már nyiltan el is mondják. Mert meg van ugyan még a „Montecarlo“ szónak az a mellék-zöngéje, a melyből a „játékosra“

szoktunk következtetni, de ez a mellék-íz napról-napra csökkenőben van, mert ma már több a turista, mint a játékos azok között, a kik Montecarloban megfordulnak.

De éppen azért, mert már nagyon sokan ismerik személyes tapasztalatokból Montecarlot, csodálkozni kell azon, hogy mily nagymérvű tájékozatlanságban él a tudását elszórt hirlapi közleményekből meritő nagyközönség Montecarlo igazi mivolta felől. Hogy magyar forrásokból nem alkothat magának képzetet valaki mindenről, a mit szórványosan hall vagy a hirlapokban olvas, annak nagyon egyszerű a magyarázata: komolyan és tárgyilagosan még nem irtak nálunk Montecarlóról. Az a néhány tárcza, a mely koronként foglalkozik vele, mindig csak az egyéni hangulatok többé vagy kevésbbé színes vázlata szokott lenni. Az írók ezen vázlatainak megvilágítása persze egyéni, és ehhez képest vagy a túlzott fény kápráztatja, vagy a sötét árnyékolás hagyja homályban az olvasót, a ki a valót, az igazat szeretné megismerni. Nem tartanám különben nagy bajnak, hogyha

valamely tárgyról valaki nem tud semmit. A kíváncsi, s a tudni vágyó ember végre is megszerzi magának a helyes ismeretet. Hanem azt tartom bajnak, hogyha valamit rosszul, tévesen tudnak. A rosszul, a tévesen tudás forrásait pedig — magyar hiányában — nálunk rendszerint a német, ritkább esetben a francia piaczkon keresik föl. És a sok téves nézet ezeknek a — nagyon kevés kivétellel — megbizhatatlán, fölületes és egyoldalú tudósítóknak köszöni eredetét.

A német és francia könyvpiaczkon évről-évre jelennek meg könyvek, a melyek Montecarloval foglalkoznak. De ezek egytől-egyig tendencziózusak. Vagy föltétlenül gyalázzák, vagy kritika nélkül dicsérik a rulett intézményét. Ezeknek a könyveknek a szerzőit három kategóriába kell sorolni: a zsarolókat, a veszítők és nyerők kategóriájába. A két előbbi osztály képviselői (ezek közül különösen a francziák) támadják a „játékbartlangot“, „a rablók, csalók és kokottok tanyáját“, — mert hallgatási díjra pályáznak, vagy bosszút állanak pénzük elvesztése miatt; az utób-

biak biznak a „szisztémában“, mely őket nyereséghez juttatta, és másokat is boldoggá akarván tenni, világgá adják tapasztalataikat. A valóságban Montecarlo sem olyan gonosz, mint amazok hirdetik, sem olyan dicséretes és ártatlan, mint aminőnek a nyerők mondják.

Az ottani játékoknak szakszerű ismertetése kapcsán a játékbank montecarloi intézményével akarom tárgyilagos világításban megismertetni az olvasót.

Montecarloban és játéktermeiben a való, az igaz adatokat keresve, az érdekességeknek olyan tömegét találtam, hogy száanalommal tekintem azoknak fáradozásait, a kik fantáziájuk megerőltetésével cserkésznek a költött érdekességek berkeiben.

Első rész.

A 2160 lakosú torpedóhajó-házvezetői iskolának
néhány nappal ezelőtt 6000 lakos volt, a többi Mon-
téc és Montecarlo között elhelyezkedő. Montecarlo
1836-ban épült. A hajóvezetői iskolának a torpedó-
hajóvezetői iskolával szembe fordított épületével és
néhány nappal ezelőtt 6000 lakos volt, a többi Mon-
téc és Montecarlo között elhelyezkedő.

Az első Montecarlo, melyet az első Montecarlo
a hajóvezetői iskolának épített. — „père Blanc”
volt a neve. Az első Montecarlo épített. — „père
Blanc” volt a neve.

A montecarloi játékbank alapítása.

MONTECARLO nevét az 50 év előtti térképeken, vagy lexikonokban sikertelenül keresnénk. A múlt század 50-es éveiben még az a Tête de chien alján a tengerbe nyuló szikla, a melyen ma a Casino fényes palotája pompázik, jóformán egészen kopáron állott. A büszke Grimaldiak utódja, III. Károly fejedelem a monacoi sziklavár ormáról alátéekintve nem látta még a Condaminet, mely Monaco és a mai Montecarlo között épült, nem látta azt a száznál több, fényesnél fényesebb villát és több mint ötven pazar szállót, mely ma a bájos monacoi öblöt környékezi.

A 2160 hektár terjedelmű herczegség lakosainak száma akkor még 6000 lélek volt, a mihez Mentone és Roque-Brunne is hozzá számítandó. Maga Monaco 1200 lakost számolt. A herczeg évi jövedelme arányban állott birodalma nagyságával és népe számával, mert az nem haladta meg a 80,000 frankot, melyet Párisban iparkodott minél kellemesebben elkölteni.

A mai Montecarlo, melyet méltán mondanak a Riviera gyöngyének, Blanc apónak — „père Blanc” volt a neve általában François Blancnak — köszönheti alapíttatását és fényes virágzását.

François Blanc volt alapítója öccsével Louis Joseph Blanc-kal együtt 1841-ben a homburgi játék-banknak, mely az addig jelentéktelen kis fürdőt és környékét alig tíz év alatt világhírűvé tette.

A hessen-homburgi kis örgrófság székhelye lett találkozója Európa összes játékosainak, mert père Blanc értette a módját, hogy mikép csináljon versenyt Badennek és Wiesbadennak. A reklám értékét és a külsőségek hasznosságát ez a nagyszabású vállalkozó idejében fölismerni és értékesíteni tudta. A homburgi „Kursaal“ pazar fényűzéssel volt építve és minden kényelemmel ellátva. A fürdő színházában dráma, opera és ballet volt műsoron és az akkori művészvilág előkelőségeinek szerződése biztosítva volt. A társalgó és olvasótermekben nem fukarkodtak a márvánnyal és gazdag aranyozással, — az éttermek fénye utolérte a párisi Louvre művészies pompáját. Óriási parkja, remekül gondozott sétányaival, téli kertje és fürdői s főképp maga a válogatott társaság, az akkori világ haute crèmeje, méltán szerezték meg Homburnak a világfürdő hírnevét.

Nincs abban semmi kétség, hogy ennek a sikernek s a Blanc testvérek zsebeibe ömlő millióknak alapja a Kursaal három játéktermében felállított négy zöld asztal volt, melyek közül kettőn-kettőn rulettet és trente-et-quarante-et játszottak. Ezeken az asztalokon naponként 720,000 forint (1.400,000 korona) volt a bank betétje. A rulett asztalokon 60—60,000 forint, a trente-et-quarante asztalokon pedig 300—300,000 forint.

Mikor a múlt század 50-es éveinek közepe felé a

német egységre törekvő mozgalmak, a melyek parallel haladtak Poroszország izmosodásával, nagyon előtérbe kezdtek nyomulni, a finom szimatú Blanc apó megsejtette, hogy a hessen-homburgi és vele egyivásu apró örgrófságok és kis herczegségek önállóságának napjai meg vannak számlálva. Hogy a nagy-németség várható kialakulása után a puritán gondolkozásu porosz király (I. Vilmos) beszünteti a homburgi mulatságokat és Blanc koncesszióját meg nem ujitják, azt meglehetősen bizonyosra vehette.

A körültekintő vállalkozónak geniális éleslátásával tudta föltalálni Blanc apó azt a pontját Európának, a hol valószínűleg a leghosszabb időre megvetheti lábát bankjával.

Öccse, a ki megelégedett Homburgban gyűjtött millióival, nem ment bele az új vállalkozásba és később a homburgi zöld asztalokkal együtt 1871-ben ő is elköltözött nyugalmas magánéletébe. Az öreg Blanc azonban, a ki hizelgő, sőt kedves modoru, eleven temperamentumu ember volt, — rosszakarói telhetetlen pénzvággyal és kapzsisággal vádolják — nem pihent meg aranyain, hanem egy szép napon 1856-ban megjelent Monaco várában és III. Károly herczegnél audienciára jelentkezett.

Azt meg kell adni Blanc apónak, hogy megtudta becsülni annak a koncessziónak értékét, mely neki 30 évre megadta a jogot, hogy *Etablissement des Bains de Mer et Cercle des Etrangers* czim alatt fürdővállalatot alapítson játékbank föllállításával kapcsolatosan, mert nyomban lefizetett érte Károly

herczeg kezeibe 1.700,000 frankot, s a mellett busás évi járadékot biztosított a herczegnek.

Már két évvel ezután, 1858 május 13-án megtörtént a mai Casino pompás épületének alapkövetétele nagy ünnepségek kíséretében. Ekkor nyerte nevét Blanc apó indítványára Károly herczeg megasztaltatése végett az a hegyoldal, melyen ma Montecarlo villa- és szálló-telepe áll.

A rohamosan fejlődő Montecarlo neve ma már lassan-lassan kiszorítja a forgalomból Monaco nevét s fogalomjelző szálló-ige értékű a „Montecarlo“ szó, mert mindenki a legklasszikusabb és legtökéletesebb hazárdjáték fogalmával kapcsolja egybe.

A monacoi herczegség, mely 1793 óta francia főnhatóság alatt volt, 1815-ben a szardiniai király védnöksége alá került, de a savoyai ház uralomra jutásával olasz védnökség alá jutott. Midőn 1861-ben Nizzát visszacsatolták Franciaországhoz, a monacoi herczegség fölött való védnökség is Franciaországé lett. Az addig Monacohoz tartozott Mentone és Roque-Brunne-t ekkor kebeleztek be Franciaországba az Alpes Maritimes megyébe.

A monacoi herczeg uralmának ezen megrövidítéséhez minden ellenszegülés nélkül hozzájárult. Igaz, hogy az a négy millió frank is, melyet kárpótulásul a francziák fizettek neki, vigasztalásul szolgált, de a mellett ekkor már tisztán belátta azt is, hogy a két kis község elvesztéseért bőven kárpótolni fogja őt a Blanc apó bankja és az addig annyira súlyos anyagi gondokat leveszi a herczeg vállairól.

És valóban már 1869 február 8-án abban a

kellemes meglepetésben részesítette III. Károly herczeg monacoi alattvalóit, hogy az összes egyenes és közvetett adókat eltörölte. Az a boldog 15,180 halandó, a ki magát ma a monacoi fejedelem alattvalójának vallja, az adózásnak semmiféle fajtáját nem ismeri, s a katonáskodás terheit sem viseli, mert ezt is az az önkéntesen és fölös számban jelentkező 96 külföldi zsoldos látja el, a kik három ezredes, négy alezredes, hat százados, hét fő- és hét alhadnagy parancsnoksága alatt alkotják a kis hatalmasság fegyveres véderejét. Betűszerinti értelemben mondhatjuk tehát, hogy a bank az állam összes szükségleteit fedezi, kezdve a herczeg czivillistáján, a rendőrség, bíróság, püspökség, iskolák és mindennemű hivatalokon végig.

Meg van ott en miniature minden intézmény, mely más állam berendezéséhez tartozik; csak kétféle hiányzik: börtön nincs Monacóban, mert a nagyrítkán elmarasztalt büntetéseket a legközelebbi francia börtönökbe zárják, — és közjótékonysági intézmények (szegényház, népkonyha, hajléktalanok menhelye) nincsenek, azon egyszerű oknál fogva, mert koldus nem lakik Monaco területén, hol a szegénység ismeretlen. A rossz nyelvek azt hiresztelik, hogy a különben bőkezű részvénytársaság a rabtartási költségek dolgában egy kissé szűkmarku, mert állítólag mindig alkalmat ad az elítélt büntetteknek, hogy szökésük útján a bankra hárulandott bűnügyi költségek megtérítésétől szabaduljon. Hogy mi igaz ebből a pletykából, azt nem sikerült földeritenem, mert az ilyen eseteknek hiteles leírását a monacoi hivatalos közlönyben az *Annuaire de Monaco*-ban

hiában kutattam. A szegényügy azonban mégis csak foglalkoztatja a társaságot, mert, ha nem is a szerencsés benszülöttekkel, de az idegenek egyik-másikával megesik az az emberi dolog, hogy elfogy az apró pénze s a közjótékonyásra szorulna: a bank ellátja utiköltséggel, hogy hazájába visszatérhessen. A mi a tolonczolásnak legudvariasabb formájában történik.

A szegénységet, ezt az anaesthetikus dolgot messze száműzte az öreg Blanc apó az ő vállalkozásainak környékétől. Semmit sem utált annyira, mint a szűkös viszonyokat. Annyi bizonyos, hogy nem közönséges méretű pénzember volt ez a különben szerény és egyszerű életmódot folytató öreg ur, a kiről tömérdek adoma kering. A Casinonak dúsgazdag pompája, a hirneves *Garnier*, a párisi Opera építójének tervei nyomán épült és *Doré* Gusztáv festményeivel diszitett színház mesés fényűzése tanuszkodnak arról, hogy Blanc apó nem szeretett garaszkodni. Megmutatta ezt akkor is, midőn hirtelen terjedt, hogy a párisi nagy operaház építésének rengeteg — 50 millió franknyi — költségei elfogytak. Nem tudták a befejezéshez még szükséges öt millió frankot előteremteni. Blanc apó ekkor elővette cheque könyvecskéjét és az egész öt millió frankot kiutaltványozta az építési költségekre. Ennek az anekdotának az a csattanója, hogy az elkészült nagy opera megnyitó ünnepélyes előadására a rendezőség „elfeledett” Blanc apónak meghívót küldeni. Sokféleképpen magyarázgatták, mentegették utóbb ezt a tévedést, de sohasem derült ki, hogy az a feledékenység a véletlennek vagy a szándé-

kosságnak volt-e a műve? Igaz, hogy később meg volt az az elégtétele, hogy a világ leghirnevesebb művészei szerepeltek montecarloi gyönyörű színháza deszkáin, az arany pedig szakadatlanul ömlött pénztáraiba a Cercle des Etrangers évről-évre növekedő forgalma révén.

Az öreg Blanc nem játszott soha, de bizott saját jelmondatában: „*Rouge* perd et *Noir* perd, mais c'est toujours *Blanc* qui gagne!“ (Vörös vesz, Fekete vesz, de Fehér mindig nyer.)

Egyszer azonban mégis játszott. De az még homburgi anekdota. Egy párisi divatárusnő a német fürdőket szokta fölkeresni, hogy az akkori „legujabb párisi divat“ termékeit bemutassa. Blanc anyónak nagyon megtetszett az egyik kalap, de Blanc apó sokallotta érte a kívánt 250 frankot. Komikusan drága árnak tartotta egy női kalapért és nem akarta, hogy megvegyék. De a kalapról Blanc anyó nem akart lemondani, s mert a házi béke 250 frankkal még sincs drágán megfizetve, végre is megvették a kalapot. Csakhogy a dolog bosszantotta az öreget és elhatározta, hogy az öcscsének (a homburgi vállalatban volt társa) kell azt megfizetnie, az az majd kinyeri a bankból. Egyszerűen 500 frankot akart nyerni. Általános bámulatot keltve hivatalnokai előtt, elkezdett játszani az egyik asztalnál. De a dolog nem ment, s az öreg ur csakhamar elvesztette a zsebében hordott összeget, haza ment friss pénzért, de a szerencse csak nem akart feléje fordulni. Mindinkább tűzbe jött erre, úgy hogy a dolog vége az volt, hogy kerek 80,000 frankot vesztett. Ennek a fele az ő javára esett

ugyan, de azért a Blanc anyó új párisi kalapja 40,250 frankjába került. Minden takarékos családapa elképzelheti, hogy milyen pokoli öröme telt benne Blanc apónak, valahányszor a felesége előtte az új kalapjában megjelent.

Nem szabad említés nélkül hagyni, hogy Monacóban már jóval Blanc odaérkezése előtt, a mikor még nyoma sem volt az olasz és francia Rivierán végig vonuló vasutnak, működött egy kisebbszerű játékbank, melynek 1853-ban adott III. Károly fejedelem 30 éves koncessziót. Ez a kis társaság 2.500,000 frank alaptőkével működött, de nem csinált nagyon fényes üzleteket. A forgalom nagyon minimális volt, az egész telep a ma is álló Hôtel de Parisból és a mostaninak helyénálló egyszerű kaszinó épületből állott. Ennek a kis banknak jogait engedte át 1883-ig a herceg Blancnak, a ki értett ahhoz, hogy a nagyszabású és fényes beruházásokkal hihetetlen virágzásra és világhirre emelje a vállalatot.

A bank azonban tulajdonképpen fénykorának kezdetéhez akkor jutott, a midőn 1870-ben az összes német játékbankokat betiltották és Montecarlo elkezdte élvezni monopoliumát. Európa játékosai a belga fürdőkön kívül tisztességes rulettet csak itt találtak és évről-évre számosabban rajzolták körül Blanc apó asztalait. A homburgi bank egész kipróbált személyzetét 1870-ben átköltöztették ekkor Montecarloba. Ekkor már régen állott az inkább gazdagon, mint izlésesen díszített mór-stylű játékterem. 1871-ben fejezték be a már említett színház építését, és később, az 1890-es évek

végén, már Blanc apó halála után, még két tündöklő játékkeremmel bővítették az épületet.

Blanc apó 1877 július 27-én halt meg 71 éves korában és 175 millió franknyi vagyonát négy gyermekének hagyta. Csupán a párisi Szent Rókus-templomnak hagyományozott lelke üdvösségeért elmondandó szent misékre 500,000 frankot.

Ilyen óriási vagyon birtokában nem volt nagy mesterség a család részére pozíciót biztosítani még a legmagasabb társaságban is. Annyi bizonyos, hogy a legirigyebb ellensége foghatta csak reá Blanc anyóra, hogy apróhirdetések útján szerezte leányai részére a hercegi férjeket. Az a 35—40 millió frank, a mennyit mindegyik hozományul kapott, a leghatásosabb házasságközvetítő volt. *Lujza*, az idősebb, egy lengyel herceget, Radziwill Constantint boldogította kezével és bizonyára pénzével is, míg *Mária*, az ifjabbik, Bonaparte Rolandnak, Bonaparte Péter herceg fiának, III. Napoleon unokaöccsének lett felesége.

Fiai közül *Edmond* St. Cloud városának polgármestere volt, majd utóbb körülbelül tíz éven át képviselő. Nagy versenystállót tart és a sport minden ága iránt érdeklődik. *Camille* szintén híres istállók tulajdonosa és szép sikerekkel űzi a sportot, lovai vagy hatszor győztek a Grand Prixben.

Az öreg Blanc halála után Bertora gróf vezette tovább az üzletet a Blanc-család nevében egész 1883-ig, a mikor a régi engedélyokmány határideje lejárt. A Blanc-család hercegi rokonsága részéről indulhatott ki az a terv, hogy a monacoi „Etablissement“-t részvénytársasággá alakítsák. A

magasabb rokonság előtt valószínűleg kettős cél lebeghetett. Egyrészt bizonyos delicatessé-t kereshettek abban, hogy a „zéro“ és „refait“-ból folyó jövedelmek ne legyenek kizárólag a Blanc-család neveivel kapcsolatosak. A francia bourgeois típusának, az öreg Blancnak ez a gondolat még nem okozhatott skrupulusokat. Az ő elvei között okvetlenül szerepelt az a tétel, hogy a pénznek nincs illata. És bizonyára látott ő elég vagyont fölhalmozódni a III. Napoleon idejében, a melyeknek származása tisztesség dolgában nem mérkőzhetett az övével. Mert tagadhatatlan, hogy a ki Blanc ur bankjában akarta szaporítani a pénzét, kisebb költséggel és a nyeresre nagyobb eséllyel kockáztatta azt, mintha tőzsdei bizományos ellenőrizhetetlen körmeire bízta volna. Blancék csak 1·28 (ruletten 1·35) százalékot számítottak bankjutalék révén, de soha nem csaltak és minden megnyert tétet kifizettek: a mit azonban számos más bankról nem lehetett elmondani. De lehetett valami politikai kombináció is ennek a részvénytársaság alakításának hátterében. A nyilvánvalóan royalista érületű bank-érdekeltség jónak látta a köztársaságiak körében bizonyos konneksziókat, mondhatjuk bátran érdekcsoportokat szerezni, a melyek a Montecarlo ellen szünet nélkül megújuló támadásokkal szemben némi földözetet nyujtsanak.

Ezt a föltevésemet legalább nagyon támogatja az a tény, hogy az új társaság részvényeit a párisi sajtó és politikai világ legbefolyásosabb tagjai között osztották ki. Mellesleg legyen mondva, hogy azért a sok támadás a bank ellen nem szünetel.

Utóvégre is mindenkit nem lehet kielégíteni. A folyó évben is kikerült a nyomda alól néhány könyv, a mely a legvehemensebb támadást foglalja magában a „montecarloi tripot“ (játékbarlang) ellen. Ezek közül pl. Leo Taxil „Monaco“ czimű könyvének minden oldalán sűrűn ismétlődnek a „tolvajok, rablók, kalózok bandája“ és hasonló ékes kifejezések, s a tendenciája az, hogy „meg kell szüntetni a bonapartista bandának csaló üzemeit, s Európa gyalázatát, Franciaország szégyenét be kell kebelezní az őt körülvevő Alpes Maritimes departementba“.

Az új részvénytársaság 1883 ápril hó 1-én alakult meg 30 millió frank alaptőkével 60,000 darab 500 frank névértékű részvény kibocsátásával.

Hogy azért az egész vállalat kezelése és vezetése tekintetében az irányító befolyás a Blanc-család kezeiben maradt, azt világosan mutatják a következő adatok:

A 60,000 darab részvény közül kiosztottak: a monacoi herczegnek 5000, Radziwill herczegnek 4800, Blanc Edmondnak 4200, Bonaparte Roland herczegnek 4000, Blanc Camillnak 4000, Bertora grófnak 2000, a Blancékkal rokon Wagatha családnak 2000, a nizzai banknak, mely a finanszírozást végezte 2000, s nagyobb számmal párisi előkelő hirlapírók és politikusoknak, kik a Blanc-család baráti körébe tartoznak. Összesen tehát a részvények fele a Blanc-család kezeiben maradt.

A többi 30,000 darab részvényt bocsátották ki nyilvános aláírásra, a melyeken nagyon hamar túladtak. Körülbelül 5000 darab angolok birtokába is jutott.

Az alapszabályok egyik pontja meghatározza, hogy a közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényesek birnak, a kik legalább 200 darab, — 100,000 frank névértékű — részvény birtokában vannak. Miután pedig a részvények jelenlegi árfolyama 4800—4850 frank között váltakozik: könnyű belátni, hogy Blancéknak nem kell nagyon tartaniok a leszavaztatástól.

A részvénytőkét az a 15.000,000 frank alkotja, a mely befizettetett és ez maradt a mai napig a bank forgalmi tőkéje is. Az 500 frank névértékű részvények után 5⁰/₀-os fix kamatot fizetnek minden félévben, — ezen felül pedig az osztalékot, a melynek nagyságát az igazgatóság a részvénytársaság áprilisi évi közgyűlésén hozza javaslatba.

Az uj részvénytársaság alapszabályait Károly fejedelem 1883 márczius 15-én hagyta jóvá és irta alá, s azokban csekély módosítással mindazon rendelkezések szerepelnek, a melyek a régi engedélyokmányban foglaltattak.

A társaság szabadalma ujabb 30 évre, tehát 1913-ig lett engedélyezve. A fejedelem részére az évi szabadalmi díj 1.250,000 frankban lett fixirozva és ezenkívül — mint fönnebb jeleztem — 5000 darab részvényt kapott, a melyek szintén körülbelül ugyanannyi kamatot és osztalékot jövedelmeznek.

Az uj társaság czimét az alapszabályok 1-ső §-a határozza meg: „*Société des Bains de Mer et Cercle des Étrangers de Monaco*“ most a hivatalos czim.

A 2-ik § a részvénytársaság czélját határozza meg: „A részvénytársaság czélja azon jogoknak és

szabadalmaknak értékesítése, a melyeket ő fensége Károly fejedelem az 1863 április 2-iki engedélyokmányában megadott, azon föltételek és kötelezettségek mellett, a melyek az 1882 október 19-én kelt szerződésben foglaltatnak“.

A 3-ik § kimondja, hogy „az 1883 április 1-én alakult részvénytársaság 1913 április 1-éig áll fön, — tehát 30 évre terjed engedélye.

Azóta pedig a „Société“ a fejedelemmel máris egy újabb szerződést kötött — gondos előrelátásra mutat ez az igazgatóság részéről — a fejedelemre még előnyösebb feltételek mellett újabb 30 évre, tehát 1943 évi április hó 1-éig.

Az alapszabályok egyik szakaszában kötelezve van az igazgatóság évi 1.000,000 frankkal szaporítani a tartalékalapot egész 1913-ig. Így tehát a legrosszabb eshetőséggel szemben is biztosítva lettek a részvényesek érdekei, mert az engedély lejártával nemcsak a lefizetett 15 millió frankot, hanem az egész 30 millió frank alaptőkét, illetve ennél jóval nagyobb összeget (mert a kamatok kamatjával és az összes épületek, beruházások és egyéb ingatlanok értékével együtt csaknem még egyszer akkorára fog a tartalékalap növekedni) lesz képes a netalán felszámoló társaság a részvényeseknek visszafizetni.

Ez az eshetőség egyelőre bizonyára még nagyon távoli, mert mint már jeleztük, még 1943-ig érvényben marad a *Société des Bains* üzleti szabadalma.

A részvénytársaság ügyvezetése.

A míg az „Etablissement des Bains de Mer et Cercle des Étrangers“ a Blanc-család kizárólagos vállalata volt, addig a nagy nyilvánosság előtt annak egész belső szervezete rejtélyes homályba volt burkolva. Sem azt, hogy mekkora volt a vállalat évi bevétele, sem azt, hogy mire költötték el, nem igen lehetett tudni. Legfőljebb hozzávetőleg számították a milliós jövedelmeket.

Ma már, a mióta részvénytársaság számol nyilvánosan a bank vagyona és jövedelmeiről, pontos kimutatások tüntetik föl évről-évre, hogy azt a 20—25 millió frank közötti átlagos jövedelmet mi-ből veszik be, és mikép osztják föl.

A tárcza- és regényírók, a kik a montecarloi zöld asztalok mellett játszódó érdekes jelenetek leírását várják ebben a fejezetben, — valamint a a borzalmakban kéjjel tobzódó olvasót, a ki azt várja, hogy kimutatást talál annak a naponkénti két tuczat öngyilkosnak temetési költségeiről, a kiknek hulláit a bank szolgálai reggelenként a tengerből kihalásszák, vagy a park sudár pálmáiról leszededetik: nagy csalódás várja, mert ilyenekről nem referálok.

Az a nézetem ezekről a témákról, hogy egyenértékűek a tengeri kigyó föl-fölbukkanásának hireivel. Mert körülbelül bizonyos ugyan, hogy él egy-két igazi óriási tengeri kigyó valahol az Oczeán mélységeiben, és látják is egyiket vagy másikat

nagy ritkán: de ha annyi volna a tengeri kigyó, a hányszor a nyári ujságok irnak róla, már régen elvesztette volna minden érdekességét. Így vagyunk a montecarloi úgynevezett szenzációkkal is. Történik ilyen valóban, — öngyilkosság sem példa nélkül való, — de sem egyik, sem a másik *nem mindennapi*, mert ha az volna: ma már senki sem tartaná érdemesnek fölemlegetni.

Mind a mellett azt hiszem, hogy azokban a számokban, melyeket alább bemutatok, minden reálitásuk mellett is rejlik annyi érdekes adat, mint a legjobb tárczában, melynek színhelye a „hirhedt kártyabarlang, a montecarloi büntanya“.

Általánosságban annyit el kell ismerni, hogy a Casino ügykezelése a Blanc-család idejében nagyon méltányos, és mondhatni minden tekintetben gavaléros volt. A szükmarku takarékoskodásnak nyoma sem volt a Blancék háztartása körül. Blanc apó és utódai pazar bőkezűséggel gondoskodtak arról, hogy senki „smuczigsággal“ — a mint nálunk Budapesten mondják — ne vádolhassa őket. Hogy példát nyujtsak erről, megemlíthetem, hogy az ő igazgatásuk alatt nem csupán az összes hivatalnokok és croupier-knek, hanem az egész hadseregnek, rend- és csendőrségnek fehérneműjét a társaság mosatta. Nem kevesebb, mint 110 asszonynak, leánynak adott ez mindennapi munkát. Az új igazgatás, melyről azonnal szólok, ezt a tételt törölte a költségvetésből, — és számos más tételt erősen redukált.

Abban a bőkezű, kedélyes és atyai üzletvitelben, a melyet Blanc apó, és halála után gróf

Bertora folytattak, 1895-ben nagy változás következett be.

Már 1892/93 táján kezdett a Blanc-család túladni részvényein. Blanc Edmond részvényei nagy részét eladta és pedig sikerült tőzsdei manőverek segélyével 3—3500 frankra fölhajszolt árfolyamokon. Csakhamar túladott részvényei legnagyobb részén Bonaparte Roland és Radziwill herczeg is. Egy párisi bankárokból alakult szindikátus vásárolta össze legnagyobb részét ezen piacra juttatott papiroknak, úgy hogy a Sociétében a szavazatok többségét biztosította magának. A syndikátusnak célja az volt, hogy a Blanc-család érdekkörét kiszorítsa pozíciójából és a takarékoság alapjára fektetett új gazdálkodást honosítson be.

Az új többség, melyet az 1895 április 30-iki közgyűlésen két párisi bankár, Custot és I. B. Grebert-Borgnis kellő meghatalmazásokkal képviseltek, tervét keresztül vitte és a Blanc-Bertora féle igazgatóságot kibuktatta. Gróf Bertora, ki több mint 25 éven át mindenható igazgatója volt a vállalatnak, előre informálva volt a történendőkről és a közgyűlésen meg sem jelent. A fejedelmet ellenőrzési jogainak gyakorlása végett képviselő pénztárnokának pedig ajtót mutattak, úgy hogy a közgyűlésen meg sem jelenhetett. Az igazgatóságot és felügyelő bizottságot egyszerűen beszüntették, és egy „*Conseil-Unique*“ (egyedüli tanács) című igazgatósággal pótolták, melynek a módosított alapszabályok szerint nem kevesebb mint négy, és nem több mint hat tagja van, olyan részvényesek sorából választható, a kik legkevesebb 300—300 darab,

tehát 150,000 frank névértékű (azaz körülbelül 600,000 frank árfolyamértékű) részvény tulajdonosai voltak. Ez a hat évre választott tanács (három-három tag minden harmadik évben kilép, de újra választható) felelős jelenleg az igazgatásért. A Conseil-Unique saját kebeléből egy vezérigazgatót nevez ki, a ki a folyó ügyeket állandóan vezeti, — de jogosítva van egy körén kívül álló egyént is fölruházni ezzel a jogkörrel, a kinek nem kell részvényesnek lennie.

Az első Conseil-Unique tagjaivá lettek: *Piedallu, Custot, Grebert-Borgnis, Baltagi, Senechal, de la Grange* és *De Jugne*. A tanácstagok jutalékaul az évi tiszta nyereség 2⁰/₀-a van megállapítva, a mi a napidijak és egyéb pótlékokkal együtt fejenként átlag közel 50,000 frankra rug. Custot ur jutalékai azonban, ki vezérigazgatóvá lett, 125,000 frankra emelkednek.

Bertora grófot, a ki a régi igazgatóság elnöke volt, végleg kinullázták. *Bornier* részére azonban, a ki addig a felügyelő bizottság elnöke s a Blanc család képviselője volt 75,000 frank évi fizetéssel szerveztek egy „Chef de service intérieur“ (a belső szolgálat főnöke) című hivatalt és 25,000 frankra redukált fizetést hagytak meg részére. A régi hivatalnokok és igazgatók fizetéseit hasonló arányokban csökkentették. Hogy ezt a takarékosági politikát még sem egészen következetesen valósította meg az új Conseil-Unique, azt saját járulékaik megszabása körül láthatjuk, mert azok nemcsak hogy nem maradnak a Blanc-féle igazgatók díjai mögött, de azokat jelentékenyen meghaladják.

Vizsgáljuk meg most részletesen az 1894 évi közgyűlés elé terjesztett mérleget, a mely körülbelül képét adja egy átlagos forgalmu esztendő bevételei és kiadásainak.

Bevételek. A deczember 1-étől május 1-éig terjedő öt téli hónapban naponként átlag nyolcz rulett asztalon folyik a játék. (A legutóbbi években ez az átlagos szám még emelkedett.)

Minden asztalnak napi átlagos tiszta bevétele 10,000 frank, összesen 80,000

Két trente-et-quarante asztal, mindegyik átlagos napi 7500 frank bevétellel, összesen 15,000

150 napra számítva összesen . . . 14.250,000

A május 1-étől november 30-áig tartó nyári hónapokban három rulett asztalon napi átlagos bevétel 8750 frank, azaz napi 26,250

Egy trente-et-quarante asztal napi átlagos 6250 frank bevétellel 6,250

215 napra számítva 6.987,500

Az ingatlanok, ugymint a Hôtel de Paris, Hôtel Montecarlo, Café de Paris stb. jövedelmei, melyek a társaság tulajdonát képezik 762,500

Összes bevétel . . . 22.000,000

Azok a számok, a melyek egy-egy asztal napi nyereségét tüntetik föl, a gyakorlatban természetesen egymástól nagyon eltérő számok átlagá gyanánt jelentkeznek. Egy-egy nagy játékos működése okozza azokat a különbségeket, a melyek a bank javára vagy hátrányára egy-egy napon elő-

állhatnak. Nem éppen ritka dolog, hogy egy asztal pénzkészletét, a mely a rulett asztalokon 60,000, a trente-et-quarante-on pedig 100,000 frankot tesz, kimeríti valamely szerencsés játékos. A téli évadban ez elég sűrűn megtörténik és azért nem érdemli meg azt a szenzációt, a mely rendszerint nyomában járni szokott. „Kifosztotta a bankot” hirdetnék nálunk, ha ugyan akadna szittyá, a ki nem úgy fejezné ki magát, hogy „sprengolta a bankot”, mikor kifogy a pénzkészlet valamely asztalnál. Régebben ilyen alkalom ünnepélyes, hogy ne mondjam művészi pauzát idézett elő. A játék szünetelt egy fél óráig ennél az asztalnál. Azt is beszéltek, hogy olyankor Homburgban a gyász jeléül fekete posztóval födték be az asztalt, de erről hiteles adatot nem találtam sehol. Mostanában a bank princípiuma: „az idő pénz” és azért akkép van az egész üzem, a játék folytatása berendezve, hogy az megszakítást ne szenvedjen. Ha a „*chef de partie*”, a játékfelügyelő azt látja, hogy ürülni kezd az asztal készlete, egy intésével ad csak jelt és két percz múlva egy hivatalnok kíséretében két szolgál hozza a 60,000 vagy 100,000 frankot tartalmazó ládácskát. Az utóbbi években megtörtént, hogy egy Wells nevű szerencsés játékos egy trente-et-quarante asztalnál egy délután négy izben kiűritette az asztal készletét. Wells egy alkalommal kétszer tiz-tiz napi játék után 1.250,000 frankot nyert és ráadásul megkapta a „szerencsefia” praedicatumot is a közönség részéről, mely mindig őszinte rokonszenvvel és örömmel szokta kísérni a sikeres játékosokat és részvétellel környezi a vesz-

tőket. A banknak mindenki ellensége. Csakhogy Wellset is, mint annyi sok mást, utolérte a játékosok közös végzete, mert ő sem elégedett meg sikereivel s tovább akarta folytatni az egyenetlen harczot. Nemhogy egész nyereségét visszaadta, de ráadásul még 250,000 frankot vesztett. Több magyar uriember nyert az utóbbi években jelentékeny összegeket. G. L. a ruletten néha egy-egy napon 150—200,000 frankot nyert. J. B. állítólag 1904-ben 1.400,000 frankot vitt ki a trente-et-quarante asztaloktól. Mindegyik visszaadta az egész összeget és sajátjából is ráfizetett rövid hónapok mulva.

A mint majd alább számokkal is kimutatom, a rulett a bankra nézve előnyösebb, mint a trente-et-quarante, mert daczára annak, hogy ez utóbbinál a maximális tét mégegyszer akkora (12,000 frk) mint a ruletnél, a minimum pedig éppen négyszerese amannak (20 frk), mégis, minthogy a refait sokkal kisebb s az aránylagos forgalom is csekélyebb, kisebb a hozadék is, a mit egy-egy trente-et-quarante asztal jövedelmez. A Société ezt régóta tudja és azért iparkodik is, lehetőleg szaporítani a rulett asztalok számát. Homburgban még két rulett és két trente-et-quarante asztal volt. Montecarloban ma már a téli hónapokban tizenkét rulett és négy trente-et-quarante asztalt állítanak föl. Ezen kívül a Cercle privében is három rulett és egy trente-et-quarante asztalon dolgoznak. A „Société“ könyvvitelében minden egyes asztal jövedelmeit, vagy — ritka esetben — veszteségét pontosan elkönyvelik. Minden este a játék végével, 11 óra

után, egy ellenőrző bizottság jár asztalról-asztalra és lepecsételi a ládácskákat, melyek tartalmát ezután a pénztárnokok és ellenőrök veszik számadásba. A részvénytársaság üzleti éve április hó 1-én kezdődik és tekintettel a mindig április hónapban tartandó évi közgyűlésre, a következő év márczius 31-én végződik.

Tekintsünk most végig a mérleg *kiadások* czimű rovatán. Itt is az 1894-iki átlagos évet veszem mintául.

1. A monacoi fejedelem részére fizetendő évi díj a privilégium fejében 1.250,000 frank.

A most uralkodó, de egyáltalában nem egyszerűsmind kormányzó, Albert fejedelemnek nem ez a kizárólagos jövedelme. A mint már említettem, a mai részvénytársaság alakulásakor a fejedelem, illetve atyja III. Károly, 5000 darab részvényt kapott. Ezeknek a részvényeknek átlagos értéke, ha az utóbbi években leggyakrabban szereplő árfolyamokat 3500—4500 frankot veszek alapul, körülbelül 18—20 millió frankra rug. Az osztalék pedig a mely részvényenkint 200—250 frankig emelkedik, mondhatjuk évi átlagos 1 millió frankot juttat a fejedelemnek. Végül nagyon szép haszna van a herczegnek a pénzverési felségjoga czimén húzott jövedelmekből. Ugyanis 100 frank értékű arany lázsiásokat hoz forgalomba, a melyek a francia állami pénzverdéből kerülnek ki, hol a fejedelem darabját 92 frankjával fizeti. Darabonként 8 frankot húz tehát ő fensége minden forgalomba hozott arczképe után. Azt meg kell engedni, hogy ezeknek az arany plaque-oknak nagyon tetszetős for-

májuk és művészi veretük van. Szinte kár, hogy a monacoi herczegség határain túl olyan ritkán találkozunk velük!

Albert herczegnek tehát a játékbank nyomán legalább $3\frac{1}{2}$ millió frankot tevő jövedelme van, a miből semmi egyebet nem fizet, mint azt a néhány udvari embert, a kik az ő legszemélyesebb környezetében vannak alkalmazva, palotája fönttartását és a lőpor árát, melyet a monacoi vár régi ágyúiban ünnepélyes alkalmak esetén elfogyasztanak.

Midőn Albert herczeg 1889-ben atyja halála után trónját elfoglalta, sokat beszéltek arról, hogy ő a játékbankot be fogja szüntetni, hogy ekkép azt a „szennyfoltot“, mely hősi elődeinek czimerét elhomályosítja, letisztogassa. Az igaz, hogy kevés európai uralkodó-család viheti fel családfáját — habár csak a leányágon is — mint Albert herczeg, a VIII-ik századig, a mikor a Grimaldi-család, egyike Genua leghatalmasabb urainak I. Ottó császártól a herczegi rangot nyerte. Lehet, hogy a tudós herczegnek (a ki oceanografiával foglalkozik és a párisi akadémiában ismételten nagy figyelemben részesülő felolvasásokat tartott) sok töprengésébe került az a dilemma, hogy mi értékesebb ebben a modern világban: a tiszta fényű, ősi fejedelmi czímer és rang megőrzése minden jövedelem nélkül, vagy fejedelmi jövedelem a fejedelemnek tekintélye, uralkodói hatalma nélkül? Tudjuk, hogy a döntés az ősi Grimaldiak czimerének hátrányára szolgált, — a játékbank áll és virágzik, sőt privilegiuma újabb 30 évvel meghosszabbodott 1943-ig.

Ki kutathatja Albert fejedelem gondolatmenetének lánczolatát, a míg ezen elhatározásához jutott?

Azt gondolta-e, hogy a Grimaldi család ősi hatalmának és fényének megszerzése körül is előfordulhatott néhány olyan coup, a melyet mai napság a legtoleránsabb körökben sem tartának fair dolognak. Hisz a középkori história sok pletykát emleget a genuai lovagok kalózhajóiról. És talán úgy vélte, hogy nem disqualifikálhat senkit, ha oly vállalat hasznában részesül, a mely egy káros emberi szenvedély kizsákmányolása körül működik, a midőn bizonyos, hogy a modern világ gazdasági életében még igen sok más vállalkozás is van, a mely a nagy közönség moráltól távol álló hajlamaira van alapítva, de igazgatói, részvényesei azért köztiszteletben részesülnek. Vagy meglehet, hogy csak visszagondolt azokra az időkre, a melyekről herczegi atyja III. Károly bizonyára mesélt neki, a mikor még Blanc apó nem tette meg (1.700,000 franktól) duzzadó tárczájával első látogatását a monacoi várban (1856-ban), a mikor még a herczegi testőrség egy káplár vezérlete alatt három közlegényből állott, a kiknek dísz-uniformisát Károly herczég még az udvartartási budget egyensúlyának fölbillenése árán sem tudta gyakran kiteremteni, mert azok a Blanc apó előtti időkben bizony — mi türes-tagadás — még rongyosak is voltak: és azt mondta magában, hogy ha áll az, hogy a *rang nem jár mindig a móddal, akkor az is áll, hogy a mód mindig megszerzi a rangot, legalább a „gazdag ember“ kényelmes rangját,* és meg sem kísérelte, hogy a szerződést megtörje.

Egy inkább pikáns, mint kétségtelen anekdota is kering arról, hogy a mai hercegné, — azelőtt Richelieu hercegné született Heine leány — minden befolyását fölhasználta arra, hogy férjét a bank beszüntetésére reábirja. A hercegnőt irtó-zattal töltötték el a montecarloi öngyilkosságok, s főkép ezek miatt lépett föl. Mondják, hogy akkor a herceg megígérte, hogyha még egy öngyilkosságról olvas hiteles hirt, úgy nyomban megvonja a társaságtól a koncessziót. És valóban, az „Annuaire de Monaco“-ban, a fejedelemség hivatalos lapjában azóta egyetlen egy öngyilkossági hírről sem olvasott a hercegné.

2. *Kormányzati és községi kiadások 750,000 frank.*

Az államnak és községnek kiadásai túlnyomó részét a bank fizeti a fenti összegben. A még szükséges pénzt a borokra és egyéb fogyasztási cikkekre kirótt vámok és fogyasztási adókból és a postabélyegek jövedelméből szerzik meg. Ezeket a közvetett adókat is nagyobb részükben az idegenektől szedik be a vendéglői számlák rovataiban. A mostani igazgatóság érti is a módját annak, hogy a tőle bevett nagy adónak ellenértékét megszerezze abban a befolyásban, melyet az egész kormányzat összes ágaiban kierőszakolt magának. Elkezdve a monacoi polgármestertől, az utolsó hivatalszolgáig egyetlen állást sem tölthetnek be a Conseil-Unique döntő hozzászólása nélkül.

Igaz, hogy Albert fejedelem a papíron és való-ságos joga szerint éppen olyan abszolút uralkodó, akár a kínai császár, vagy a minden oroszok czárja, de a valóságban hatalma egyenlő a teljes,

a tökéletes nullával. Egyszer, 1895-ben megkísérltte fejedelmi abszolút hatalmának gyakorlását és kibocsátott egy rendeletet az „Annuaire de Monaco”-ban a következő czim alatt: „A Monaco területén létező részvénytársaságok ügyrendtartása”. A 33 §-ból állott rendelet a többek között meghagyta, hogy részvénytársaságok a fejedelem engedélye nélkül nem alakulhatnak és állhatnak fön: — hogy azok a kormány felügyelete és ellenőrzése alatt állanak; — hogy kötelesek rendes számlát vezetni bevételeik és kiadásairól; — hogy közgyűléseiken a határozatképesség jogához a részvények negyed részének képviselve kell lennie, stb. Az új igazgatóság azonban, mely éppen akkor a Blanc—Bertora társaságot kibuktatta, nem is hederített erre a rendeletre, hanem a fejedelem küldöttének kizárásával megtartotta közgyűlését, megszavazták az alapszabályok módosítását — a mint arról fönnebb már szólottam — és nyomban leendő jóváhagyás és aláírás végett a herczeghez küldötték. A herczeg aláírta és a közgyűlés egy fél óra alatt véget ért.

Az új igazgatóság abból indul ki, hogy a ki fizet, az parancsol is, — Albert herczeg pedig bölcs ember és belenyugszik abba, a min úgy sem változtathat. Így azóta már, ha nem is az ő *akarat* szerint, de legalább az ő *nevében* kormányozzák liliputi birodalmát a Casino urai.

3. *Hadsereg és díszőrség, rendőrség és csendőrség járulékai 350,000 frank.*

Már fönnebb érintettem, hogy az egész hadsereg 96 közlegény és 27 főtisztból áll. Pompás

világos kék uniformisuk van szép vörös gallérok-kal és gazdag aranyos zsinórzattal. Alsó lábszárukat hófehér kamásni védi.

Az új igazgatás 1885-től kezdve a hadseregben is a takarékoság szellemét honosította meg. Boldog ország, a hol a hadügyi budget nem emelkedik évről-évre, mint nálunk, hanem inkább csökken, — a hol nem a létszám fölemelés miatt folyik nagy politikai háboruság, hanem a létszám redukziót nézi rossz szemmel a monacoi benszülött. 12 emberrel redukálták a hadsereg létszámát és azóta 300,000 frankra szállott le az évi hadi budget is.

4. *Püspökség fenntartása, vallási és iskolai célokra 300,000 frank.*

Az új igazgatás 1895 óta ezt a tételt is 275,000 frankra redukálta. De azt meg kell vallani, hogy még így is nagy önzetlenségről tanuskodik, mert az bizonyos, hogyha a montecarloi hitszónokok híven teljesíteni akarják lelkiismeretbeli hivatásukkal járó kötelességüket: úgy kénytelenek a fizetésüket adó játékbank ellen prédikálni és óvni híveiket a „romboló játékszenvedély“ ellen. Hogy ezt megteszik, abban nem kételkedem, — de bizonyos, hogy nem nagy sikerrel, mert Montecarlo fejlődése évről-évre halad és a bank forgalma hasonló arányban növekszik.

A néhai III. Károly fejedelem idejéből emlegetik még azt a pletykát, hogy Blancékat kényszerítette a 300,000 frank fizetésére, monsignore Fluginak, az akkori püspöknek pedig consilium abeundit adott és lemondása után a püspöki fizetéseket saját céljaira fordította. Mondják, hogy a gyönyörű

A CASINO JELENLEGI PALOTÁJA.

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

székesegyház építésére is évenkénti dotácziót szedett Blancéktól, de az építészszel olyan lassu tempóban dolgoztatott, hogy ezen a czímen is szép kis összeg maradt a zsebében évenként.

5. *Az igazságszolgáltatási budget tétele 75,000 frank.*

A törvényszék költségei, a bírák és hivatalnokok fizetései ebből nyernek földözetet. Az igaz, hogy valami sok peres ügy nem kerül a monacoi bírák elé. A fontosabb polgári ügyeket és a felebbezéseket egy szerződés alapján Párisban intézik el.

Mindazon ügyeket és panaszokat, a melyekben külföldiek vannak érdekelve, vagy a melyek a játék közben merülnek fel, kizárólag „*biróságon kívül*“ intézik el a rendőrbiztosok egészen önkényesen. Mondani sem kell, hogy a bank érdekei *ellen* szóló ilyen elintézés körülbelül kizárva van s a kellemtlenkedő és felebbezést emlegető idegent tíz percz alatt túlkísérik a határon. Az igazság tehát magánegyének részére egy kissé gyöngé lábon áll; de az olyan esetekben, a hol a bank érdekeit sértették meg, pld. csaló croupier-k, zsebtolvajok, vagy olyanok ellen, a kik másnak a tétjét szokták bekaparni, nagyon erélyes és sürgős az eljárás.

6. *Az igazgatóság és magasabb rangu hivatalnokok és ügynökök fizetése 875,000 frank.*

Ezt is 750,000 frankra csökkentette a mai igazgatóság. Ha számba vesszük, hogy a mai vezérigazgatónak 125,000 frankig emelkednek évi jövedelmei a fizetése és dijaival együtt s az aránylag csekély számú (6 tagu) igazgatóság a nyereségny

2%-át kapja: el kell ismernünk, hogy irigylendő sorsa van az ilyen *belső embernek*.

A Casino többi alkalmazottai, ugymint a *croupier-k*, *detektívek*, *rendőrség* és *egyéb alsóbb rangu személyzet fizetése 1.250,000 frank*.

Egy croupier fizetése 3200 franknál kezdődik és 6000 frankig emelkedhetik. Az ilyen szegény croupier, aki 3200 frank kezdőfizetés mellett az arany és ezüst özönében vájkál egész nap, keservesen panaszkodott előttem egyszer, hogy milyen silány a fizetése az aránylag terhes szolgálat mellett. „Valóban uram, feleltem neki, önök méltán követelhetnének külön remunerációt „*Tantalusi járulék*“ czime alatt.

A croupier-knek Condamine-ben (Monaco külvárosa Montecarlo és Monaco között) külön iskolájuk van, a hol egészen szabályos játékban, igazi pénzzel gyakorolják be magukat a „*rateaux*“ kezelésébe, a tétek gyors kiszámítása és kifizetésébe. A trente-et-quarante asztaloknál már idősebb croupier-eket alkalmaznak, az már előléptetéssel jár. Minden játékasztalnál egy felügyelő ül a működő croupier-k háta mögött magasabb széken. Ez a „*chef de partie*“, valamint a „*Chef-inspecteur-ök*“, a kik egy-egy teremben gyakorolják a főfelügyeletet, 6—10,000 frank fizetést húznak.

7. A *titkos szolgálat költségei 125,000 frankkal* terhelik meg a költségvetést. Ez nagyon érdekes tétel. A részvénytársaság előtti időkben is létezett titkos kémszolgálat, mely megfigyelte a játékosokat, de annyiszor czáfolgatták ezt, hogy az idegenek és a nagy közönség előtt ez a kérdés a

rejtélyek közé tartozott. Ma már bizonyosan tudjuk, hogy egész sereg kémnek szemei kísérik a játékosok műveleteit. Igaz, hogy nagyon diskrét s a be nem avatott látogató előtt fölismerhetetlen módon járnak el. Ezek a kémek különösen a nagy tétekben játszó urakat, és a *szisztémás* játékosokat szokták megfigyelni. Az illető játékosok állása és vagyoni helyzete felől információkat szereznek be. Ha ez kedvezőleg hangzik, úgy az illető játékos a libériás szolgák és croupier-k részéről udvarias figyelemben részesül.

8. *A színház, zenekar és egyéb mulatságok rendezésére* 825,000 frankot költöttek el Blancék. Custot ur regimeje óta ez az összeg 625,000 frkra van redukálva.

A színházban csak operákat játszanak, vagy concerteket adnak elő. Az tagadhatatlan, hogy az állandó zenekart olyan kiváló, képzett zenészekből szervezték, hogy alig van párja Európában és valóságos művészi élvezetet nyújt. Az operában a legelsőrangú — legtöbbnyire a párisi nagy operától szerződtetett — művészeket szerepeltetik. Kár, hogy a jelenlegi igazgatóság szűkmarkúsága lassanként degradálni fogja ezeket a művészeti produkciókat. Eddig a hangversenyek egészen belépti díj nélkül álltak nyitva a közönség részére, most már belépti díjakat szednek. Sőt azt mondják, hogy a Casinóba is beléptidíjat fognak követelni.

9. *A galamblövő és lawn-tennis versenyek díjai, a nizzai lóversenyekre* adott díjak és *jótekonny* czélokra 375,000 frank. Az utóbbi években nemzetközi sakkversenyeket is rendezett a Casino, azon-

ban a szellemi tornajáték díjazása nagyon silány-
nak mondható a többi sportok díjaival szemben.
A sakkmesterek biztosítanak róla, hogy úgy a díjak,
mint a mesterek utiköltségeinek megszabása körül
valóságos fukarságot tapasztalnak.

A galamblövő versenyek I. díja 20,000 frankon
és egy pompás műtárgyon kívül a nagyon tekin-
télyes téték 35 százaléka. Ezek a díjak valóban a
világ legjobb lövészeit gyűjtik össze Nizzában és
Monacóban, hogy a világbajnokságért versenyez-
zenek.

Ezek a versenyek már 1872 óta folynak éven-
ként, és már deczemberben kezdődnek Nizzában
és felváltva folytatódnak Montecarloban egész már-
ciusig. A mely napokon Nizzában van verseny,
ugyanakkor emitt szünetelnek. Ismeretes, hogy
magyar lövészeink többször arattak diadalokat. Gróf
Eszterházy Mihály, gr. Eszterházy Ferencz, szarvas-
kendi Sibrik Kálmán, gróf Erdődy Károly és
gróf Zichy Kázmér neveit tiszteli az elsőrangú
lövők sorában az a nemzetközi, de válogatott társa-
ság, mely ezeken a meetingeken résztvenni szokott.

Monaco területén, mely csupa, nagy részben
meredek, sziklás tengerpartból áll, akkora sík tér-
séget, a melyen lóversenyt rendezni lehessen, nem
találunk, azért a lóversenyeket, a melyekre a bank
igen jelentékeny díjakat tűz ki, Nizzában tartják.
Nagyon helyén való a bank bőkezősége ezen a
téren, mert azok a díjak ugyanis legnagyobb rész-
ben visszafolynak a meeting végén a bank pénz-
táraiba — a rulett és trente-et-quarante csatornáin
keresztül.

10. *Utiköltségekre* 200,000 frank volt régebben szánva, ma már csak 150,000 frankot szentelnek erre a célra.

A „viatique“ nagyon humánus intézmény, a melylyel Blancék igen gavallérosan bántak. Most ebben is takarékoskodnak. A minden pénzét elvesztett játékosnak *kölcsön ad* a Casino annyit, hogy haza utazhasson. A különböző országok szerint, azaz a távolságok arányában megállapított tarifa nyomán kiszabott összegeket kap a letört játékos. A mi honfitársaink 250—300 frankra bírnak igénynyel. Ez az összeg olyan esetben, ha az illető uri ember ismert habitué, vagy tekintélyesebb rangú, esetről-esetre magasabb is lehet. Az oroszok minimálisan 400 frankban részesülnek.

„Prendre le viatique“ a montecarloi humor nyelvén ismert szálló ige, a mely azt jelenti, hogy „fölvenni az utolsó kenetet“. Az utiköltséget kérő egyénnek azonban be kell bizonyítani, hogy vesztett. Egy hivatalnok végig sétál a jobb — bár nem szebb — hazába költözni készülő letört urral a termekben, s a „chef de partie“-k egyszerű diskkrét fejbólintással tanuskodnak arról, hogy asztaluknál az illető játszott és vesztett. Erre azután kiállít egy „bont“, melyben csak azt ismeri el, hogy 200—400 frankot a „Société des Bains de Mer et C. des Etrangères“ pénztárából *kölcsön* fölvelt és azt ezen bon bemutatásakor visszafizeti. A bemutatás azonban sohasem történik meg a bank részéről máshol, mint Montecarloban.

Az ilyen kölcsönöket azonban rendszerint visszafizetik a legközelebbi alkalommal, mert a nélkül

nincs belépés a Casinoba. Ez a kiadás tehát igen nagy részében visszatérül. Ha valaki megkísérelné, hogy megfeledezzen a legközelebbi alkalommal a „viatique“ visszafizetéséről, az bizonyos lehet abban, hogy kitiltják a Casinóból. Rendkívül jó memoriájuk van e tekintetben a bank hivatalnokai- és detektívjeinek és csalódik az, a ki arra támaszkodik, hogy nem fogják felismerni. Tudok esetet rá, hogy valaki hat év után abban bizva, hogy már rég elfeledkeztek az ő bonjáról, megjelent a Casinóban. Csakhogy 24 órán belül fölismerték és bár ekkor vissza is fizette tartozását, hiába való volt a „saját feledékenységgel“ való mentegetődzése, visszavették tőle belépti jegyét és egy évre kizárták a Casinóból.

11. *Nyugdíjakra* 125,000 frank volt előirányozva 1894-ig, — azóta már ez is csak 75,000 frankkal van fölvéve.

Ez az érdekes tétel nem a bank alkalmazottainak nyugdíjait jelenti, — hanem a bank elleni harcban letört játékosok kegydíja, a melyet a jószívű Blanc apó atyai gondoskodásának köszönhetnek az olyanok, a kik egész vagyonukat elvesztve a megélhetés minden segélyforrása nélkül maradtak. Ezek a nyugdíjak *napi 5 és 40 frank* között váltakoznak ahhoz képest, hogy mennyit vesztett az illető és milyen rangu ur *volt* valamikor. Sok regénynek a témáját megtalálnák az írók azoknak az élettörténetében, a kiknek nevei a Casino nyugdíjasainak lajstromán szerepelnek. Ezt a lajstromot azonban nagyon diszkrétan kezelik és nem igen látja meg a kíváncsi idegen.

Néhányat azonban ismernek. Egy öreg ősrégi családból származó skót nemest gyakran láthatnánk a nizzai Promenade des Anglais-n, a ki 40 frank napi kegydíjat kap a banktól. Valamikor öt millió frankból álló vagyonát veszítette el a ruletten.

Körülbelül kiszámíthatjuk, hogy elég tekintélyes számmal vannak azok a szegények, a kik — nagyobb-részt Nizzában — a bank kegyelemkenyerén tengődnek.

12. *Nyilvánosság. Hirlapok szubvencziójára két millió frank.*

A bank kiadásai rovatának e legtekintélyesebb tételét az új igazgatás ugyancsak redukálta, és pedig már az 1895 évre 1.550,000 frankra. Sőt ujabban még ezt az összeget is jelentékenyen apasztani akarják. Aligha csalódom, ha azt hiszem, hogy azoknak a legujabban nagyon sűrűn ismétlődő támadásoknak, a melyek a francia lapokban és röpiratokban napvilágot látnak, az a célja, hogy a szubvencziók csökkentését meggátolják és újabb és újabb szubvencziókat erőszakoljanak ki. Nem kell ugyanis azt hinni, hogy az a két millió frank, mely a „*nyilvánosság*“ címe alatt kerül szétosztásra, csakugyan a bank reklámja céljára szolgál? Éppen ellenkezőleg! Ezeket a rengeteg pénzeket a francia sajtó részére éppen azért fizetik, hogy a nyilvánosságot *ne* szolgálják. *Hallgatási* díjak ezek s így a hirlapok keselyüinek legkedveltebb zsákmányai. Még irni sem kell érte. Mondhatnám, hogy kivétel képez az a nagyon tekintélyes párisi ujság, a mely a francia lapok élén áll 75,000 franknyi szubvenczióval, a minek fejében napon-

ként *egy sort* tartozik közölni arról, hogy Monaco-ban milyen az időjárás. „Monacóban a tenger sima, az égboltozat derült, a hőmérséklet 18 fok.“ Hirdetésnek elég drága, éppen 200 korona petit soronként számítva. Ha jól sejtem, annyiért a mi lapjaink is elvállalnák. Az igaz, hogy nem igen törődik a Casino más, mint a francia lapokkal. Néhány angol lap tudósítója részére szerepel körülbelül 50,000 frank abban a fenti összegben. Ezek sport tudósításokat közölnek, és néha a Casino igazgatóságát megvádoló közleményeket kell „helyre igazítaniok“. Német, vagy más nyelvű sajtótermék azonban nem fészélyezi a bankot. Eddig még másféle nyelven, mint francziául, nem pumpolták meg őket.

Tudtommal nincs a földkerekségén olyan vállalat, a mely a sajtó részéről való következetes zsaroltatásnak olyan exponált médiuma volna, mint a Casino játéküzlete. Az igaz, hogy olyan sincs, a mely ezt olyan könnyen elviselné, mint a monte-carloi üzlet. A Riviera mentén, de Franciaország egyéb részeiben is számos lap huzza 1000—12,000 frank évi szájkosár-diját. A zsaroló zúglapoknak legimpozánsabb száma Nizzában székel. A 100,000 lakossal bíró Nizzában ma nem kevesebb, mint *hatvan* hirlap jelenik meg, a melyek 1000-től 12,000 frankig terjedő szubvencziót húznak. Ezen lapoknak legalább *háromnegyed* része kizárólag arra a kizsarolt szubvenczióra alapította existenciáját. Megjelennek 50—100 példányban — néha még kevesebben — nyomtatási költségeiket fődözik a hirdetések, a tiszta jövedelmet pedig a Casino szolgáltatja. A legtöbb ilyen hirlap havonként csak

egyszer, vagy még ritkábban jelenik meg, a mint éppen szerkesztője akarja. Rendszerint költött borzalmasságok leírásával kezdik és hallatlan gyalázkodásokat folytatnak a Casino ellen.

Néhány héten át szakadatlanul folytatják a harczot a „montecarloi bünbarlang“, a „zsebmetszők“, a „tolvajok tanyája“ ellen. Európa összes hatalmasságaihoz fölhívást intéznek, hogy vessen végett a bünbarlang üzelmeinek, s mikor végre azt hiszik, hogy már megpuhultak Montecarloban, akkor szépen megegyeznek az évi járulék összegében, s besoroztatják lapjukat a boldog szubvenziósok lajstromába. Erre azután csönd lesz és az addigi naponkénti két-három öngyilkosság, tervezett bombamerényletek, croupier-k szemtelenkedése, kokottok tolakodása, stb. egyszerre véget ér s „a monacoi öbölben a tenger ismét sima, az égbolt ragyogó, a hőmérséklet 18 fok“.

A legcsodálatosabb furfangokkal kieszelt módokon kísérlik meg, legtöbbször sikerrel, a bank megzsarolását. A legdurvább és legotrombább trükkök váltakoznak ezekben a műveletekben. Néhány év előtt bombamerényletek hireitől hemzsegték a kis sajtó-hyénák nyomtatványai, és habár tisztában volt is azzal mindenki, hogy azok a hírek nem egyebek „minden alapot nélkülöző koholmánynál“, mégis félték az ilyen merénylet lehetőségétől. Ezt a szituációt használta ki öt párisi hirlapíró, a kik a galamblövő-versenyek sporttudósításait látták el lapjaik részére, és megvesztegettek néhány szolgát, a kiknek segélyével, teljesen ártatlan, papír-machéból készült, üres játékbombákat, a melyekből meg-

felelő gyújtózsínórok lógtak, helyeztek el kívül a Casino előtt, és a játékteremben az asztalok alatt. Ezeket a tréfás bombákat reggel a takarító szolgák találták meg és nyomban elterjedt a szörnyű hír, hogy a Casinót fölakarták robbantani.

Az esemény hírét nem tudták eltussolni és az a legrémesebb részletekkel kiszinezve már a reggeli órákban elterjedt egész Monacóban. Alig nyitották meg a Casino ajtóit, a párisi hirlapíró urak testületileg jelentek meg a vezérigazgató előtt és megmondták neki, hogy tudomásuk van a merényletről és ha délután 4 óráig nem kapnak 25,000 frankot, hasábos tudósításokat küldenek lapjaiknak. És megkapták a pénzüket, de abból nem részesíthették a beavatott szövetségeseket, a kik akkor már lakat alatt voltak és később két évi börtönt szabott rájuk a monacoi törvényszék.

Kevésbbé komplikált módon szegelte a revolvert egy nagyon előkelő párisi lapnak képviselője a bank ellen. Egy alkalommal lerándult egy szabad vasárnapján Montecarloba és délután megjelent a vezérigazgató előtt azzal, hogy szeretne egy kissé szórakozásból játszani, de nincs pénze és azért kér 10,000 frankot erre a célra. „De az nem lehetséges uram. Hisz' az ön lapja szubvencziót kap, és ugyebár azt rendesen folyósítják?” „Minden bizonnyal”, felelte a kiváló hirlapíró, „de én mégis ragaszkodom kívánságomhoz, és ha meg nem kapom ezt az összeget, a sürgönyhivatalhoz megyek és megindítok egy támadó akcziót a bank ellen“. Az igazgató erre egy órai gondolkozási időt kért, és mert a lap is, meg az illető urnak a tolla is

nagyon, de nagyon befolyásos volt, — egy óra múlva megkapta a 10,000 frankot. Néhány percczel később a játékteremben volt a hirlapíró, megállt egy rulett asztalnál és 5 frankot tett a feketére. „Vingt-trois, rouge, impair et passe“ jelezte a croupier az eredményt. Az 5 frank elveszett, a hirlapíró ur nyugodtan kísértált a teremből és a 9995 frank tiszta nyereséggel diadalmasan robogott Páris felé a legközelebbi vonattal.

Nagyobb méretű volt az a kísérlet, a melylyel egy nizzai ember próbált eret vágni a bankon. A nizzai vasuti állomás közelében egy óriási kerítésre négy képet festetett. Az első a Casino ismert palotáját ábrázolta. A második a Casino kertje, a melyben a földön hever egy hulla, mellette a pisztoly, egy lámpán pedig egy másik öngyilkos függ. A harmadik képen egy anya és apró gyermekei átkozódva fenyegetik ökleikkel a Casinot. A negyediken pedig Albert herczeg és a felesége trónjukon ülnek, koronájuk egy-egy rulettgép, előttük pedig a bank igazgatója pénzes zsákokat és bankjegy csomagokat nyújt át nekik. Az arcz képek a torzítás ellenére is félreismerhetetlenek voltak. Az illető kerek 1 millió frankot kért a hirdető kerítés eltávolításáért. Az igazgató azt válaszolta, hogy tekintettel a gyöngé üzleti forgalomra, annak még a felét sem ajánlhatja föl.

Végre is a bank bőjtölte ki a zsarolót, mert a kerítést, melyért a bérleti díjat nem fizette meg, eltávolították.

Nem sikerült a hitelességét a következő anekdotának ellenőriznem, de többször megírták és

általában beszélik. Egy amerikai korvett kapitánya elvesztette a bankban nemcsak a saját, de a matrózai fizetését is. Visszament hajójára, fölszedette a horgonyt, két ágyut a Casino fényes tornyaira irányoztatott és egy matróza által olyanforma ultimátumot küldött a banknak levélben, hogy ha az elvesztett 40,000 frankját 1 óra múlva meg nem hozza a levél átadó matróza, azon esetre ő ugyan okvetetlenül főbelövi magát, de mielőtt azt tenné, egy féltuczat bombát belelövet a Casinoba. A 40,000 frankot a kitűzött időn belül megkapta az erélyes yankee, de beléptijegyet többször nem adtak neki.

13. A *tartalékalapra* 1 millió frank, — a hivatalnokok *nyugdíjalapja* növelésére 125,000 frank van előirányozva, — végül *javitások és érték-leírásokra* 250,000 frankot vesznek számításba.

Mindezen tételek összesen 10.000,000 frankot tesznek ki, tehát, a mint látjuk az üzleti forgalmi kiadások és terhek a bank jövedelmének közel 50 %-át fölemésztik. A fennmaradó részből először is a 60,000 drb részvény után 5 % állandó kamatot fizetnek, a mi 1.500,000 frankot tesz, — a fennmaradó összeg pedig az osztalékra jut. Ha a folyó évi árfolyamot (május—junius hóban 4800—850 frank) vesszük számításba, úgy az 1905/6 évi osztalék az 5 % fix kamattal együtt nem lesz kevesebb 320—350 franknál részvényenként.

A Casino és Közönsége.

A ki a génuai öblöt és az olasz Rivierát ismeri, azt nem egy könnyen elégitik ki valamely tájék természeti szépségei, mert valóban kevés szebb vidék van az olasz Rivieránál. De mikor az ilyen elkényeztetett turista, különösen a tenger felől megpillantja Monacot és Montecarlot, akkor elhallgat, leveszi kalapját és csak annyit mond: ennél szebbet csakugyan nem láttam.

Én, a ki elhatároztam, hogy Montecarloról tárgyilagosan, elfogultság nélkül fogok írni, dilemma előtt állok, a mikor ennek a helynek leírását akarom megkísérelni. Mert, ha hiven akarnám lefesteni szépségeit, annyi dicsérő jelzõt kellene összehalmoznom, hogy poétikus tulzásnak mondanák leírásomat; magam pedig szégyenkezve vallanám be, hogy a kifogásban rejlő dicséretre nem vagyok méltó, mert a valót leírásom színei hiven nem másolták és a rajzolt kép csak szintelen vázlat maradt a mintának túltengő pompája mellett. Mert mily keveset adott vissza a napsugár is, mely valamely kodak üvegjén át rögzítette papírra ezt a képet, a melylyel segíték magamon? Hol marad a végtelen tenger gyönyörű kék színe, mindig harmóniában az égbolt páratlan kék színével, a nap kellemes, de soha nem tikkasztó melege, a csodálatosan tiszta és enyhe levegőnek balzsama, mely a bámulatos gonddal ápolt délszaki növényzetet környezi, hogy szinte elkábitson bennünket a

narancsfák és aloék nyiló virágainak illatával? Festői és művészi hatásu volna ez a csodás öböl azon nyersen is, a mint a legnagyobb művész, a természet akár véletlenül, akár öntudatosan egybealkotta környező szikláival, citrom- és olajfaival, de a táj varázsát és szépségét teljes kifejlésre juttatja a kultúra, mely ezen a helyen nem csökkenette, hanem növelte a tájkép bájosságát. Sok vidéket megsajnálunk, mert eltorzítja valamely otromba emberi építmény, a mely nélkül a szemnek kedves látványban volna részünk. Montecarloban éppen az intenzív kultúra ez, mely azoknak a szabálytalan sziklacsucsoknak és lejtőknek minden talpalatnyi térségén uralkodik és a modern, civilizált világ paradicsomává teszi ezt a helyet.

Montecarloban, a mely csupa szállóból és magánosok festői villáiból áll, nem látunk bérkaszárnyákat, füstölgő gyárkérményeket, általában semmit, a mi szép, a mi kellemes nem volna. A tisztaság és gondozottság, a mely az egész területnek legkisebb zugára is kiterjed, a legkényesebb igényeket is kielégíti; — kényelem és fényűzés dolgában pedig a legfinomabb izlés követelményeinek is megfelel.

Ez egyébként a Rivierának azon tájon lévő egyéb pontjaira is áll, mert Mentone, Bordighera, Beaulieu, Ospedaletti, San Remo stb. pazar pompájuk és modern kényelmi berendezéseikkel szintén részt kérnek abból a megérdemelt hírnévből és kedveltségből, a mely az utolsó évtizedben oly nagy tömegben vonzza maga felé Európa felsőbb tizezreinek azt a részét, mely idővel és pénzzel egyaránt rendelkezik. Hogy mindezeket a bájos

A CASINO RÉGIBB (1890-es évekből való) HOMLOKZATA.

OSZK

Országos Széchényi

helyeket fény, kényelem és látogatottság tekintetében Montecarlo felülmulja, ebben főrésze van ugyan annak az érdekes látványnak, mely a Casino játéktermeiben vár az idegenre, de jelentékeny érdeme van a fényes és kényelmes szállóknak is, a melyek párjuk nélkül állanak a Rivierán. Mert már legalább ötven kisebb-nagyobb szálló fogadja be a Montecarloba özönlő idegeneket, s a három téli hónapban, különösen januártól április közepéig busás áron értékesíti összes helyiségeit. Mikor husz évvel ezelőtt először jártam ott, akkor még a legelső — és legdrágább — a Hôtel de Paris volt, mely a párisi előkelő világ centruma volt. Ma már erősen háttérbe szorult több oly versenytársa mögött, a melyekben nagyobb az elegáncia és fény a berendezések körül, előkelőbb és válogatottabb a bennük lakó társaság — s a miben szintén sikerrel versenyeznek — még drágábbak az árak. Ilyen például a „Nemzetközi hálókocsi részvény-társaság“ szállópalotája, melynek egyetlen hátránya, hogy kissé magasan a hegyoldalban épült — értsd: távolabb van a játékasztaloktól, — a miért drágasága mellett sem képes a legfinomabb vendégeket concentrálni fejedelmi fényű termeiben. A „Grand Hôtel“ és a „Hôtel Metropol“ versenyeznek vele a modern kényelem és finom fényüzés és — ne feledjük el — a magas árak dolgában.

Ezeknek a szállóknak magas árai — szemben a szállóbeli árakról való mindennapi fogalmainkkal — valóban hallatlanoknak, hogy ne mondjam komikusan túlcsigázottaknak tűnnek fel. De ha meggondoljuk, hogy nem csak egész Európának,

de most már Amerikának is leggazdagabb és legelőkelőbb társadalma a divatnak hódol, midőn a tél egy részét Montecarloban tölti, nem csodálkozhatunk azokon az árakon. Mintha a pénz nyomban értékét veszítené tárczáinkban, mihelyt a vonatról leszálltunk Montecarlo állomásán. Az 5 frankos ezüst s a 20 frankos Louisd'or nem értékmérő pénzdarab, hanem egyszerűen „pièce“, azaz a rulett vagy a trente-et-quarante tét-minimuma, — az 500 és 1000 frankos bankjegy pusztán csak „billet“, melyet minden tisztelet nélkül az ő névértékére, közönyösen húz be, vagy fizet ki a croupier. S ha már a mi pénzünk, a szürke középosztály pénze is megérzi ezt a változást, mihelyt Monaco területére lépett: mennyivel kevésbbé jön számba azoknak a milliomosoknak pénze, a kiknek csodás fényűzésű magán-yachtjai ott horgonyoznak az öbölben a Casino előtt.

A Mackayok, Vanderbiltek és Astorok nem igen kérdezik, hogy a szobájuk napi ára 40 vagy 60 frank lesz-e, és ha a bor nélkül számított table d'hôte teritékjeért a Grand Hôtelben 45 frankot látnak felszámítva, azért nem költöznek át a Hôtel de Parisba, a mely csak 40 frankot követel. Mert utoljára is a montecarloi séjour költségei között nem a table d'hôte fehér asztalánál fizetett *tételek*, hanem legtöbbször a Casino zöld asztalánál hagyott *tétek* játszásként a döntő szerepet.

De azért a szerényebb tárczáju turista nem szorult ezekre a fényűző hotelekre, a melyeken kívül igen tisztességes szállók egész serege aránylag mérsékelt árakkal várja vendégeit. Például a Hôtel

Londres, és a Hôtel Bristol (az utóbbi a Condamine-n) napi 8—10 frankon egész pensiot adnak, a mely a középosztály turistáinak igényeit teljesen kielégíti.

Nagy a különbség a téli és nyári évad árai között. Április végén csaknem felére szállítják le áraikat az összes szállodák és novemberig egészen polgári árakat számitanak. A turistának napi költsége a délelőtt 11—12 óra között felszolgált nagyon izletes dejeuner és a 6 órai diner-vel együtt ilyenkor nem haladja meg a 10—12 frankot. A ki még ezt is sokalja, különösen, ha hosszabb időt akar ott tölteni, az a Condamine-n vagy Monaco-ban hónapos szobát bérel és kisebb vendéglőkben nagyon jól étkezhetik.

A montecarloi konyha ellen még magyarok részéről sem hallottam panaszt, pedig rendesen mi nagyon szidjuk a „külföldi“ kosztot. A monacoi konyha egyesíti magában ugy az olasz, mint a franczia konyhának azokat a sajátosságait, a melyeket általában izleteseknek ismerünk. Az italok pedig kritikán fölül állanak. Hála a sok német látogatónak, most már a sörkedvelők is megtalálják kedvencz italukat a legtöbb jobb vendéglőben. Sőt egészen külön sörházak is vannak, a mi azt mutatja, hogy a németek igen nagy kontingensét adják az utóbbi évek óta Montecarlo látogatóinak.

Annak a turistának szemeiben, a kit nem a játék vonz Montecarloba, az a kép, a melyet a Casinóban összegyülekező társaság tüntet föl, nem kevésbbé érdekes, habár nem is olyan szép, mint az, melyet a természet nyújt a Casinon kívül. Érdekes

főképen azért, mert Európában jóformán ez az egyetlen hely, a hol a társadalmi válaszfalak eltűnni látszanak és ideális demokráciában egyesülnek a főherczeg, nagyherczeg, sőt királyok és császárok is néha, a *minorum gentium* tömegével a közös érdeklődés tárgya — a zöld asztalok körül. Hogy lapidárisan jellemezzem ezt az összeolvadást, mondhatom, hogy rang-, kor-, állás-, vagyon- és nemi különbség nélkül tagjává lesz a montecarloi társas-körnek, a *Cercle des Etrangers*-nek — habár csak 12 órára is — mindenki, a ki Montecarlot meglátogatja. A ki belépti jegyét megváltotta, botja és felöltőjével letette a *Casinoba* belépés előtt rangját is, kívül hagyta büszkeségét, és előjogait. A zöld asztalnál az az incognito-nagyherczeg igen gyakran az előtte ülő gentlemannek vállán keresztül fog a tétje után nyulni, s a legkényesebb lady ki van téve annak a mindennapi eshetőségnek, hogy szomszédnője könyökével érintkezzék. És az a *comme il faut* ur az ő tökéletes smokingjában, arisztokratikus modorával és azt kiegészítő monoklijával könnyen meglehet, hogy azok közül a „gentlemanek“ közül való, a kiktől mindenkit óv az a tábla, melyen azt olvassuk: „*Ici on vol*“ („Itt lopnak“), — és az a gyémántokkal elborított, pazar eleganciával öltözködő szépség lehet talán valamely tengerentuli pénzkirálynak a tisztességes felesége, de lehet olyan hölgy is, a kit nem szoktak feleségül venni.

Azonban a *Cercle* tagsági jegyének elnyerése mégis két lényeges kellékhez van kötve, a melyek nélkül nincs belépés a *Casinoba*. Az első a kifo-

gástalan öltözék, a második pedig a kifogástalan modor. Még most is emlegetnek egy kis epizódot, a mely nagyon jellemző arra, hogy mily szigoruan — bár néha nem tapintatosan — alkalmazzák ezt a szabályt. Néhány év előtt egy incognitoban megjelenő orosz nagyherczeg kérte belépti jegyét, de mert öltözete is, modora is túlszerű volt, hosszas faggatásnak tette ki magát, a mi közben nem éppen hizelgő megjegyzésekkel fordított hátat a titkár urnak és ott hagyta a faképnél, a nélkül, hogy belépett volna a Casinoba. Az uri modort tán még szigorubban követelik meg, és azt, a ki botrányokat okoz, túlhangos megjegyzéseket tesz s nagyon zajosan védi igazságát akár a croupier-kkel, akár a tétjét elvitatni akaró szomszédjával szemben, — egyszerűen mindazokat, a kik a játék *zavartalan folytatását akadályozni megkísérlik*, sokszor azonnal kiutasítják, legtöbbször pedig másnap nem bocsátják be a Casinoba.

Az utóbbi évek folyton növekedő forgalma azt az átlagos niveaut, mely a Casino látogatóinak kvalitásában jelentkezett, meglehetősen leszállította. Nem hogy csökkent volna az előkelők és kiváló személyek száma, de szaporodtak a kevésbbé előkelők és ezek között természetesen a „kétes existenciák“ nem csekély quotát adnak. Mindezeket annak jellemzésére érintettem, hogy a Cercle des Etrangers tagsági jegyét nem kell nagyon komolyan venni. A montecarloi Casinonak tagja lehet mindenki, a kinek jól szabott öltözéke van. A frakk, vagy a smoking, sőt még a fekete salon öltöny sem kötelező. A téli hónapokban a déli órákban

olyan meleg a levegő, hogy igen sokan a legkönnyebb nyári toilettekben jelennek meg. Naplementekor azonban néha érezhető hűvösség uralkodik és ez okozza azt, hogy a nyári toilettek mellett még prémeket és más melegebb ruhákat láthatunk. A cannes-i és nizzai vendégek világos nyári ruháikban jönnek, sok san-remoi és mentoni tüdőbajos beteg pedig az esti levegő hűvössége ellen védekezik. Mintha az nap érkeztek volna délről és északról ezek a vendégek, hogy megtalálják Montecarloban a deczemberi tavaszt.

Nem egyéb, mint alakiség, hogy mindenkitől valamely személyazonosságot igazoló *írást* kérnek. Nem *okmányt* akartam ezzel mondani. Utlevél tehát nem okvetlenül szükséges, de egy jobb alaku névjegy, különösen ha korona is van rajta, vagy ha a „de“ szócska is nyomtatásban olvasható, szabály szerint elégséges bizonyíték. De másféle írás is, ha valami stampiglia van rajta, megteszi a szolgálatot. Egy müncheni német elménczkedett utóbb afölrött, hogy állatvédőegyleti tagsági jegye alapján nyerte belépti jegyét. Különös fátum kísérte azonban, mert a mint keserűen panaszkodott később egy mérges nyomtatványban, éppen a miatt zárták ki a Casinóból, mert állatvédői hivatását túlságos erélylyel akarta gyakorolni. Védelme alá vett egy súlyos teher alatt meredek lejtőn fölfelé kocsisa által durván ostorozott lovat, és a játéktermekben egy szamarat, — t. i. a honfitársát, a kit egy előtte idegen, de elegáns, monoklis, smokingos gentleman akkép csapott be, hogy rábirta a németet,

hogy játszanak kompániában egy általa föl talált *biztos szisztéma* szerint. A gentleman játszott is egy darabig, de azután, tőzsdei kifejezéssel élve „in sich“ spekulált és alkalmas pillanatban zsebre dugta a tőkét. A mi állatvédőnktől azután rossz néven vették, hogy túlságos hangosan teljesítette hivatását, a mivel botrányt okozott. A zaj és botrány okozója pedig bocsánatra nem számíthat a Casino falain belül, és kizáratását meg nem felebezheti a Cercle közgyűléséhez, azon sajnos oknál fogva, mert közgyűléseket nem tartanak.

A ki 14 napnál hosszabb ideig akarja a Casinót látogatni, az esetleg három hónapig terjedhető belépti jegyet kaphat. Az ilyenek részére — ha csak túlságosan tömött, impozáns tárczájukra nem hivatkozhatnak, a mi végre is a Société des Bains szempontjából a leglényegesebb kvalifikáció — ajánlatos valami hiteles személyazonossági igazolvány, mert a 14 napnál hosszabb tartózkodás esetén a rendőrségtől is kell engedélyt kérni.

Belépési tilalom áll azonban fönn minden monacoi benszülött polgárra és az Alpes-Maritimes megye és Nizza állami és községi tisztviselőire. A monacoiakra egy kivételes nap létezik, a melyen ők is, tehát belépti jegy nélkül mindenki átlépheti a játéktermek küszöbét. Ez a nap minden év november 15-ike, Albert herczeg nevenapja.

Ekkor délelőtt 10 órától 12-ig nyitva áll a Casino mindenki előtt. Ez azon kivételes nap is az egész éven át, a mikor délelőtti 12 órakor megszűnik a játék és a Casino termei másnap délelőtt 10 óráig zárva maradnak. Egyéb napokon

azonban kivétel nélkül minden nap délelőtt 10 órától esti 11 óráig szünet nélkül folyik a mulatóság. Két évvel ezelőtt még csak déli 12 órakor nyitlak meg a Casino játéktermei. Az olvasóterem azonban korábban is nyitva volt.

Annak a korlátozásnak meg van a gyakorlati jelentősége abban, hogy ezeknek a környéken lakó népeknek veszteségeiből származó botrányok nyomán a Casino ellen való hangulat újabb és újabb tápot ne nyerjen. Indokolt is ez a tilalom. Nagy feltűnést keltő eset volt 1894-ben, midőn a nizzai rendőrfőnök a rendőrségi személyzetnek egy heti járandóságát, 12,000 frankot elvesztette és főbe lőtte magát. A nizzai praefektura hivatkozott arra a tilalomra, a mely a Casinóban kifüggesztve is van és visszakövetelte a rendőrfőnök által elvesztett 12,000 frankot, mert álláspontja szerint a Casinot mulasztás terheli a miatt, hogy a tilalom daczára is belépti jegyet adott a rendőrfőnöknek. Sokáig vonakodtak a pénzt visszaadni és csak nagyon erős „szelid nyomás“ után fizették ki. Hogy a bank visszatorolja ezt a nézete szerint rajta ejtett igaztalanságot, még sokkal több nizzai és Alpes-Maritimes megyebeli hivatalnokra terjesztette ki azt a belépti tilalmat, sőt a többi között a nizzai angol alconsultól is megvonta belépti jegyét. De Smith ur nem hagyta annyiban a dolgot, hanem igen erélyesen követelte vissza belépti jegyét azon alapon, hogy neki az angol király képviselőjében joga van minden olyan mulató helyen megjelenie, a hol britt alattvalók szórakoznak. És rendbe is jött a dolog kívánsága szerint.

A Cercle privé.

Körülbelül hat vagy hét év óta rendezték be a régi Hôtel Montecarlonak ezen célra átalakított helyiségeiben azok részére, a kik válogatott társaságban akarták folytatni a játékot a Casino hivatalos óráin, azaz éjjeli 11 órán is túl, hajnalig. Iparkodnak ugyan azon, hogy a *zárt körbe* csak egészen disztिंगvált urakat bocsássonak föl, de a tapasztalat azt mutatta, hogy nagyon kétes alakok oda is tudtak maguknak belépti jegyeket szerezni. A Cercle privében egész napon át 4 asztalon (3 rulett és 1 trente-et-quarente) játszanak. Esti tizenegy óra után pedig a baccarat kezdődik.

A Cercle privének több rendbeli kedvezményei közül a legfontosabbnak azt lehet mondani, hogy a dohányzás meg van engedve, a mi a Casinonak termeiben tiltva van. Csak az előcsarnok mentes a tilalom alól. Nem bocsátják be a nőket, a mi sokkal komolyabbá teszi a játékot. Tény, hogy a tétek fölött vitatkozó játékosok túlnyomó része a Casinoban a nők sorából kerül ki, kik szenvedélyes kapkodásuk és szórakozottságuk közben igen sokszor — jóhiszeműleg is — tévednek. Végre bizonyos italokat is rendelhetnek maguknak, a mi szintén tilalmas a Casinoban, hol csupán alkoholmentes hűsítőket hordanak körül a lakájok, a mikért azonban fizetni nem kell. Egyébiránt ujabban a Casino egyik mozaikos pádimentumu termében buffet is van berendezve. Ma már az éhség sem

üzheti el a szenvedélyes játékosokat a zöld asztalok közeléből.

Nem lehet elvitatni, hogy a játékra való alkalomról a Société igazgatósága kellő előzékenységgel gondoskodik. A játékosok szempontjából ez ellen nem is érheti kifogás, de azok, a kik másnemű szórakozásokban is örömetest részesülnének, méltán panaszkodnak, mert a játékon kívül éppen semmi szórakozás nem kínálkozik Montecarloban. A Café de Paris-ban egy játszma piquét nem türnek, — orpheum, vagy más effajta mulatóhely nem létezik. Mindez elvonhatná a közönséget a játéktermektől. A hangversenyek kedvéért pedig nem is szükséges a Casinot elhagyni, mert a salle Schmitt erkélyéről is hallgathatják, és a szünetekben a „drága időt“ játékra lehet fordítani. De az is igaz, hogy sohasem vettem észre, hogy a hangversenyek ideje alatt, d. u. 4—6 és este 8—9 óra között, a játéktermek kiürültek volna. A játék esélyeinek izgató érdekessége nagyobb vonzerővel bír az emberek többségére a legtisztább, legtökéletesebb művészet élvezésénél. Szinte azt mondhatnám fölösleges volt a játéktermeket egy *Clairin* és *Boulanger* vagy *Perrin* festményeivel díszíteni. Az ördög sem törődik velük, mert mindenki szebbnek találja a zöld asztalokra festett sárga számokat, és az arany csörgését szebb zenének tartja a legszebb operáénál, melyet az átrium tulsó oldalán ingyen élvezhetne.

A játékosok.

Azok a hölgyek és urak, a kik naponként már reggel $1\frac{1}{2}$ 10 óra óta libasorban állanak a Casino ajtaja előtt (két év előtt csak déli 12 órakor nyitották meg a Casinot), hogy első gyanánt juthassanak a játéktermekbe, kivétel nélkül mind megrogzött játékosok, vagy olyan üzletemberek, a kik „korán kelnek, hogy esetleg *egy* aranyat leljenek.“ Mihelyt az ajtót kinyitják, a mi pontban a Casino toronyórájának ütésekor megtörténik, a bebocsátott tömeg *futva* oszlik szét a termekben, hogy az asztalok körül ülőhelyet foglaljon. Az asztalok mellett ekkor már a croupier-k s magasabb székén a „chef de partie“ elhelyezkedve várják a játékosokat. Azok, a kik ebben a versenyfutásban részt vesznek, rendszerint szisztéma-játékosok, a kik bizonyos apparatussal dolgoznak és tétjük kiszámításához jegyzeteket, számolgotásokat csinálnak. De van olyan üzlet is, hogy a jó versenyfutó, különösen a téli évadban, csaknem bizonyosra veheti, hogy akadni fog olyan szisztémás ember, vagy gazdag játékos, a ki egy fél perczczel később a szék átengedéseért nem sajnál 10—20 frankot fizetni, mielőtt ő még egyetlen tétet koczkáztatott volna. Ezek az urak nyernek. *Ez a szisztéma* tehát egészen biztos.

Alig telik el fél perc, már az üres asztaloknál minden hely el van foglalva és elhangzik mindennütt a játék megkezdésére fölhívó szózat, melyet

nem kell lefordítanom : „Messieurs, faites votre jeu !“

A croupier-k külön ajtón át jutnak a játékterembe még jóval 10 óra előtt. A többnyire a Condaminen levő lakásaikból a Casino külön omnibúsain jönnek és szolgálatuk tart egész este 11 óráig. Ugy a Chef de partie-t, a ki minden asztalnál a felügyeletet gyakorolja és felelősség kizárásával dönt a játékosok között fölmerült vitákban, valamint a croupier-eket, a kik jobban szeretik, ha „*Monsieur l'employeur*“-nek szólítják őket, mert emez határozottan jobb hangzásu, minden két órában föl váltják.

Régebben ugyanazon asztalokat hosszab időközönként ugyanazok a croupier-k látták el. Ez ma nem úgy történik. A croupier-k sohasem tudják előre, hogy a következő félórán melyik asztalnál fognak dolgozni. Igen elmés módszer szerint váltják föl egymást a különböző asztaloknál, a mely módszernek, illetve beosztásnak kulcsa folyton változik és azt előre senki nem ismeri. Ez az intézkedés a bank elleni csalások megelőzésére szolgál. Egyes játékosok most már nem szövetkezhetnek bizonyos croupier-ekkel, a mire régebben sok példa volt. Lehet, hogy csak legenda, a mit erre vonatkozólag egy nagyon szavahihető egyéntől hallottam. E szerint egy croupier évtizedes gyakorlat segítségével képes volt olyan bűvészi ügyességgel pördíteni a golyót, hogy elég biztonsággal, tiz eset közül 7—8-szor a henger egyik vagy másik oldalába tudta kormányozni golyóját. Ez annyit jelent, hogy tiz tét közül 7-et bizonyosan nyerhetett, a kivel ez a croupier szövetkezett. Az

első nap végeztével 68,000 frank nyereséget osztott meg társával a szövetezett játékos. A második napon azonban sikertelenül jelent meg a légyotton, mert a második osztásban nem volt részese a croupier, a kinek manipulációját fölfedezték az éles szemű detektívek és rövid uton expediálták Monaco határain át. A rulett szerkezetének ismerete mellett — a mint az alábbi leírásából kitűnik — erős kétely férkőzik ugyan ennek az elbeszélésnek valószínűségéhez, de az bizonyos, hogy a bűvészek és equilibristák kézügyességének olyan csodaszerű mutatványait ismerjük, hogy végleg kizártnak nem tarthatjuk az elbeszélte produkció lehetőségét.

Azok a játékosok, a kik már a délelőtti órákban körülveszik az asztalokat, többnyire kis tétekben játszanak, a rulett asztalokon tulnyomó az ezüst pénz, a trente-et-quarante-on pedig bankjegyeket — 500—1000 frankos tétet — alig látni. Ebéd előtt még józanabbak, óvatosabbak az emberek. Esztelen és ügyetlen pénzfecsérlést kevésbé látunk. Csak a játékdühtől elvakult asszonyok szórják ilyenkor is pénzüket minden rendszer nélkül, sokszor ellentétes esélyű tétjeikkel. A női játékos egyébként is, különösen a vén asszonyok, kellemetlen látvány.

Ideges türelmetlenséggel kapkodnak, fej nélküli rendszertelenséggel *) rakott tétjeiket nem képe-

---

*) Egy Ghyka herczegnő a következőleg játszott: 6000 frank a passe-ra, 3000 frank az I. douzainere és 5 frank a zérora. Ha véletlenül a zero jött, úgy nyert 175 frankot, de veszített 6000 frankot.

sek számon tartani és e miatt igen gyakran eldisputálják a szomszédjuk tétjét. Ezekkel van legtöbb dolga az igazságot osztó chef-nek, a ki nagyon sokszor kénytelen azt a salamoni ítéletet kimondani, hogy a vitatott nyerő tétet *mindkettőnek* kifizesse a bank. Ezt a bőkezűséget bizvást gyakorolhatja, mert ezek ugyanis visszaadják a nyereséget és a maguk pénzét is mihamarább a banknak; no meg a *bank-raison* azt diktálja, hogy a játék a czivakodások miatt megszakítást ne szenvedjen.

A trente-et-quarante asztalok körül az elegánsabb, — hozzáteszem mindjárt azt is, hogy rutinosabb — játékosok csoportosulnak, mert mint alább kimutatjuk, a bank előnye csekélyebb, mint a ruletnél. Itt már a nők között is látni nyugodtabb, intelligensebb játékosokat. Nem lehet elvitatni, hogy az angol nők között, a kik nagyobb önuralommal őrzik meg a szerencse istennőjének sokszor hallatlan bosszantásai között hidegvérüket, a legtöbb *comme-il-faut* játszót lehet látni. És ezeket túlnyomó számban a trente-et-quarante mellett látjuk. Az öreg Blanc apóról kering az a mondása, hogy: „Játékoshoz sohasem adnám a leányomat feleségül, de ha mégsem kerülhetném el, akkor mégis csak trente-et-quarante, de sohasem rulett-játékoshoz.”

Az ebéd előtti közönséget azonban nem akartam kisebbiteni, mert azért sok olyan distingvált egyént is láthatunk, a ki azért, hogy ülőhelyhez juthasson és nagyobb nyugalommal játsz hassék, mint azt este a szorongó tömeg között tehetné, örömelebb jön délelőtt.

Az elegáns játékosok zöme csak 5 óra tájban kezdi ellepni a termeket, mert délben déjeuner-jét élvezi, a megszokott ünnepélyes formák között szállói table d'hôte-jánál. Ekkor 3—4 sorban szorongnak az asztalok körül és azok forgalma ilyenkor éri el tetőpontját. A sűrű tétek a zöld posztó számait ellepik és a halvány-kékes 1000 frankosok gyakrabban jelennek meg.

Az a látvány, a melyben ilyenkor részünk van és azok a physiognomiai tanulmányok, a melyekre itt alkalom nyílik, megérdemlik, hogy hosszú utat tegyünk meg értük. A jellemek és vérmérsékletek mindenféle árnyalatai megnyilatkoznak a psychia-ter előtt azokban az elváltozásokban, melyek a különféle játékosok vonásait eltorzítják. A kezdő játékos leplezetlen izgalma mellett, a megedzett rutinier fásult hidegvére, melylyel egyetlen ideg-rándulás nélkül türi egymásután, hosszú sorozatban tétjei eluszását. Ő bizik benne, hogy majd reá kerül a sor, a mikor ép oly nyugodtan fogja elviselni a nyereségét, mint a hogy most elszenved a veszteséget.

A nagy-játékosok körül legtöbbször nézők sereglenek össze és részt vesznek abban az izgalomban, mely egy-egy maximális tét — 12,000 frank — sorsát kíséri. Ha sikerül a játszónak néhány nagy tétet eltalálni és nyereségével odébb áll, rendszeren szimpathia kíséri, hacsak némileg is megtudta őrizni hidegvérét, s ha azt mondhatják róla, „szépen játszott“. A nyerő játékos nem ritkaság, mert az arithmetika szabályai szerint is 1000 játékos közül, — föltéve, hogy *egyenlő*, helyesebben

egyszerű esélyek (simple chance) ellen játszanak — 487-nek nyerni és 513-nak veszíteni kell. A végén persze más az eredmény, mert a mint majd alább kimutatom, a *tapasztalat megczáfolja a matematikát*.

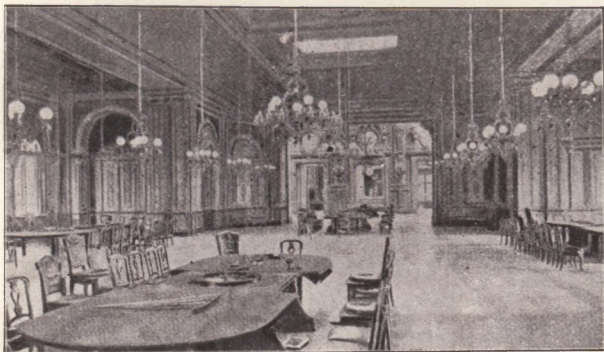
Bármennyire valószínűtlennek látszik első tekintetre, de kétségtelen tény, hogy a „Société des Bains“ örömmel látja a nagy nyerőket, és különféle előzékenységben részesíti őket. Kitűnő reklám a banknak, ha nagy nyereségek hírét kürtölhetik világgá. Jól tudják, mert félszázados tapasztalat bizonyítja, hogy azok mind visszahozzák ismét nyereségüket, még azok is, a kik milliókat nyertek, mert még többet akarnak nyerni. A spanyol *Garcia*, a kit minden idők legszerencsésebb játékosának tartanak, szintén úgy végezte, mint a többi. Mindent visszavesített és 1881-ben nagy nyomorban halt meg.

Valószínűleg megüti füleit a *Garcia* neve annak, a ki a játékasztalok körül megfordult, azért elmondok róla egyetmást.

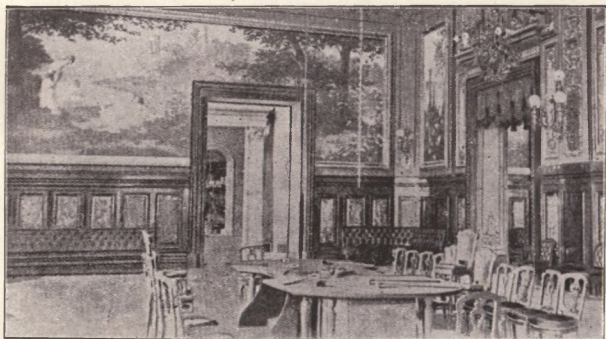
Garcia 1859 telén érkezett először Homburgba alig néhány ezer fránknyi egész vagyonát tevő pénzével. Egyszerű ember volt, olyan a minő a legtöbb, sem szellemi sem physikai képességei nyomán soha föltűnést nem kelthetett volna, s a szerencse istennőjének bámulatos szeszélye hiányában egészen bizonyos, hogy neve sohasem vált volna világhírűvé. Az a félmillió frank azonban, a mit alig három hét alatt összenyert, egy csapással a nap hőségé avatta.

Eleinte csak kis tétekkel kezdte a játékot. Sike-

A MONTECARLOI JÁTÉKTERMEK.

RULETT-TEREM.

TRENTE-ET-QUARANTE-TEREM.

OSZK

Országos Magyar Könyvtár

rei azonban merésszé, sőt vakmerővé tették, és másodnapon már csak ezresekkel játszott. A szerencse állandóan szolgájává szegődött és három heti játék után félmilliót szedett ki a bankból. Garcia ekkor már csak a maximális tétekkel (12,000 frank) folytatta a játékot és 5—6 hét múlva kerek egy milliót nyert össze. Ezen időtájban történt, hogy egy John Bury nevű angol ember Garcianak minden valószínűséget pocsékká verő mesés szerencséje tartósságában kételkedett és erősen állította, hogy a spanyolnak szerencséje nem tarthat tovább. Eből a kombinációjából Bury ur kellő hasznót is akart meríteni és egy napon a játék kezdeténél Garciával szemközt foglalt helyet az asztalnál és feltevése helyességében bizva mindig ugyanolyan összeget, de ellenkező chance-ra tett, mint Garcia. A bank ezen a napon csupán közvetítő volt a két küzdő között, a kik csak egymás pénzét nyerték. A vége az volt, hogy a különcz angol 96,000 frank veszteséggel szüntette be a küzdelmet és elismerte, hogy a spanyol szerencséje ellen nem mérkőzhetik.

Garcia tovább játszott. Nemsokára kedvezőtlen fordulat is következett és rövid idő alatt 300,000 frankot veszített. A 12,000 frankos tétek mellett, a mikkel akkor játszott, ez nem is került sok időbe. Ekkor a chef de partie-hez fordult és arra kérte, hogy engedje meg, hogy néha a maximumot meghaladó összeget is tehessen. A chef de partie azonban, hivatkozva arra, hogy a szabályok ezt meg nem engedik, nem fogadta el az ajánlatot, de az éppen Homburgban időző Blanc apóhoz kérdést intéztetett, hogy nagyobb tétet elfogadhat-e? A

küldöncz rövid idő múlva azzal az üzenettel jött vissza, hogy „további rendelkezésig a bank bármily nagy tétet elfogad.“ Zajos tetszéssel üdvözölte a számos néző ezt a hirt, Garcia pedig tárczájából kivett 60 darab 1000 frankos bankjegyet, a noirre tette és — nyert. Erre ő heteken át játszott bámulatos hidegvérrel ilyen egész polgári vagyont képviselő tétekkel. Többet sohasem tett.

Egy napon azonban ellene fordult a kártya. Nem szólhatok kockkáról, vagy golyóról, mert Garcia mindig trente-et-quarante-on játszott. Alig két óra leforgása alatt a 60,000 frankos tétekkel egymillió 400,000 frankot — tehát eddig való összes nyereségét — fizetett be a bankba. Az óriás nézősereg majdnem annyi részvétellel, mint kárörömmel kísérte azt a lesújtó pillanatot, a midőn a néhány óra előtt még irigyelt milliomos, a szerencse kegyelt lovagja, az utolsó 60,000 frankot elveszítve ismét a közrendű halandók szürke sorába lépett. „Szegény, szegény Garcia!“ — sóhajtoztak a lágyabb szívű nők. — „Miért nem ment el az ostoba a milliójával?“ — mondták bosszankodva a férfiak. De Garcia megőrizte hidegvérét és egyetlen megjegyzés nélkül, nyugodtan tette utolsó hat darab ezer frankos bankjegyét, egész vagyona végső romjait a vörösre. Vörös nyert. Garcia nem mozgott. Vörös másodszor, harmadszor és negyedszer is nyert és a spanyolnak 96,000 frankja feküdt a vörösön. „Soixante mille Francs à la masse!“ — mondta erre, — azaz 36,000 frankot behúzott tétjéből. A vörös 14-szer egymás után jött, és Garcia még aznap ismét 400,000 frank birtoká-

ban volt. Hat nap alatt egész veszteségét behozta és a saison végével közel 2 millió frankkal tért vissza hazájába.

Ugy mondják, hogy sohasem akart többé visszatérni, és nem is akart játszani. De a játék ördöge s tán a hiúság is ösztönözte, hogy újra visszatérjen diadalai színhelyére és ő körülbelül másfél év múlva ismét megjelent Baden-Badenben. Csakugyan jó ideig egyáltalában nem játszott. Már jövetelének híre sok idegent vonzott a fürdőkbe, akkora volt hírneve, mely ötet, a trente-et-quarante királyát, babonás tisztelettel kísérte útjában.

Egy napon, a szintén ott időző Morny herczeg tüntette ki megszólításával a szerencse lovagját, s fölkérte a pénzét elvesztő szép hölgyközönség nevében, hogy adjon nekik egy kis leczkét abból, hogy miként kell nyerni. „Szivesen, hölgyeim“, — szólta az udvarias hidalgó, — „adok egy kis, de csak igen kis leczkét önöknek.“

Az oktatás, melyhez nagy közönség gyülekezett másnap, rosszul végződött. Garciát művészete a közönség nagy csalódására cserben hagyta, úgy, hogy 400,000 frankot veszített.

Egy héttel később Homburgban, majd utóbb Wiesbadenben kísérelte meg, hogy a győzhetlensége hírére és a tárczáján esett csorbát kiköszörülje. De siker nélkül. Fortuna istenasszony ő hozzá sem maradt hű és a magával hozott félmilliót gyorsan elvesztette. Pénzzé tett vagyonának jelentékeny része utána uszott a többinek igen rövid idő alatt, a mi természetesnek látszik, a 60,000 frankos tétek mellett. Garcia még akkor

tisztességes jó módba vonulhatott volna vissza. Nem vesztette el hidegvérét, — de az volt baja, hogy azt a babonás hitét is megőrizte, hogy a szerencse ismét vissza fog térni hozzá. Folytatta a játékot és az utolsó frankig mindent visszavesztett, hogy mint már érintettem, a legsanyarubb viszonyok között pusztuljon el.

A nagy játékosok sorában, a kik óriási vagyonokat fecsérelnek el a zöld asztalokon, ismert alak volt a párisi divatkirály, Sagan herczeg is. Rendesen 100 darab 1000 frankost hozott magával és a ruletten mindig a maximumot játszotta, néha három chanceon is egyidejűleg. A mig jó néhány milliónyi saját vagyona engedte, mindig így maximumokkal játszott. Hat vagy hét év alatt rengeteg vagyona eluszott, úgy hogy a csőd szélére jutott. Neje, az amerikai milliárdos Jay Gould leánya 60 millió franknyi hozományával helyre állította azután a divatkirály megingott vagyoni tekintélyét, de ő azért nem mondott le végleg szenvedélyéről. Most is játszik, de az erélyes amerikai asszony kellő határok között bírja tartani férje megszokott pénzfecsérléseit.

Hasonlóképen játszott egy gazdag olasz fiatalember, a ki szintén minden játékhoz 100,000 frankot hozott magával és a rulett több chance-ára játszott. Egy izben a három legelső téttel 100,000 franknál többet nyert, de egy félóra mulva már ezt, és a saját 100,000 frankját elvesztette. Alig telt el két hét, és az olasz közel egy millió frankját szerte-szórta a különböző rulett-asztalokon és szálnalmas látványt nyújtott, a mint utóbb 3—4 ezüst öt

frankossal játszott óraszámra, a míg csak ezek is elúsztak.

Egyik legérdekesebb typusa a megrögzött játékosoknak az öreg francia Michel báró. Ez a hófehér haju fonnyadt öreg ur még ma is fiatalos élénkséggel vesz részt a játékban. Széjjel csavarható saját rateaux-ját hordja magával sétapálcza helyett, mintha azzal bizonyos önérzettel hivalkodnék, hogy: „Ime az én állásom, foglalkozásom a rulett-játék“. A rendkívül szellemes, kedves öreg ur cinizmusát enyhíti az, hogy 4—5 milliót elveszített ugyan, de megőrizte hidegvérét, jó humorát, mintha saját példáját ajánlaná a letört játékosoknak, hogy nem kell komolyan venni a bajt, — „csak pénz volt, s ha a becsület megmaradt, az élet oly szép, oly élvezetes ezen a paradicsomi Rivierán. Ostoba fiuk, dobjátok félre a sötét gondolatokat“. Így bölcselekszik ez a kedves öreg roué, a ki már 40 év óta siker nélkül keresi a *biztos* szisztémát és a kit még az sem keserít el, hogy bizonyosan tudja, hogy olyat nem lehet kifundálni.

Méltó párja neki az örült pazarlásairól híressé vált Beaufremont hercegnő. Valamikor 15 milliót költött és játszott el. Jelenleg egy kis villája van még Montecarloban — persze hitelezők részére hozzáférhetetlen módon telekkönyvezve — a hol meghuzta magát hitelezői zaklatása ellen. Még mindig játszik a trente-et-quarante asztaloknál, de százazereket már sem nem nyer, sem nem veszít. Ott ül az asztalnál rikitó sárgára festett hajával, agyonkendőzött arczával, feltünő, mondhatni ordító eleganciával szabott fiatalos toilettjeiben, leányos kis

kaczér kalapjával és még mindig értékes gyémánt-ékszereivel elborítva és lesi, várja az egymásután folyó coup-k sorozatában, vajjon fölismerheti-e még egyszer valaha azt, a mit ő ugy nevezett: „*esprit de la taille*“, és a mivel egykor egy fél milliót is nyert egy napon. Csakhogy mintha ma már nem volna „esprit“ a játék folyásában, vagy az övé csökkent meg vénségére, hogy a „taille esprit“-jét nem tudja fölismerni.

Sok játékost látunk, különösen a téli hónapokban, olyant is, a ki nagy pénzzel játszik, és sorsa még sem izgatja a nézőt. Olyan vagyonok állanak ezeknek a háta mögött, hogy a bank bármily nagy falánksága sem veszélyezteti tulajdonosukat. Nekem eszembe sem jutott, hogy a legcsekélyebb izgalmat is érezzem, mikor James Gordon Bennett a New-York Herald tulajdonosa, a kinek évi 10 millió frank elkölteni való jövedelme van, nem több, mint egy félóra alatt 140,000 frankot hagyott a trente-et-quarante asztalon. Mr. Gordonnak ott horgonyozott hihetetlen fényüzéssel berendezett saját yachtja, a melyen lakott is, és a melyen vele utazott szakácsa, a kinek csekély évi 40,000 frank fizetést ad. Nem sokat árt neki az ilyen drága szórakozás.

Anglia jelenlegi királya is gyakori látogatója volt trónörökös korában a monacoi öbölnek. Igen tekintélyes összegeket hagyott ott igen gyakran, de azért senki sem aggódhatott a miatt, hogy az India császárnéjának fia nem fogja pontosan beváltani a váltóit, ha ugyan kibocsátott valaha olyanokat.

A már elhunyt báró Königswarter érdekes alakja

volt Montecarlonak. Naponként megjelent a rulett asztal mellett, sohasem tett többet egy darab 5 frankosnál s ha 20 frankot összenyert, a mi csaknem naponként megtörtént, nyomban biztonságra helyezte zsákmányát és elhagyta a Casinót.

A párisi Rothschild, ki a folyó évben halt el, magasabb tétekben játszott. Egyetlen személy volt, a kinek a bank megengedte, hogy „becsületszóra“ játszhasson. Az első tétjét rendesen a bank pénzével markirozták, és csak ha elveszítette, nyult a tárczájába, hogy kifizesse az elvesztett ezreket.

Egy Vanderbilt is gyakran játszik ott, de sohasem magas tétekkel. Mit törődik ő azzal, vagy kollégája a 100 milliók tekintetében, az a szikár, tipikus yankee Mackay, a ki maga szerezte egész vagyonát, hogy ha néhány száz halványkék ezres bankójukat besöpri a rateaux? Még csak nem is szórakozás nekik, annál kevésbé izgalom tárgya, hogy nyernek-e vagy veszítenek.

Meg kell vallanom, hogy ezeknek a játékosoknak pénzfecsérlése engem sohasem érintett kellemtelenül, sőt talán szociális szemmel nézve örvendtem annak, hogy az összehalmozódott tőke ismét megkezdheti körforgását.

Számtalan ember utazik keresztül a Rivierán, a kinek eszébe sem jutott, hogy Montecarloban mást tegyen, mint éppen, hogy megtekintse ezt a látványosságot. Szó sincs róla, hogy azok mind játékosok volnának. Tán soha nem koczkáztattak 5 koronát, márkát vagy frankot valami kártyajátékra. Itt játszania kell, ha többet nem, 5 frankot koczkáztat, nem azért hogy nyerjen, s világért sem

azért, mintha a dolog mulattatná, hanem pusztán a hiréért, hogy elmondhassa otthon: „én is játszottam Montecarloban“. Az ilyen jószándékú emberek közül sokan játékosokká válnak, szinte öntudatlanul. A játék varázsa annyira kábit, az arany és ezüst csörgése, a nyerés látszólag könnyű lehetősége úgy csábit, hogy csak az erősebb jellemek állanak ellen a kísértésnek és állanak meg, ha már megindultak is rajta, azon a lejtőn, a mely a szenvedély posványába vezet. A kinek önuralma és hidegvére hiányzik, a ki idegeinek nem tud parancsolni, az jól teszi, ha közelébe se megy a Casinonak. Kétségtelen, hogy sok nyugodt vérmérsékletű ember kísérli meg szerencséjét és tiszta látással a vesztes lehetőségével is számol, azzal előre tisztában van, hogy a kockázatra szánt összegben, a 60—80 frankon túl nem bocsátkozik a játékba, — és elhatározásának ura is marad. Az ilyen játékosok nem szaporítják a bank magas osztalékait. És bizonyos, hogy II. József császár az ilyenek számára szánta azt a mondását, hogy — „A ki nagyon sokat játszik: bolond; — a ki sohasem játszik: még nagyobb bolond“.

A játékosok bolondságairól, és babonáikról is meg kell emlékezmem, mert a babonák tekintetében — minálunk *kabalának* mondják, — Montecarlo olyan czentrum, hogy sehol a világon nincs párja. Az is igaz, hogy valóságos termőhelye a babonának a zöld asztal, mert a véletlen szeszélyei igen sokszor a legostobábbnak látszó babonát a megbízhatóság látszatával ruházzák fel. Úgy áll itt is a dolog, mint a babonák keletkezésének

egyéb eseteinél. Csak azokat az egyes eseteket lajstromozzák, a melyek egyik-másik alkalommal a tévhit szerint következtek be, de a többi 99 esetről, a melyekben a babonás jelenséget nem követte hasznos vagy káros eredmény, senki nem vesz tudomást. A tévhit, a kabala tehát bőven tenyészik és annak ezerféle formáiban való kultiválását sehol sem üzik olyan sportszerűen, mint itt a rulett asztal körül.

A közönséges életben bizvást rámondhatjuk a babonás emberre, hogy korlátolt, fegyelmezetlen gondolkozású egyén. De nem vagyunk erre jogosítva a játékosokkal szemben. A legokosabb, sőt igazán geniális emberek nyomban bámulatos metamorphosison mennek keresztül, mihelyt a játékasztalhoz ülnek. Az előbb még finom modorú gentleman — még a legjobb társasköreinkben is — mázsás gorombaságokkal traktálja kibiczeit. Eleinte enyhe célzásokat tesz reá, hogy a mult héten ugyanazon a széken, melyen a kibicz ül, ütötte meg a guta egy felebarátját kibiczelés közben, — majd panaszkodik, hogy nem látja kártyáját, ha „mindenki“ éppen az ő „nyakára“ ül, — utóbb pedig ha még ez sem használ, világosan is megmondja neki: „Ugyan pajtás, vigyen el már innét az ördög, mert minden tétemet elveszitem, mióta ide ültél.“ És csodálatos dolog, de tény, hogy a megsértett kibicz nyugodtan türi elüzetését, mert másnap már — „a szent kabala jogán“ — ő cselekszi meg mindezeket azzal, „a ki olyan számár, hogy melléje ül, pedig látja, hogy folyton veszteségben van.“

Nyugodtan merem állítani, hogy minden játékos babonás. Én legalább még nem ismertem egyet sem, a ki nem volt az!

Lehetetlen azt az ezerféle babonát, a melyek itt forgalomban vannak, mind felsorolni. Az amuletek, elkezdve az asztalra helyezett kés vagy szivartárca és a kis arany-ezüst szerencse malacztól, egész az akasztott öngyilkos kötelének egy foszlányáig, ezerféle változatban szerepelnek. A rulett számaihoz viszonyított kombinációk a legkülönbébb módon gyakorlatban vannak. Egy német báró mindig annak a coupénak számaiból alkotta meg szisztémáját, a melylyel naponként Nizzából ájtött. A másik azt a számot erőszakolja, a melyet a ruhatárban kapott. A harmadik folyton arra a számra tesz, a mely szállójában az ő szobáját jelzi. A negyedik a kifizetett számlája számjegyeiből készít kabalisztikus módszert.

Különösen a nők között nagy népszerűsége van bizonyos számoknak. És elég csodálatos, hogy egészen általános vélemény, hogy a vörös számok többször jönnek ki, mint a feketék. Azok között is különösen kedveltek a 7, 14, 23, 32 és 36. Nagyon népszerű az első három szám és a zéro, a melyekre igen sokan játszanak. A fekete számok közül is van néhány népszerűbb, a 13, 17, 20 és 35. Sok vén asszony csálhatatlan biztonsággal és hittel vallja, hogy bizonyos croupier-k csak a fekete számokat vetik, másokról meg azt erősítik, hogy túlságosan gyakran hozzák a 25—36-ig terjedő számokat. Vannak croupier-k, a kiknél lehetetlen bármely chance-on is szeriest látni. Folyton ide-oda

ugrálnak a számai, hogy mindenki elveszti a pénzét. Ha az ilyen croupier-t a turnus szerint fölváltják, mindenki reméli, hogy egy „jobb kezű” jön majd utána. Némely játékos megpukkad mérgeiben, ha a croupier véletlenül jóakaratulag megérinti tétjeit, hogy segítsen azokat elhelyezni; egy másik pedig csakis valamely croupier kezeibe adja, hogy az rakja föl a tétjét. Egy hölgy fölkéri az átellenében ülő urat, hogy cseréljen vele széket, mert „nagyon kitűnő helye van, de nincsen chance-a, ha a vörös szín közelében ül.”

Ha a golyó kiugrik, akkor számosan sietnek visszavenni tétjeiket, mert a következő coup el fog veszni, — ép így biztos veszteség következik, ha a croupier tüsszent.

Van olyan játékos, a melyik mellényszabéba mélyeszi hüvelykujját mialatt a golyó pörög, — a másik — nem idegességből, hanem babonából — hüvelykujjával malmozik, — a harmadik valamely nagyobb tétnél kalapját fejére teszi. Ez még mindig megmentette a végső tét elvesztésétől. De csak ritkán alkalmazza, ha nagy a tétje, különben hatását elvesztené. Egy ismerősöm mindig félrefordítja a fejét, midőn a golyó futása gyengül, hogy ne lássa, a mikor beleesik a rekeszébe.

Még a vadászat mezejéről is kölcsönveszik a babonákat. Ha valaki olyan ügyetlen, hogy „szerencsét kíván” a játékosnak, bizonyos lehet benne, hogy ha nyílt gorombaságban nem részesül is, de titokban leszamarazzák, mert azt csak illik tudni, hogy az ilyen megjegyzés bizonyos veszteséget hoz magával. Igen sok játékos fordul vissza

és az nap nem játszik, ha utjában pappal vagy vén asszonynyal találkozott. Ez utóbbiak különben is a népszerűtlenség tetőpontján állanak Montecarloban, s ha a játékosoktól függne, az 50 éven fölüli hölgyeket rendőri tilalom internálná lakásuk mélyébe reggel 9-től esti 9 óráig, hogy se utközben, se a játék-asztalnál ne találkozzék velük az ember. Fiatal leány azonban, különösen még ha szép is, szerencsét jelent.

Az öngyilkosságok.

Külön kell foglalkoznom az öngyilkosokkal, hogy elélem tűzött feladatomnak megfelelhessenek. Nem pártolom azt az intézményt, a mely egy kárhozatos és veszélyes emberi szenvedély kielégítésére a leg-tökéletesebb berendezések kíséretében a legtöbb és legkényelmesebb alkalmat nyújtja; nem is csinállok reklámot annak a vállalatnak, a mely ezt az emberi szenvedélyt üzletileg gyümölcsözteti részvényesei javára; nem törődöm tehát azzal sem, hogy annak a 60,000 részvénynek szerencsés birtokosai éreznek-e, vagy sem bizonyos morális aggályokat akkor, a midőn a búsos osztalékokat kasszájukba zárják; — de föl akarom deríteni az igazságot és meg akarok szüntetni számos téves fölfogást és kalandos regét, a mely Montecarlot a regényekben és novellákban, a legkomolyabb lapok hasábjain és a legértelmesebb emberek agyában körülövedzi. A helynek sajátos varázsa, tájékának csodaszépsége,

folyton változó, áramló közönségének és lakóinak egyéni érdekessége az utolsó két évtizedben egy egész nagy regény- és novella-irodalom meséinek színhelyévé avatták. És méltán. Annyi az *érdekes valóság* Monacóban, hogy még a legszerényebb szárnyu fantáziával *költött mese is érdekessé* vált, mihelyt a hősök útja a játéktermeken át vezet, onnét indul ki, vagy ott végződik.

Igy keveredik azután való események hire a költött mesékkel, és utóbb alig van arra mód, hogy azokat egymástól megkülönböztessük, — kételkedünk a való tényekben, és igaznak tartjuk valamely novella költött meséjét.

A Montecarloban elkövetett öngyilkosságok mindennapisága és túl nagy száma egyszerűen költött mese, a melynek forrása hirlapok és egyéb nyomtatványok zsaroló kísérleteiből ered. A mult évben Párisban egy ilyen című füzet „L’histoire des Crimes et Suicides du Tripot de Montecarlo“ azt állította, hogy az öngyilkosok temetőjében 2000 hulla fekszik. Ugyanazt az adatot reprodukálja egy német füzet, a mely szerint jelenleg *hetenkint átlag hatan* lesznek öngyilkossá, a miről — jegyzi meg mindjárt — az idegen a legritkább esetben értesül. Ugyancsak egy másik párisi füzetben azt olvasom, hogy több mint 4000 öngyilkos fekszik a hirhedt temetőben jeltelen sirjaikban.

A számolgatásnak nem nagy barátjai azok az urak, a kik ezeket az adatokat *egymás mellé* illesztették. Mert ime, nagyon redukálták az öngyilkosok igazi (?) számát! 1860-tól a mai napig átlagos heti 6 öngyilkos, ez egy évben = 312, ez

pedig 45 év alatt összesen nem 2000, nem 4000, hanem 14,040 öngyilkost eredményez. Már pedig, a ki látta, az könnyen kimérheti, hogy az a temető a hova az öngyilkosokat viszik, majd mire egészen megtelik, befogadhat magába 400, sűrűn egymás mellé helyezett sirt. Ma még harmadrésznyire sincs betöltve.

A való az, hogy évenként átlag legföljebb 6 = hat öngyilkosság fordul elő. Minden öngyilkosnak hulláját eltemetés előtt a monacoi orvos vizsgálja meg, személyazonosságát hivatalosan megállapítják és rendszeres jegyzéket vezetnek az előfordult esetekről. A Société nem siet ugyan elhíresztelni az öngyilkosságok eseteit, — nem is rendez díszes és feltűnő temetést szegényeknek, de el sem titkolja azokat. A rendőrség minden nagyobb nehézség nélkül megadja a fölvilágosítást az öngyilkosok névsoráról.

Kétségtelen, hogy ez a szám éppen hattal több, mint a mennyinek kellene lenni, — de azért még ezt sem lehet kizárólag a bank rovására írni. A Montecarloban öngyilkossá vált egyének a legtöbb esetben teljesen züllött viszonyaikból menekülendő keresnek egy végső lehetőséget arra, hogy ismét talpra állhassanak. Ezek már bukott emberek voltak, mielőtt átlépték a Casino küszöbét és romlásuk forrása a tőzsde, a totalizátor, valamely merész üzlet vagy más hiba volt, a melyet *otthon* követtek el. És vizsgáljuk meg azt is, hogy hány játékos közül kerül ki az az évenkénti 6 öngyilkos? Montecarlo állomásán naponként 60 = hatvan vonat szállítja le utasait és az idegen forgalom föltétle-

nül eléri, ha meg nem haladja az évi 8—900,000 látogatót. Az utóbbi években ez a szám még folyton emelkedett. Az 1904—5-iki évadban olyan tömeg hullámozott a 16 asztal körül 3—4 hónapon át, hogy bátran egy millióra tehetjük ezen évben a látogatók számát.

Nézzük meg csak a budapesti statisztikát, a mely alkalmas volna az összehasonlításra, ha a kereken 750,000-nyi lakosságnak tizennyolcz éven aluli részét nem kellene leszámításba hozni.

A Casinoba tizennyolcz évnél fiatalabb egyén nem kap belépti jegyet, és így csupa felnőttekből kerül ki a fenti látogatók száma. Az arányszámnak tehát Budapest javára kellene csökkennie.

Ime, öngyilkos volt Budapesten:

1902. évben 449

1903. „ 447

1904. „ 576

Kár, hogy ez a statisztika nem terjed ki az öngyilkosságokat előidéző okok kimutatására is. Semmi kétségem abban, hogy a nálunk állami védelemben részesülő hazardjátékok áldozatai szédületesen magasabb arányszámmal vannak képviselve, mint a montecarloi játékokon vagyonukat veszített existenciáik.

Különleges magyar szempontból vizsgálva a dolgot, reánk nézve éppen nem olyan veszélyes helynek tűnik fel „Europának ezen vérrel bemocskolt bünbarlangja“, hogy hirlapjaink kedvelt körülírását használjam. Magyarországból évenként *több ezer* ember — nagyon sok ezek közül évről-évre

ismételten — megfordul a Casino játékasztalainál és én nem tudok — *egyetlen egyen kívül* — esetet, hogy valakinek öngyilkosságáról lapjaink megemlékeztek volna. Az az egy eset, a mely két év előtt történt, ismeretes előttem az egyénnek összes körülményeivel együtt. Könnyelmű és szenvedélyes kártyás volt az illető itthon, és „sikkasztott“ pénzzel utazott le, hogy rendezhetetlen adósságaitól menekülni megkísértse. Az idegen pénz nem hozott neki szerencsét és ő egy revolvergolyóval csinált tabula rasat hitelezői részére. Nem akarom kétségbevonni, hogy ezen kívül is lehettek más esetek, — de hogy azok nem mindennapiak, még csak nem is gyakoriak voltak a magyarok sorában s hogy azon esetekben is Montecarlo csak az a szalmaszál volt, a melybe siker nélkül kapaszkodott a már itthon bukott egyén: azt bátran merem állítani.

A játékra csábít-e, csal-e a bank?

Az utóbbi években széles rétegekben terjedt el az a fölfogás, hogy a bank úgynevezett „fölhajtókat“ alkalmaz, mint a sipisták, vagy kozákok szövetségei, hogy asztalához csalja a kifosztandó áldozatokat. Ezeket a fölhajtókat a kokottok sorában keresték és sejtik még ma is. Nem lehet elvitatni, hogy ezen föltevésnek terjedésére tápot nyújt a bank azzal, hogy túlságos mértékben elnéző az ilyen

hölgyekkel szemben a belépti-jegyek osztogatása körül. Az erkölcsi bizonyítványt nem követelik tőlük. Megtűrük őket míg külsőleg illedelmesen viselkednek, de valóságos mese az, a mit komoly-nak látszó füzetekben is olvasunk, hogy szubven-cziót fizetne a bank ezeknek a nőknek, sőt bizonyos százalékát annak a pénznek, a mit az általuk oda-csalogatott balekoktól elnyer. Teljességgel ki van zárva — már pusztán észszerüségi szempontból is — a bank igazgatósága részéről, hogy ilyen szövetségesekkel társuljon, a kik részéről néhány év múlva — szépségük elvirágzása, csábító varáz-suk elillanása után — bizonyára zsaroltatásnak volna kitéve, és mulhatatlanul kénytelen volna le-leplezéseiktől tartva hallgatásukat drága nyugdijak-kal megfizetni. Soha még ilyen nők részéről nem történtek a bank ellen zsaroló leleplezések, a minek bizonyára nyoma volna annak a többi zsaroló kísérletnek sorozatában, a melyeket szünet nélkül intéznek a bank ellen.

Hogy azonban ezek a nők *közvetve* a bank szolgálatában állanak, azt nem lehet elvitatni. A költekezésre csábítanak, és szerelmüknek magas díjait szabják meg, hogy azután teli marokkal szórják szét ismét keresményüket a játékasztalokon. Ők is csak üzletfelei a banknak, mint a többi halandó, a ki ott megfordul, de sohasem üzlettársai. Mert azt is szemügyre kell venni, hogy a banknak „*helyi ágensekre*“ *nincs szüksége*. A ki egyszer Monaco földjére tette lábát, az játszani fog, „már csak a hiréért is“, és játszania kell, mert semmi egyebet nem tehet. A mint már fönebb is érintettem,

a banknak csalogatókra nincs szüksége, mert meg van a hatalma ahhoz, hogy akkép rendezkedjék be Montecarloban, hogy az idegen a Casinon kívül egyáltalán semmi szórakozást nem találhat. Egy játszma alsóst sem csinálhat senki a Café de Parisban, vagy bármely helyen nyilvánosan; egy csomag kártyát nem vásárolhat, hacsak magával nem hozta, — egy játszma sakk vagy billárd tiltott szórakozások. Máshol nem töltheti el idejét, a ki Montecarloban megszállott, mint a Casinoban. A legcsekélyebb akadály sem kerül utunkba, minden gondosan el van távolítva. Nem fog beinvitálni senki, de azért odamegyünk, mert máshová egyáltalában nem mehetünk.

Nem hiszek tehát abban sem, hogy a banknak titkos hivatalnokai volnának, a kik a bank pénzével „szinleg“ játszanak maximális tétekkel csak azért, hogy másokat is a magas játékra csábítsanak. Erre sincs szükség, mert a játékosok óriásilag túlnyomó részét ugyan hiába csábítják a 12,000 frankos tétekre, mikor nincs a zsebükben legtöbb-ször még 12 száz frankjuk sem. A nagy játékos pedig nem azért játszik nagyban, mert azt látja, hogy más is úgy tesz, hanem mert sok a pénz vagy vakmerő a jelleme.

Azok soraiban, a kik még Monacot, vagy általában csak a rulett szerkezetét és a trente-et-quarante játék folyását nem ismerik, elterjedtek olyan nézetek, hogy a bank nem játszik tisztán, reálisan, hanem korrigálja a szerencsét. „Nem nyerhetne különben állandóan, ha nem így volna a dolog“, vélik ezek az okoskodók.

Ezek a kétségek, a melyek különben is csak olyanok között vannak forgalomban, a kik pusztán hallomásból ismerik a játékbankot, egyszerűen nevetségesek.

A banknak előnyei a játékokban olyan nagyok, hogy számtani bizonyossággal *nyernie kell*; — a banknak forgalma oly óriási, hogy ismét számtani bizonyossággal *sokat kell nyernie!*

Nemcsak páratlan ostobaság volna részéről, ha illetén kedvező helyzetében, mely részére a nyereséget biztosítja, a közönséget még inkorrekt módon is kifosztani törekednék, hanem egyszersmind olyan kísérlet is, a mely gyakorlatilag kivihetetlen. Minden olyan kísérlet, a melylyel a bank a játékos fölött való saját, amúgy is túlnyomó esélyeit még növelni akarná, nyomban visszafelé sülne el, mert nem akadályozhatná meg a bank, hogy az egyenlőtlennek tett esélyt rögtön felismerő rutinos játékosok kizsákmányolják saját javukra ezt a helyzetet.

A kik olyan híreszteléseknek (a mi pl. most is egy komolynak látszani akaró franczia könyvben történik, mely azt az ostobaságot állítja), hogy a bank a trente-et-quarantenál bűvészeket alkalmaz, a kik hamisan (!) kevernek, hitelt adnak, azok nagyon naiv lelkek és fogalmuk sincs a számtan valószínűségi törvényeiről, a zéro és a refait óriási jelentőségéről, — és arról, hogy a gép, a mely lélek nélkül szolgálja a véletlen esélyeit, fölényben van az egyén fölött, a kit idegessége, nyervágya, szenvedélye, vagy sokszor babonája, sőt még szórakozottsága is hátrányba

juttatnak. *) Ne feledjük el a banknak azon előnyét sem, hogy tőkéje, szemben a játékosok legtöbbször csekély játék-alapjával a *nagy halnak* szerepét játsza a *kis halakkal* szemközt, előbb-utóbb — rendszerint *előbb* — elnyeli őket.

Hanem az is ritkaság, hogy a bankot megcsalhassák, — bár volt reá aránylag elég példa. Még az ötvenes években, a midőn a minimális tét — a Blanc előtti időkben — ezüst 2 frankos volt, szokásban volt ezeket a 2 frankosokat 25 darabjával börtokokban kezelni. A kis hengerek mindkét oldalán látható volt egy-egy ezüst pénz. Az ilyen börtokokba azután a két ezüst pénz közé rézpénz töltelékot tettek és így 4 frankkal 50 frankos tétet rakhattak.

Mikor aztán az ilyen manipuláció kiderült, akkor beiktatták azt a szabályt, hogy „*csak nyitott tétet fogad el a bank*“. A bankjegyek kiteritendők, nem lehetnek összehajtogatva. Később ezt a régi fogást ügyesebben csinálták. A bank aranyait 50 darabonként zöld papirba csomagolja, lepecsételi és nagyobb fizetéseket ilyen 1000 frankos csomagokkal végeztet. A zöld borítékon apró lyukakon át látható, hogy aranyat tartalmaznak azok a hengerek. Ilyen

---

*) Hogy a bankot zsaroló könyvek mily messzire mennek néha a hazugságok merész föltalálásában, azt a most idézett könyv („Monaco“, Leo Taxil) illusztrálja. Ez a könyv, mely pl. a néhai Blanc apóról csak azon jelző kíséretében „le vieux emérite filou“ emlékezik meg, — azt is állítja, hogy a trente-et-quarante-on a tapasztalatlan játékostól nem csak az un aprés esetében, hanem más aprés-kalkalmával is behúzzák a tétjét! A mi a legképtelenebb koholmány.

módon becsomagolt 1000 frankos tétekkel játszottak egy alkalommal, a míg ki nem derült, hogy tartalmuk *egy* darabban készült *sárgaréz* rudacska volt, melyre, ha nyertek vele, a bank 1000 frankot fizetett. Azóta az ilyen rudacskákat akár behuzzák, akár kifizetik, kibontják és megszámlálják.

Nagyobb szenzációt keltett körülbelül 15 év előtt egy Gardane nevű croupier csaló művelete, — természetesen a banknak, nem pedig a játzóknak kárára.

Egész sereg társra volt szüksége Gardane-nak, ki a trente-et-quarante-nál alkalmazott tailleur volt. A játszma folyamatban volt, a kártya egy csomagja Gardane kezeiben, hogy lerakja belőle a következő coup sorait. Ekkor két-három czinkostárs ezer frankos bankjegyeket váltatva aranyra, lefoglalja a croupier-k figyelmét, s nyomban az egyik hölgy nagy csörrenéssel ejt le a padlóra egy maréknyit a váltott aranyakból, a mire pillanatra mindenki önkéntelenül oda fordul. Ezt a pillanatot használta fel a szövetkezők egyik tagja, hogy észrevétlenül maradt, villámgyors mozdulattal Gardane kezeibe juttasson egy csomag elkészített kártyát.

A játék elkezdődik és a szövetkezett banda súlyos ezeres tétekkel húz ki az előre ismert series nyomán több mint 100,000 frankot. A chef de partie-nak föltűnik a „taille“ (osztás) hosszúsága, közbelép és hamar fölfedezi a turpisságot, — a czinkostársaság föltűnés nélkül távozik zsebjeiben zsákmányával, Gardane-t fölváltják és a monacoi bíróság nyolcz évi börtönre ítélte. Hogy ezt a büntetését kiállotta-e, arról biztos adatot nem tudtam

szerezni. Egy maliciozus verzió szerint nem akartak Blancék még nyolcz évi rabtartást is ráfizetni a veszteségeikre és nyitva „felejtették“ Gardane fogházának ajtaját, még mielőtt a francia hatóság kezeibe átadták volna.

Mindent összefoglalva, föltétlenül bizonyosnak kell elfogadni, hogy a bank nemcsak tartózkodik attól, hogy a játékosokkal szemben inkorrektégeket engedjen meg magának, hanem azokkal szemben inkább gavallérosan, lovagiasan viselkedik. Sokszor fizeti ki a megnyert téteket kétszeresen is, ha ketten czivakodnak fölötte, és igen sokszor olyan türelmet és elnézést tanusítanak némely kellemetlenkedő egyénekkal szemben, a melyre kötelezve nem volnának, s teszik ezt csak azért, hogy a közönséget kellemetlen jelenetektől megóvják.

A Hazárdjátékok.

A ki hazárdjátékban akar részt venni, az kétségtelenül Eldoradoját találja föl Monacóban. Európának összes államaiban a nyilvános hazárdjátékokat mindenütt törvényekkel tiltják, üldözik és korlátozzák, és mégis kivétel nélkül mindenütt folytatják azokat a játékokat legtöbbször társas-körökben, Casinokban vagy magánlakásokon *titokban*. Az államraison ma mindenütt — kivétel egyedül Monaco — az, hogy ha már beszüntetni, végleg kiirtani a játékszenvedélyt nem lehet, akkor *hallgatólag tűrni* kell, azaz nem szabad róla *hivatalosan tudomást venni*.

A makao, ferbli, huszonegyes és hasonló hazard-játékok részére kijelöli az állam az exterritoriális asyllumokat. Ezeknek ajtajára egy tábla van függesztve, melyen az olvasható, hogy „egyenruhás rendőrségnek tilos a bejárat“. Ez a táblácska pedig az „Olvasókör“, „Kaszinó“ vagy „Társaskör“ alapszabályainak azon pontja, a mely megmondja, hogy „A körben, mely társas közczélok előmozdítására alapított, mindennemű hazardjáték tilos“. Már pedig, ha a hazardjáték alapszabályszerűleg kizárva van, akkor természetes, hogy ott a rendőrség hiában is kutatná, ott olyant nem találhat. Pedig mindnyájan tudjuk, hogy a hazard kártyajátékok minden klubban virágzanak, sőt a legtöbb és legelőkelőbb klubok létföntartásának egyedüli forrásai. Ezen a *fél-nyilvánosságon* kívül pedig, melyben a hazardjáték a felsőbb tízezer köreiben folyik, tudomása van még mindenkinek azokról a kávéházi és vendéglői külön-szobákról, a melyekben a játék egészen *titokban* folyik.

Hogy annak, a kit néha a hazardjáték szórakoztat, ezekben a körökben mily kevés élvezetet nyújt, mennyi kellemetlenséggel és veszélylyel jár a mulatsága, azt nem kell bőven fejtegetnem. Egészen mellőzöm azt a mindennapi lehetőséget, hogy még a legjobb körökben is kozákok körmeibe kerülhet a játékos, a mikor kifosztatása kétségtelen. Rendesen ismerősök között játszva nem teheti meg, hogy bizonyos összeget nyerve fölálljon és azt mondja: „Uraim, mára eleget nyertem, nem játszom tovább.“ Revanche-ot kell adnia, holott ő sokszor nem kaphat, mert mikor módja volna játszani, nem jön

meg a szükséges „harmadik“ vagy „negyedik“, vagy átvonuló, vagy idegen játékosok nyerték el pénzét, a kikkel tán soha többé nem találkozik. Hányszor kell kölcsönt adnia, a mely összeg azzal nyomban a „behajthatatlan“ követelések rovatába kerül. (A magyar birói gyakorlat megállapodott jogszabálya, hogy a *kártyázás czéljára* adott kölcsön, még ha olyan adja is, a ki nem vett részt a játékban, meg nem ítéltet.) De ez még jobb, mint hogyha saját készpénze elfogyván, módja van ismerősök között „becsületbeli“ adósságot csinálni. Mennyi gond lehet másnap, és milyen gyakran a becsületét megölő manipulációba kerülhet annak a könnyelműen csinált adósságnak kiegyenlítésére szükséges összeg megszerzése. És mennyire *drága* ez a játék. A kártyapénz, mely a klub létének fundamentuma, fölemészt minden nyereséget. Ugyanazon társaságnak kivétel nélkül minden tagja veszteséggel fogja lezárni évi folyószámláját, a súlyos differenciát pedig elnyelte a pinka feneketlen torka. A mi pedig talán mindennél kellemetlenebb, az a jó érzésű embernek az a tudata ha nyer, hogy azt a pénzt ismerőse, tán barátja zsebjéből nyerte, a kinek a veszteség súlyos gondokat okozhat. Annak a kellemes érzésnek, a melyben a nyerő játékosnak része lehetne, teljesen utját vágja az ilyen gondolat és keserű lelkifurdalássá változtathatja.

Mindezek a kényelmetlenségek, veszélyek és alkalmatlanságok a montecarloi bankkal szemben nem léteznek. Az ideális hazardjáték fogalmát *megközelíti* — a zéro és refait nélkül *elérné* — a rulett és trente-et-quarante azon organizációja, a

melyet ott találunk. Csalásnak nem vagyok kitéve. A játék igazságos, az esélyek csaknem egészen egyenlőek. Bármennyit nyertem, mentegetődzés nélkül hagyhatom félbe a játékot, revanche-ot nem kell adnom. Ha vesztettem délelőtt, nyitva áll a bank revanche-ra készen ebéd után, — ha akkor sem kedvez a sors, már másnap reggel 10 órakor folytathatom a bank ellen a küzdelmet. Bizonyos vagyok abban, hogy a nyerő-tétet kifizetik, a bank sem adós nem marad, sem kölcsönt nem kér, bármennyit nyertem is tőle. De nem is engedi meg, hogy adósa maradjak. Nem veszithetek mást, mint készpénzemet. A nyerőnek örömét kínos mellékgondolatok nem zavarják, mert a bankot nem kell sajnálni, nem kell féltetni; még a milliós veszteségek sem ártanak neki. Az ő üzlete czáfolhatatlan matematikai alapon áll.

Ezek a nagy előnyök azonban ne csábítsanak senkit Montecarloba. Csak viszonylag kevésbbé veszélyes ott a játék mint másutt, mert éppen ezekben a nagy előnyökben — a gyengébb jellemű egyének részére — súlyos veszedelmek lappanganak. A banknak korlátlan mennyiségű tőkéje, annak folytontartó készsége arra, hogy a netaláni nyereséget szaporítsuk, a veszteséget helyrehozzuk, óriási csábítást rejt magában arra, hogy gyakran, ismételten jöjjünk, sokszor, hosszasan játszunk, nyereségünket, ha volt, végre föltétlenül visszaadjuk, veszteségeinket pedig teljes tönkrejutásunkig fokozzuk. Helyén valónak látom, hogy itt idézzem Silberernek, (ki Monaconak évtizedek óta állandó látogatója és egyik legalaposabb ismerője) művé-

ből*), melyből egyébként is több adatot meritettem, a saját konkluzióimmal is teljesen egybehangzó következő ítéletét:

„A banknak fölénye, a mely tőkéjének korlátlanosságában és a játékosok ellen működő *gépnek* megzavarhatatlan nyugalmaiban rejlik, oly nagy, hogy a bank még a zero nélkül is egészen jól főnállhatna. Ezen esetben persze nem fizetne oly óriási osztalékot, mint a refait-vel, de nyeresége mégis akkora volna, hogy tiszteségesen főnállhatna. A minthogy általában az élettelen gép fölényben van az ember fölött, annyival inkább áll az itt, a hol az értelem, a spekuláció, a vérmérséklet és a szenvedély egyaránt siker nélkül küzdenek a számok örök törvényei és a véletlennek teljesen kiszámíthatatlan szeszélyei ellen.“

Érdemes lesz ezt a tételt, mely a montecarloi játékok lényegére vonatkozólag valóságos *sarkigazságokat* foglal magában, közelebbről megvizsgálunk, mert az ezzel kapcsolatos fejtegetéseim során remélem bebizonyíthatni azt, az első pillanatra paradoxonnak tetsző, de mégis igaz állításomat, a melyért a matematikusok lesznek szivesek betörni a fejemet, hogy: „*nem okvetlenül kell veszíteni Montecarloban.*“

És ez a mondat lesz az oka annak is, hogy immoralisnak fogják mondani ezt a könyvet, mert az állítólag a játékra ösztönöz!

Pedig nem így áll a dolog. Senkit sem biztatok

---

*) „Vom grünen Tisch in Montecarlo.“

a játékra, mert nem azt állítom, hogy „*biztosan lehet nyerni*“, a mit száz meg száz könyvben vitatnak a szisztémák föltalálói, — csak azt, hogy veszíteni nem okvetlenül kell. Ebben a kettőben én lényeges különbséget látok.

Kiindulási pontom az, hogy a bank még *refait nélkül is nyer*. Ezt a csak első tekintetre föltűnő állítást a tapasztalás bizonyítja. *Negatív bizonyág* mellette az, hogy azok a bankok, a melyeknek kicsiny a forgalma, még a *refait* mellett is tönkre mennek. Egy-egy szerencsés nagy játékos kirántja a kis bankból, melynek csak csekély tőkéje van, azt a nyereséget, melyet ötven más kis játékostól húzott volt be. A titkos rulett bankok még a zero mellett sem virágzanak. Tönkrejutásukhoz elégséges, ha a 18 számon, melyen alkalmilag a szerencsés játékosok tétje áll, nagyobb a tétek összege, mint a másik 19 számon, a melyet a bank fog behuzni. A szerencse kedvező esélye nemcsak kiegyenlíti, hanem megsemmisíti a bank matematikai előnyét, és ez a körülmény az ily kis titkos bankokra, melyeknél a játék ideje és a bank alapja egyaránt korlátolt, a legtöbbször végzetessé válik. A kis belga bankok, melyeknek csekély közönsége volt, csak tengődtek és a zero daczára nem csináltak fényes üzleteket.

Positiv bizonyág pedig az, hogy Montecarloban, a hol a bank tőkéje a játékosok tőkéjével szemben korlátlanul vehető, s a játékidő szintén folytonosnak mondható: a banknak évi *átlagos nyeresége nagyobb arányszámot tüntet fel, mint amekkorának lennie kellene, hogyha csakis azon matematikai*

előny érvényesülne eredményként, a melylyel a bank szabályai szerint bír.

A banknak matematikai előnye a ruletten 1.35% , a trente-et-quarante-on 1.28% . — A kettőn együtt véve tehát átlag 1.315% .

Kiindulva a bank fönnebbi hivatalos számadataiból, megállapíthatjuk, hogy *átlagosan 6* asztalnál folyik a játék naponként.

Minden asztalon naponként átlag 500 coup történik, a mit *bőven* számítottam, mert a téli hónapokban 400-nál többet nem lehet fölvenni, a trente-et-quarante-nál pedig még 400-at sem.

Ez összesen évenként 1.095,000 coup. Fölosztva a 23 millió frank nyereséget, esik egy-egy coupra 21 frank. Ha tehát csupán a bank matematikai előnye érvényesülne és pusztán az adná a végeredményt, akkor minden 1000 frankos tétből 13 frank 50 centime illetné a bankot, tehát azt az eredményt kellene elfogadni, hogy minden egyes coupra évi átlagban 1620 frank lett volna téve. Csakhogy ez nem áll, mert a ki a játékot az év különböző szakaiban ezen szempontból is figyelemmel kísérte, az meggyőződhetett róla, hogy még akkor is magas számot mondunk, ha átlag 600 frankra veszem a minden coup-ra tett összeget. Minthogy pedig ily módon az az egy-egy coupra eső 21 franknyi banknyereség az átlagos 600 franknyi tétnek 3.50% -ját teszi ki, világos, hogy ebben már 2.15% -nyi olyan nyeresémény foglaltatik, a mely a bank matematikai előnyénél nagyobb.

Mi okozza tehát ezt a többletet, a mely szám-

szerűleg kifejezve olyan évi körülbelül 14.000.000 frankkal szaporítja a bank nyereségét, melyet a matematika nem igazol?

Semmi egyéb, mint a játékosoknak észszerűtlen, tehát hibás játéka.

Nem feledkeztem meg arról az ellenvetésről, hogy hiszen a ruletten a számokra játszó játékos-sal szemben a banknak előnye 2·70 %-ot tesz ki, a mi a fenti többletet csaknem megmagyarázná? De éppen erre az a válaszom, hogy *hibás az a játék, a melyet olyan esélyek ellen folytatnak, a melyeknél legnagyobb a bank előnye*, mert semmi-féle kényszerítő ok nincs arra, hogy egyéb módon is, mint a simple chance-ok ellen játszunk.

A montecarloi játékosok túlnyomó részének *azon hibáit*, a melyek káros eredményéből a bank még refait nélkül is megállhatna, a következőkben lajstromozom:

a) *A spekuláció* hibája, hogyha észszerűtlen módszert követnek a játéokban, a mivel a bank előnyeit fokozzák.

b) *A szenvedélyes hazardeur* hibája, hogy vagyoni erejét meghaladó nagyságu téteket kockáztatván, könnyen elveszti pénzét mielőtt még a neki kedvező esélyek bekövetkezhettek volna.

c) *A kapzsi* játékos nem teszi biztonságba nyereségét, hanem vég nélkül szaporítani akarja, elfeledkezvén arról, hogy a nyerő sorozatok után okvetetlenül a vesztes sorozatoknak kell következniök.

d) *Az ideges játékost* minden megzavarja, akár nyer, akár veszít. Sem egyik, sem másik esetben nem gondol a határookra, a melyeket a valószínű-

ség törvényei állítanak föl és vagy kevesebbet fog nyerni, vagy többet veszíteni, mint a nyugodt játékos az adott esetben nyert vagy veszített volna.

Nagyon természetes folyománya tehát a most mondott kétségtelen igazságoknak, hogy *a ki nem használ észszerűtlen rendszert játékában*; — a ki a lélek nélkül való, abszolút nyugodtságu géppel szemben *megőrzi hidegvérét* és a véletlennek bámulatos fordulatait természetesnek találja, olyanoknak tehát, a melyek meg nem lepik és nem izgatják; — a ki meg tud maradni azon határokon belül, *a melyek között tőkéje részére a játék folytatását megengedi*; — a ki megelégszik bizonyos *kisebb nyereséggel* és nem erőszakolja a játékot, ha már veszteségbe jutott: az megkísérelheti a küzdelmet a nélkül, hogy bizonyos vesztébe rohanjon.

Az ilyen játékosnak nem okvetlenül kell veszítenie, legalább is semmi esetre sem többet, mint koczkáztatható pénzének 1·28 % -át.

Észszerűen játszva tíz évig sem fog többet elveszíteni 10.000 franknyi koczkáztatott tőkéjéből, mint 128 frankot.

Ez a matematika, a mely czáfolja ugyan a fenti állításomat, de bárha ellenmondásnak látszik is, egyben bizonyítja is, ha megjegyzem, hogy én ezt a 128 frankot, a melyet bármily hosszú ciklusban végeredményképen elveszitek minden koczkáztatott 10,000 frankom után, kártyapénznek tekintem, a mely a pinkába folyik, azaz, hogy az általam üzött *sport berendezésének költségeihez járu- lok hozzá*: úgy jogositva vagyok azt *veszteségnek nem minősíteni*.

Ezt az állításomat a tapasztalat is megerősíti, különösen az, a melyet a Montecarlot rendszeresen látogató magyarok körében, és a Rivierán lakó játékosok soraiban észlelünk. A mi magyarjaink a ritkább esetben jönnek vissza „letörve“ Montecarloból, — sőt sokan hosszú évek során át rendszeresen kinyerik az utiköltségeiket, és gyakran többet is. A nagy összegek nyerői között néhány routinos játékosunk neve világszerte ismertté vált. (Kár, hogy többnyire mindent vissza adnak.) Az is *ismeretes tapasztalat*, hogy a Nizzától Génuáig terjedő vidéken nagyon számos játékosot találunk, a kik évtizedek óta naponkint benyerik Montecarloban az ő 10—50 frankjukat és ekképen állandó járadékot húznak a bankból. Ezek az óvatos játékosok nem szaporítják a bank osztalékát, mert soha nem koczkáztatnak — nem is visznek magukkal — nagy összegeket, — hidegvérrel játszanak rendszerint észszerű szisztémával, s csaknem naponkint sikerül is nekik a járadék megszerzése.

Egyik főczélja volt tehát e könyvnek, hogy a montecarloi játékok szellemét megismertetve, *megóvja a turistát attól, hogy észszerűtlen módokon játszik és fölvilágosítsa mindazokat, a kik könnyű nyereséget remélve, mint Mekkába zarándokolnak oda évről-évre tömegesebb számban, hogy súlyos veszélyek várják őket, a kik „kétségtelen sikerű szisztémájukban“ bizakodva indulnak utra, hogy a számok örök törvényei, kapcsolatban a véletlen csodás inzultusaival, daczolnak minden szisztémával és csak kellő intelligenczia, rutin és hidegvér óvnak meg a súlyos veszteségektől.*

A kiben pedig ezek a tulajdonságok hiányzanak, az feléje se menjen soha se Montecarloban se máshol a játék-asztalnak, mert *az gyöngébb egyén*, a kit biztosan győz le az a *túlerő*, a mely a ferbli és makao asztal mellett *a nagyobb intelligenciával és önfegyelmeléssel bíró, tehát erősebb játékosban, Montecarloban pedig a megingathatatlan nyugalmu gépben biztos eredménynyel küzd ellene.*

Második rész.

A montecarloi játékok.

a) A RULETT.

A „rulett“ szót magyaros ortografiával írom. Egyrészt azért, mert nem ismerem egyértékesét a magyar irodalomban, másfelől pedig, mert az élő nyelvben annyira behonosult, hogy olyan „nyelvténynek“ tekinthetjük, a melyet idegen hangzása daczára is ki nem küszöbölhetünk, mert pótolni nem tudjuk. Sohasem is találkoztam olyan kísérlettel irodalmunkban, a mely magyar hangzású névvel iparkodott volna megjelölni a „*roulette*-t“ — és eddig mindenki a francia helyesírással írta. A Pallas Nagy Lexikona szintén francziásan írja, de még csak zárjel között sem említi fel a magyar nevét. A „*pörgettyüt*“ aligha fogadná be a mai irodalom, és egyelőre okvetetlenül szükség volna a proximum genus jelzésére, ha a ruletten folytatott játékról beszelnénk: a „*pörgettyü-játék*“ körülírás. Csak-hogy számtalan más egyéb „pörgettyü“, valamint „forgattyú“ is van, (gyermekjátékok, gépalkotórészek) a melyekről szólván, senki nem gondolna a rulettre.

A *rulett* szó megszokott értelménye vonatkozik úgy a szűkebb értelemben vett rulett-gépre, a

melyet a játék folytatásánál használnak, valamint tágabb értelemben magára az ezen géppel folytatott játékra.

Úgy tapasztaltam, hogy nem fog értelem-zavarra okot adni, ha a rulett szót minden körülírás nélkül használom, midőn az alábbiakban megismertetem első sorban rulett-gépet és a hozzátartozó kellékeket, majd pedig az evvel folytatott játékot.

A rulett-gép hengerét és tányérját a túloldali ábra úgy vízszintes, mint függélyes vetítésben magyarázza.

Az egy darabban fekete fából készült A) henger rendkívül pontosan szerkesztett hegyes aczélczövekre támaszkodik, a mely körül az (1) fogantyú segélyével körforgást végez.

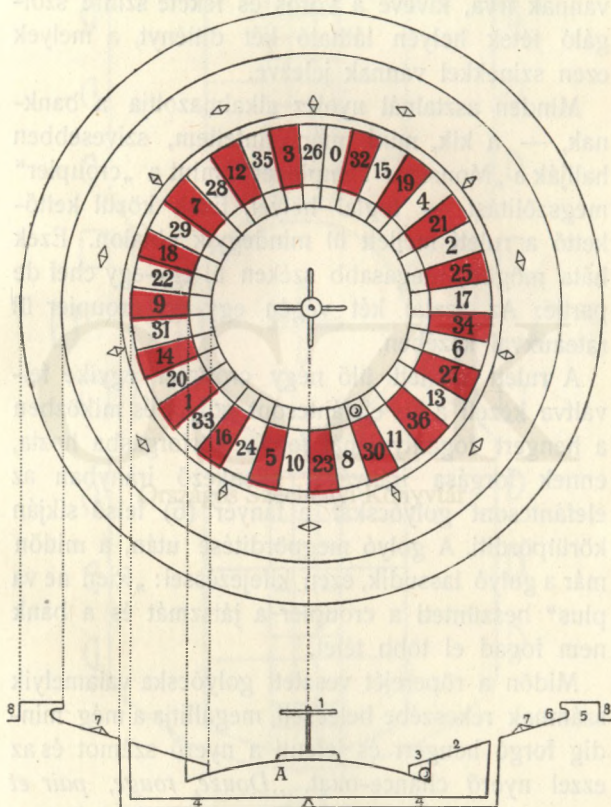
A henger szélein fekvő, s a központ felé enyhén emelkedő korong külső síkján (2) vörös és fekete alapon, mely 37 egyenlő nagyságu részre van osztva a 0-tól 36-ig terjedő számok sorakoznak.

Közvetlenül ezen számok alatt (3) egy-egy rekesz szolgál a megpördített elefántcsont golyócska befogadására.

A henger egy tányérba illeszkedik (4), melynek kissé a központ felé hajló pereme gátolja a rajta (5) megforgatott golyó kifutását.

Ezen tányérnak befelé hajló síkja (6) emelkedő folytatását alkotja azon lejtőnek, a melyet a (2) jelölt korongon látunk. Ez azon lejtős körszelet, a melyen a golyó körutját megkezdi, hogy kezdősebességének csökkenése után a (2) jelölt korongon folytassa és végül egyikében a (3) jelölt rekeszeknek befejezze.

Ezen síkon vannak elhelyezve apró akadályok szerepére szánt ércz-kúpocskák (7), hogy a forgó

1. ábra.

golyót a szabályos irányból eltereljék és annak futását föltétlenül kiszámíthatatlanná tegyék.

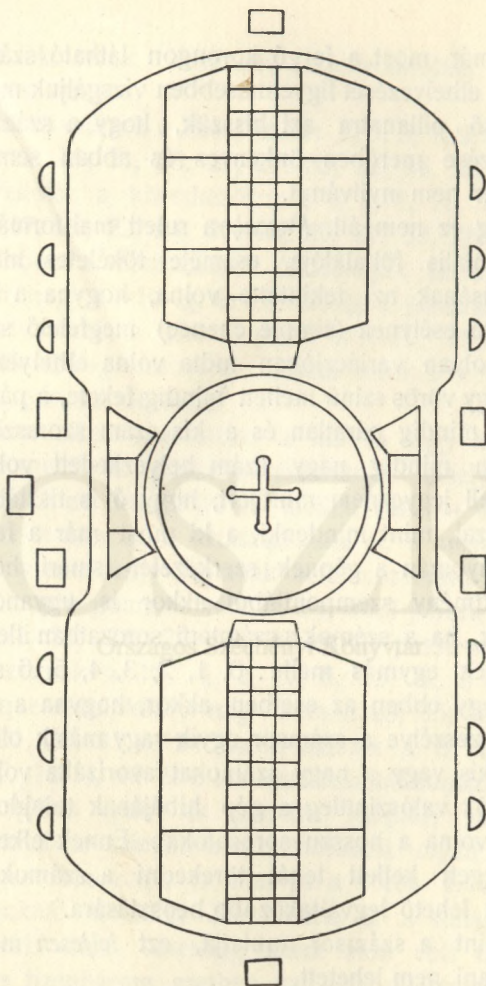
Az asztal síkját a 8 szám jelzi. A hosszú asz-

talt, melynek közepén a most leirt gép elhelyezkedik, zöld posztó borítja, melyen a túloldali ábra szerinti vonalak, számok és írások sárga festékekkel vannak írva, kivéve a vörös és fekete színre szolgáló tétek helyén látható két dülényt, a melyek ezen színekkel vannak jelezve.

Minden asztalnál nyolcz alkalmazottja a banknak, — a kik, mint már érintettem, szivesebben hallják a „Monsieur l'employer“, mint a „croupier“ megszólítást — foglal helyet. Ezek közül kettő-kettő a rulett mellett ül mindegyik oldalon. Ezek háta mögött, magasabb széken ül egy-egy chef de partie. Az asztal két végén egy-egy croupier ül rateauxval kezében.

A rulett mellett ülő négy croupier egyike felváltva kezeli a kis elefántcsont golyót és miközben a hengert fogantyujánál fogva körforgásba hozta, ennek forgása irányával ellenkező irányban az elefántcsont golyócskát a tányér (6) felső síkján körülpördíti. A golyó megpördítése után, a midőn már a golyó lassodik, ezen kifejezéssel: „Rien ne va plus“ beszünteti a croupier a játszmát és a bank nem fogad el több tétet.

Midőn a röperejét vesztett golyócska valamelyik számnak rekeszébe beleesett, megállítja a még mindig forgó hengert és jelenti a nyerő számot és az ezzel nyerő chance-okat. „Douze, rouge, pair et manque“-kal jelzi, hogy a 12 számra, a vörösre, a párosra és a kis számokra (1—18) tett tétek nyertek. A nagy számokon (19—36) páratlanon és feketén állott téteket ekkor a croupier-k rateaux-ikkal behuzzák és azután a nyerő téteket kifizetik.

2. ábra.

A *rateaux* egyszerű pálczákra alkalmazott fogatlan gereblye, a melylyel a croupiertől vagy játékostól távolabb fekvő számokra tolják, vagy onnét behúzzák a pénzeket.

Ha már most a forgó korongon látható számsorozat elhelyezését figyelmesebben vizsgáljuk meg, úgy első pillanatra azt hisszük, hogy a számok elhelyezése merőben önkényes és abban semmi rendszer nem nyilvánul.

Pedig ez nem áll. *Pascal*, a rulett mai formájának genialis föltalálója, eszméje tökéletes megvalósításának azt tekintette volna, hogyha a hat egyszerű esélynek (simple chance) megfelelő számokat olyan variációban tudta volna elhelyezni, hogy egy vörös színű mellett mindig fekete, a páros mellett mindig páratlan és a kis szám szomszédságában mindig nagy szám helyezkedett volna. Meg kell jegyeznem mindjárt, hogy ő is tisztában volt azzal, mint mindenki, a ki most már a fenti leírás nyomán a gépnek szerkezetét ismeri, hogy az eredmény szempontjából akkor is ugyanoda jutnánk, ha a számok a számtani sorozatban illeszkednének egymás mellé: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 stb. Csakhogy ebben az esetben akkor, hogyha a véletlen szeszélye a számsor egyik vagy másik oldalát, a kis vagy a nagy számokat favorizálta volna, a játékok valószínűleg a gép hibájának tulajdonították volna a hosszú sorozatokat. Ennek elkerülése végett kellett tehát törekedni a számok és esélyek lehető legváltakozóbb beosztására.

A mint a számsor mutatja, ezt *teljesen* megvalósítani nem lehetett.

A vörös és fekete színek, a mint látjuk, kivétel nélkül váltakoznak. Egy vörös (rouge) szám mellett mindig fekete (noir) szám áll. Csak a 0 szakitja meg ezt a szabályosságot, a melyet szintelen-

nek tekintenek. Különben Montecarloban fekete alapon van.

Vörös számok a következők: 1, 3, 5, 7, 9, 12, 14, 16, 18, 19, 21, 23, 25, 27, 30, 32, 34, 36.

Feketék a következők: 2, 4, 6, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 31, 33, 35.

Ebben a beosztásban észlelhetjük azt a rendszert, hogy 1—10-ig, és 19—28-ig a páratlan számok vörösek, a párosak pedig feketék; 11—18-ig és 29—36-ig viszont a páratlan számok a feketék és a párosak vörösek.

Nem sikerült azonban a kis és nagy számok („manque“ és „passe“) részarányos elhelyezése. Ugyanis az 5-ös a 10-es mellett van, — s a 26 és 32-öt is a zéro választja csak el, a mely sem kicsiny sem nagy számnak nem mondható.

Kiinduló pontnak véve a 0-t, attól jobbra a 32, 19, 21, 25, 34, 27, 36, 30 és 23 passe-számok váltakoznak a 15, 4, 2, 17, 6, 13, 11, 8 és 10 manque-számokkal; míg balra a 26, 35, 28, 29, 22, 31, 20, 33 és 24 passe-számok a 3, 12, 7, 18, 9, 14, 1, 16 és 5 manque-számok sorakoznak.

A páros (pair) és páratlan (impair) számok tekintetében szintén nem találhatunk olyan részarányos beosztást, a mint ez a vörös és fekete számoknál történik. Bár ezeknél is a váltakozás fönnnebbi elve lehetőleg szem előtt volt tartva, mégis tizenhárom esetben van ettől eltérés akkép, hogy hatszor páros, hétszer pedig páratlan számok állanak egymás mellett.

A 0 választja szét a 26 és 32 számokat és utját állja annak, hogy e két számmal nem csak két

páros, hanem egyuttal két passe-szám is kerüljön egymás mellé.

A régibb gépeken a német játékbancok egy részében még kettős 00 (double zéro) is volt, a mely az egyszerű 0-nak átellenében az 5 és 10 számok közé volt beékelve. Ilyen kettős zéroval ellátott rulettek Spaaban, Baden-Baden és Emsben voltak. A homburgi banknál csak egy zéro volt. Ma már csak magánosok kezeiben láthatók ilyen gépecskék. Montecarlo részére a mai gépeket a strassburgi *Schwilge*-czég gyártja és darabját 1000 frankért szállítja. Ez a viszonylag magas ár annak a kikötésnek ellenértéke gyanánt szerepel, hogy a gyár kötelezte magát, hogy másnak nem szállítja gyártmányait.

A gépeket a képzelhető legnagyobb gonddal és figyelemmel tartják jókarban. Minden asztalnak gépe naponkint aprólékos vizsgálat alá jut. Vizszintmérővel ellenőrzik a játék megkezdése előtt, hogy a korong tökéletesen vízszintes síkban forogjon. A legfinomabb olajcseppet pedig pontosan megkapják a surlódó részek.

A gépeknek nyugodt és egyenletes forgása utját vágja minden *szabálytalanságnak* vagy *számításnak* egyaránt, ha figyelembe vesszük, hogy a jobbra forgó koronggal szemben balfelé pördül a golyó. A legkisebb lendítésre a korong egyenletesen lassuló mozgással perczekig forog és annak kiszámítása, — még ha lehetséges volna is — hogy hány fordulat után áll meg, nem használna semmit, mert szükséges volna azt is tudni, hogy az ellenkező irányban guruló golyó is hány fordulat

után fogja befejezni futását; — de még ha ezzel is tisztába lehetne jönni, akkor még azt is ki kellene számítani, a mi még lehetetlenebb, (ha ugyan szabad volna fokozni a lehetetlen fogalmát?) hogy a kis akadályokba ütköző golyó minő irányban fogja folytatni szabálytalanná lett mozgását. Megbizhatunk teljes bizonyossággal abban, hogy a golyó utjának kiszámítása képtelenség.

Egy öreg hivatalnoka a banknak mondta el, a ki 22 éven át pörgette a rulett golyóját, hogy ő is, mint annyi más, hitelt adva a legendáknak, kereste a módját annak, hogy mikép lehetne a golyót kormányozni? „Mondhatom uram, hogy 22 év után éppen annyit tudok, mint az első napon, a mikor először pördítettem körül a golyót. Megnyugodhatunk abban, hogy a gép tökéletessége és finom szerkezete daczol bármiféle emberi ügyességgel és fortélylyal“.

Mi is elfogadhatjuk ezt az ítéletet és megállapíthatjuk, hogy a *Véletlen Ő Felsége* a rulett számai fölött is épen olyan korlátlanul és kiszámíthatatlanul uralkodik, mint az egyes emberek, sőt igen gyakran egész népek és országok sorsának intézése körül!

Tekintsük meg figyelmesebben az asztalt is.

Az asztal közepén fekszik a 36 számjegy egy-egy négyszögben, hármas sorokban számtani egymás után rendjében 1, 2, 3, 4, 5, stb. 36-ig, három oszlopban, a melyek mindegyikében 12 számjegy van.

Ezen számoszlopok mellett rajzolt négyszögekben jobbról és balról van helye az egyszerű esé-

lyekre való téteknek. A jobboldalon „*Impair*“ „*Manque*“ (páratlan, kis szám) a baloldalon „*Pair*“ és „*Passe*“ (páros, nagy szám) jelzést látunk. A vörös

			0					
Passe			1	2	3	Manque		
			4	5	6			
			7	8	9			
			10	11	12			
Pair			13	14	15	Impair		
			16	17	18			
			19	20	21			
			22	23	24			
			25	26	27			
			28	29	30			
			31	32	33			
			34	35	36			
P	M	D				D	M	P

3. ábra.

számok esélyét egy vörös színű dülény jelzi az „*Impair*“ rovata mellett, míg a „fekete“ a „*Pair*“ mellett az ellenkező oldalon van jelezve saját színével.

Ugyanezen egyszerű esélyek rovatai szélén egy-egy vonás húzódik. Ezen vonásra helyezik azon téteket a 0-t hozó coup után, a melyek felerészben elvesztek és így azoknak sorsa a következő coup-nak eredményétől függ.

A 0 a számoszlopok felső részén külön négyszögletű mezőben uralkodik.

A számoszlopok alján üres négyszögekben van helye azon téteknek, a melyeket a fölöttük sorakozó számoszlopok számaira tesznek. Ezen üres négyszögek mellett jobbról és balról rajzolt mezőkben a P, M és D betűket látjuk.

Jelzik a 12-ös számcsoporthoz (*douzaines*) elhelyezett téteket.

P = Premier douzaine, (1 — 12)

M = Milieu „ (13—24)

D = Dernier „ (25—36)

Az esélyek.

Két fő megkülönböztetése van azon esélyeknek, a melyekre játszhatunk. Az *egyszerű esélyek* (*chances simples*) és *többszörös esélyek* (*chances multiples*). Az egyszerű esélyek három csoportja a *rouge-noir*, *impair-pair* és a *manque-passe*.

A játszóznak nyerő esélye csak abban az esetben van, ha a golyó olyan szám rekeszében állapodik meg, a mely megfelel az általa megtett esélynek, vagyis a ki vörösre tett, csak abban az esetben nyer, ha a szám vörös, a ki *passe-ra* tesz, csak úgy nyer, ha 19—36 közül valamelyik szám jött.

Mindegyik esetében ezen egyszerű esélyeknek

azt látjuk, hogy a játszónak 18 számjegye szerepel a banknak szintén 18 számjegye ellenében (a 0-t ezuttal figyelmen kívül kell hagynunk), tehát azt mondhatjuk, hogy egy nyerési esélye ellenében egy vesztes esélye van.

Ha 12 számra, — mondjuk az 1—12 terjedő számokra (premier douzaine) tett, az esetre nyerni fog, ha valamelyike az 1—12-ig sorakozó számnak jött, — minden más esetben veszíteni fog. Itt az ő egy nyerési esélyével szemben két vesztes esélye van, mert a míg ő csak 12, addig a bank 24 számon játszik.

Ha azután csupán egyetlen számra tett, akkor az ő 1 nyerő esélyével szemben már a banknak 35 száma lévén ellene, 35 vesztes esélye van.

Az egyszerű esélyre (simple chance) játszónak a bankkal szemben egyenlő nyerési esélye lévén, mert 1 nyerő esélye ellenében 1 vesztes esélye van, a bank tétjéhez ugyanannyit fizet, — tehát 5 frankra 5 frankot. Lehetséges egyidejűleg több egyszerű esélyre is játszani, azaz rouge és páratlanra. Ezen esetben a *tableau* mezején a vörös és *impairt* elválasztó vonalra helyezzük a tétet. Ilyenkor úgy nyerünk, ha a szám vörös és egyuttal páratlan, pl. 7, 19, 27 stb. Ellenkezőleg, hogyha a szám vörös, de páros, pl. 14, 32, 36, vagy pedig ha páratlan ugyan, de fekete a szám, pl. 11, 17, 35, akkor tétjét vissza kapja, mert az egyik esélyen nyert, a másikon pedig veszített. Az ilyen coup-t semleges coup-nak (*coup neutre*) hívják.

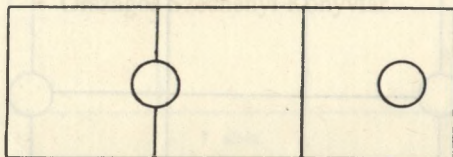
A többszörös esélyeken nagyobb a játzó kockázata, mint az egyszerű esélyeken, ehhez képest

tétjére megfelelő arányban magasabb nyereményt is követelhet.

Ezen nyeremény-kiszámítás alapjául szolgáló elv magyarázatát legkönnyebben megértjük, ha abból indulunk ki, hogy a játzók mindegyike egy-egy tétet tesz a 36 szám mindegyikére. A kinek számjánál a fehér golyó megállapodik, az nyert és minthogy mindazoknak, a kik más számokra tettek, veszíteniök kell, a nyerő saját tétjével együtt a többi 35 számra helyezve lévő téteket behuzza, tehát saját tétjével együtt 36-ot.

Ebben egyuttal a „*numéro en plein*“, az egyes számra való játék magyarázatát is adtuk.

Az „*à cheval*“ tétet a két számot elválasztó vonalon helyezzük el. A tét „lovagol“ a két számon, innét az elnevezése. Nyerni fognak, ha a két szám valamelyike jön.

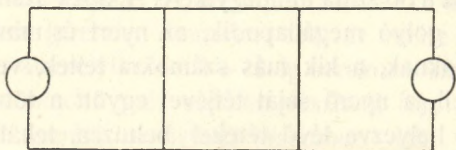

4. ábra.

Miután ilyen módon az én két számommal szemben 17 számpár áll, a melyek veszitenének, és így az én egy nyerési esélyemre 17 veszítő esély jut, tétemet 17-szeresen, azaz saját tétemmel együtt 18-at huzok.

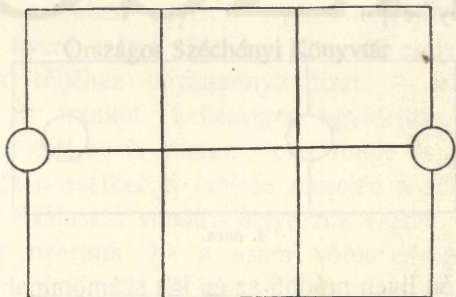
A „*transversale*“ (azaz átló) azon játékmód, a midőn három egymás *mellett* álló számra játszom, pl. 7, 8, 9-re, 34, 35, 36-ra.

A tétet ezen esetben azon vonalra teszem — mindegy a három szám bármelyik oldalán — a mely ezt a számot a mellette látható egyszerű esély — az előbbi esetben a passe és manque, az utóbbiban a vörös és fekete — mezejétől el-

5. ábra.

választja. Ilyenkor az én egy számsorommal szemben 11 veszítő számsor állván, a bank kénytelen tétemet 11-szeresen fizetni, sajátommal együtt tehát 12 darabot kapok.

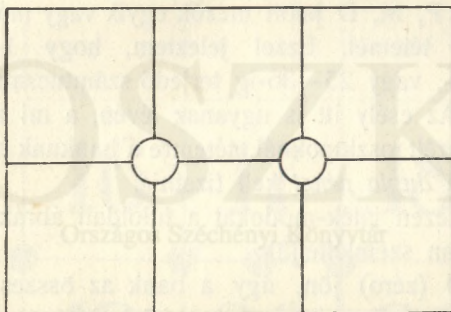
6. ábra.

Ez a játék a „*transversale plein*“ szemben a „*transversale simple*“-vel, a mely két ilyen vízszintesen fekvő számsorra való tétet, tehát 6 számra történő játékot jelent. A transversale simple-t egyszerűen „*sixain*“-nek is mondják. „À sixain premier“

(1—6), „au sixain dernier“ (31—36), „au sixain dix-neuf - vingtquatre“ (19—24) kifejezéseket is használhatjuk, ha az 1—6, 31—36, vagy valamely közbeeső hat számra akarjuk juttatni tétünket.

A transversale simple-re a fönnebbi elv nyomán ötszörös nyereséget fizetnek, mert az én 6 nyerő számommal öt csoportja a többi 30 számnak a veszteső esélyt jelenti, és így tétemmel együtt hat darabot kell kapnom.

A „carré“ vagy négyszög minden olyan 4 szám,

7. ábra.

a mely egymással derékszögű négyszöget alkot, pl. 1, 2, 4, 5, vagy 26, 27, 29, 30 stb. A tétet a 4 számot egymástól elválasztó két vonalnak keresztező pontjaira kell helyeznem. Nyerek, ha e négy szám egyike jön, minek nyomán 1 darab tétemhez még 8 darabot fizetnek, mert a megját-szott négyszögön kívül még 8 négyszögben 32 veszteső szám marad.

Az „aux quatre premiers“ helyezett tét szintén a most elmondott carré szerint való nyereséget

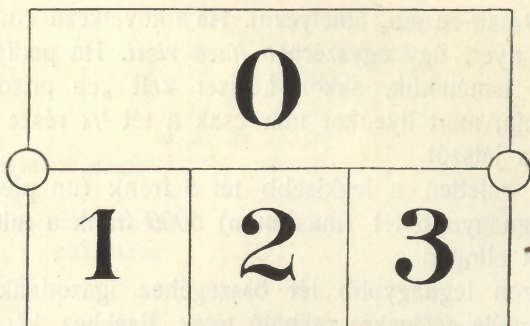
juttatja. A tétet azon vonalra kell helyeznem, a mely a zérót az 1, 2, 3, számtól elválasztja.

A „*colonne*“-ok az egymás fölött függélyesen álló számoszlopokat jelentik. A tableau rajzán láttuk, hogy mindhárom számoszlop alján egy-egy üres mező van, a melybe a tétet rakják. A három *colonne* közül nyerési esélyem a megjátszott egyik *colonne*-ra úgy viszonylik vesztő esélyemhez, mint egy a kettőhöz: tehát tétemre 2 darabot, összesen hármat kell kapnom.

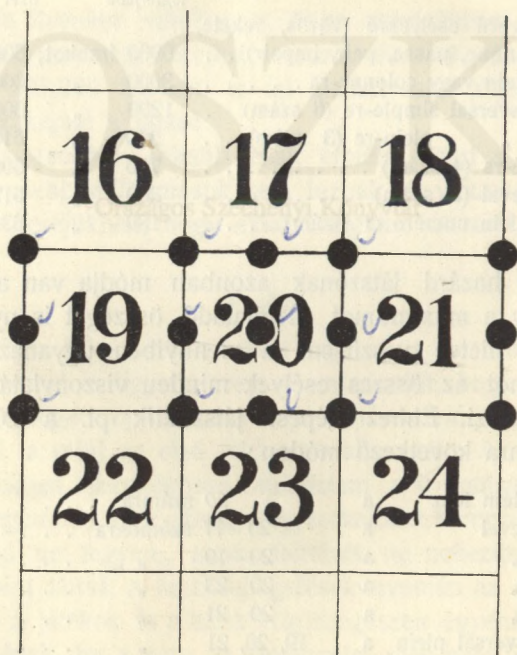
A „*douzain*“-ekre akkép játszom, hogy a tableau-ra P, M, D jelölt mezők egyik vagy másikára teszem tétemet. Ezzel jeleztem, hogy 1—12-, 13—24-, vagy 25—36-ig terjedő számtuczatra játszom. Az esély itt is ugyanaz lévén, a mi a most megbeszélt oszlopoknál, tétemre a banknak hasonlóképen *dupla pénzt* kell fizetnie.

Mindezen játék-módokat a túloldali ábrákkal is világosan szemléltetjük.

Ha 0 (zéro) jön, úgy a bank az összes *többszörös esélyekre* (chances multiples) tett tétet (tehát a mi *colonne*, *douzaine*, *transversale*, *carré*, *à cheval* vagy *en plein numéro* áll) behuzza, míg az egyszerű esélyeken, vörös és fekete, *passe-manque*, *pair—impair*, álló téteknek felét nyeri. A játékosnak joga van a megfelezett tétet visszavenni, vagy azzal bármely más chance-ra folytatólag játszani. Ha a megfelezendő tét csak egy piéce, azaz egy darab 5 frankos volt, úgy az *uszik*, a minek jeléül az illető egyszerű chance szélén huzott vonalra (*en prison*) állítják. De a játszónak joga van ezt a tétet más esélyre is, péld. a vörösről *passe-ra*,

8. ábra.

9. ábra.

vagy pair-re stb., áthelyezni. Ha a következő coup-ban nyer, úgy egyszerűen *haza viszi*. Ha pedig a zéro ismétlődik, akkor kétszer kell „en prison” állania, mert ilyenkor már csak a tét $\frac{1}{4}$ része illeti a játszót.

A ruletten a legkisebb tét 5 frank (un pièce) a legnagyobb tét (maximum) 6000 frank a mit a bank elfogad.

Ezen legnagyobb tét összegéhez igazodnak a különféle esélyekre rakható tétek. Ezekhez képest tehetünk:

	legfeljebb	fizet frk.
Egyszerű esélyekre (vörös, fekete, manque, passe, pair, impair) . .	6000 frankot;	6000
Douzain vagy colonne-ra	3000	” 6000
Transversal simple-re (6 szám) . .	1200	” 6000
” plein-re (3 szám) . .	560	” 6160
Carré-ra (4 szám)	760	” 6080
à cheval (2 szám)	360	” 6120
En plein numéro (1 szám)	180	” 6300

A hazard játszóinak azonban módja van arra, hogy a maximumot meghaladó összeget is nyerjen, illetve veszítsen, a mennyiben ugyanazt a számot az összes esélyek minden viszonylatában megteszi. Ehhez képest játszhatik pl. a 20-as számra következő módon:

en plein tesz	a	20 számra	180
à cheval	a	20 – 17 számokra . . .	360
” ”	a	20 – 19 ” . . .	360
” ”	a	20 – 23 ” . . .	360
” ”	a	20 – 21 ” . . .	360
transversal plein	a	19, 20, 21 ” . . .	560
			Átvitel frank 2180

		Áthozat frank	2180
carré	a 16, 17, 19, 20	számokra . . .	760
"	a 17, 18, 20, 21	" . . .	760
"	a 19, 20, 22, 23	" . . .	760
"	a 20, 21, 23, 24	" . . .	760
transversal simple	a 16—21	" . . .	1200
"	" a 19—24	" . . .	1200
középső douzain-re	13—24	" . . .	3000
"	colonne-ra		3000
noir-ra			6000
pair-re			6000
passe-ra			6000
Összesen frank			31,620

Ha ilyenkor valóban a 20-as szám jönne, úgy az összes tétekre fizetne a bank, és pedig összesen 103,260 frankot, a mi mellett saját tétjeit is visszakapná a játészó.

Ez azonban inkább csak elmélet, mert a legpénzesebb milliomosok sem biznak oly vakmerően szerencsájükben, hogy ekkora tétekkal játszanának.

A zéro.

Külön fejezet élére kellett helyezni a zéro-t, hogy már ezzel is figyelmeztessenek mindenkit, hogy „Ő semmisége“ éppen nem olyan alárendelt jelentőségű, a mint az első tekintetre látszanék. Az eddigiekben szándékosan mellőztem a 0 hatásának emlegetését, hogy a fenti magyarázatokat komplikáltabbá ne tegyem, azok átértését ne nehezítem. A mint láttuk a fenti fejtegetések nyomán az esélyek a játészós és a bank között egészen egyenlők volnának, ha a zéro az egyensúlyt meg nem bontaná. Az esélyeknek azon egyensúlya, ama válto-

zatosságot és érdekességet tekintve, a mely a különböző játék-esélyek és számcsoporthozulások körül a gyakorlatban előfordul, a rulettet valóban a legigazságosabb és legszórakoztatóbb szerencsejátékká minősitené. De a zéro megbontja azt a kívánatos ideális egyensúlyt és a banknak óriási előnyt és túlsúlyt biztosít a játszóval szemben.

A banknak ezen előnyét, a melyet azzal indokol, hogy a játéktermek és a játék kezelése körül való költségei megtéríttessenek, *refait*-nek hívják.

Ezen előny abból áll — a mint ez már érintve lett — hogy ha zéro jön, úgy valamennyi tétet, mely a többszörös esélyeken (*chances multiples*) áll, besöprik a croupier-k gereblyéi, azoknak a téteknek pedig, a melyek az egyszerű esélyeken (*chances simple*) állottak, felerészét nyeri a bank.

Nagyon egyszerű módon számíthatjuk ki, hogy minő százalékos előny az, a melyet a zéro-ban a bank a játszók fölött élvez. Föltéve azt, hogy minden számra, tehát a zéroval együtt 37 számra egy-egy tétet raknak, úgy a bank abban az esetben ha 0 jön, mind a 36 többi tétet behuzza; — míg ellenben akkor, ha bármely más számot hoz a gép, úgy a bank csak 35 darabot fizet. Mint-hogy ekkép a bank nyeresége $\frac{1}{37}$ -ed részét teszi ki az összes számokra és a többszörös esélyekre tett téteknek, százalékban kifejezve ezen előny, azaz nyereség $2\cdot70^0\%$ -ot tesz ki.

Az egyszerű esélyekre való játéknál azonban a bank a téteknek csak felerészét huzza be és így nyeresége az ezen esélyekre tett tétek $\frac{1}{74}$ -ed részét teszi, azaz százalékosan kiszámítva $1\cdot35^0\%$ -ot.

Azok részére, a kik a matematikai bizonyításnak kedvelői, gyakorlati példa segélyével is igen egyszerűen kimutatható, hogy mindenféle játékmód mellett 2·70 százalékos előnye lesz a banknak. A bank és játszóinak nyerési esélyeik értékének különbözete adja meg a fenti százalék számot.

Tegyük fel, hogy egy carrén 10 frank tét áll. A carrénak nyerési esélye $\frac{4}{37}$ lévén, minthogy erre a bank nyolczszorosan fizet, ezen esélynek értéke :

$$80 \times \frac{4}{37} = \frac{320}{37} \text{ frank} = 86\cdot48 \text{ frank.}$$

A bank részére pedig :

$$10 \times \frac{33}{37} = \frac{330}{37} = 89\cdot18 \text{ frank.}$$

A különbözet tehát e szerint is 2·70 százalék.

Bizonyítsuk még egy példával, hogy az eredmény, az előny, melyet a banknak a zero juttat minden esély viszonylatában ugyanez.

Tettünk 10 frankot transversale simple-re, azaz 6 számra. Nyerés esetén kapok 50 frankot. Eszerint esélyem értéke pénzben kifejezve :

$$50 \times \frac{6}{37} = \frac{300}{37} = 81\cdot08 \text{ frank.}$$

A bank részén pedig :

$$10 \times \frac{31}{37} = \frac{310}{37} = 83\cdot78 \text{ frank.}$$

és így itt is a különbözet a bank javára 2·70 százalék.

A mint már fönnebb mondtuk, az egyszerű esélyeken álló tétekkel szemben a banknak csak 1·35 százalék az előny-értéke.

Tettünk 10 frankot a noirra, a mivel tehát 18 számra játszunk.

Esélyünk értékét a már ismertetett képlet tünteti föl:

$$10 \times \frac{18}{37} = \frac{180}{37} = 48.65 \text{ frank.}$$

A bank részére pedig:

$$10 \times \frac{18}{37} + 5 \times \frac{1}{37} = 50 \text{ frank.}$$

A különbözet tehát a bank javára 1.35 százalék.

A banknak ezen előnye azt jelenti, hogy föltéve, mikép a zero nem jelentkezik többször, mint a hányszor azt a valószínűség számtani törvényei megengedik, azaz átlagban minden 37 coup közül egyszer, úgy a bank az egyszerű esélyekre rakott tétek minden 1000 frankja után 13.50 frankot, a többszörös esélyeken állott tétek minden 1000 frankja után 27 frankot húz biztos jövedelem gyanánt.

Ezt nem csak az elméleti számítás, hanem az osztalék alakjában mutatkozó gyakorlati eredmény is bizonyítja.

Ha kétségtelen is, hogy a zero biztosítja a banknak túlsúlyát a játszóval szemben, és a legtöbb rendszer- (szisztéma) játszónak kombinációit halomra dönti: a valószínűség törvényei nyomán mégis lehetségesnek látszanék, hogy korlátlan tőkével a bank tőkéje ellen a harcot fölvehessük. Alakulhatna olyan társulás, a mely százezreket, esetleg milliókat is téve egy-egy tételre, a szerencse némi kedvezése mellett súlyos csapásokat mérhetne a bankra, sőt esetleg azt egészen ki is foszthatná.

Ezen föltevés lehetőségének támogatására egy igen érdekes tapasztalatra hivatkozhatunk. Ez a tapasztalat az, hogy a hosszú sorozatok előbb-utóbb

jelentkeznek ugyan, de esetleg egymástól nagyon eltérő időszakokban, mert az („écart“) *egyensúlytól való eltérés* ezek előfordulása tekintetében is éppen olyan rendszeres, mint a legrövidebb időszakokban, a midőn perczről perczre megtörténik. Ugy értendő ez, hogy ha pl. egy 21-es series (mely a valószínűség törvényei szerint 1,048.576 coup közül egyszer fordul elő) egy évben egyszer jelentkezett, megtörténhetik, hogy három-négy, esetleg nyolcz-tíz évig nem fog ismét mutatkozni. Az a társaság, a mely pl. 20 millió frank tőkével támadna a bank ellen és jogositva volna korlátlanul fokozni tétjeit — azaz akkor, a midőn hússzor egymásután elveszítette (az 1, 3, 7 fokozás nyomán a 20-ik tétben már 5.242,870 frankra emelkedett) tétjét 21-edszer már 10.285,741 frankot tehetne: igen könnyen 6—7—10 éven át évi 5.475,000 frank tiszta nyereséget fizethetne osztalékul. (Kiindultam abból, hogy az átlag 6 asztalnál folyó játékban 1 éven át 1.095,000 coup mind-egyikén 5-5 frankot kell nyerni ezen rendszerrel. A zéro hatását mellőzhettem ezen átlag számításnál, de ha magasra számítom, úgy az 3—400,000 frankkal csökkentheti a kimutatott 5.475,000 frank összegét) Ha négy éven belül egyszer sem érne az a csapás, hogy egymásután 21-szer veszítsen, úgy már az alaptőkéje visszafizetve lenne. Nem szabad azonban elfeledni, hogy ez a most érintett lehetőség — a 21 tét egymásután való elvesztése — már az első vagy második évben is érhetné. A riziko tehát elég nagy maradna arra, hogy az ilyen részvénytársaság alakulása elé nehézségeket

gördítsen, ha mindjárt ez a nagy riziko nem is volna akkora, mint némely „Gold mine Comp.“, vagy sok ipari vállalkozás létesítésénél.

Ámde a bank nem teszi ki magát az ilyen eshetőségeknek, mert ő nem a szerencsére alapítja üzletét, mint a bányavállalkozó, a ki nem tudja, hogy „van-e folytatása az aranyérnek“, hanem a számok biztos törvényére támaszkodik és a *maximum*-ban olyan bástyafalat épített a bank részére, a melyen belül bármily nagy tőkének, bármily éleselméjű rendszerre alapított támadását könnyű szerrel visszaveri és a legyőzött támadótól a hadisarczot besöpri. *Ez a maximum az ő paizsa*, a mely, bármily paradox is e hasonlatban, annál biztosabban védi, minél *kisebb*.

Nem igen ment el addig a határig, a melyen belül még mindig nyugodtan szemlélhetné a nagyobb tőkék támadásait. Megállhatna még úgy is, ha a minimumot csökkentené és a maximumot emelné. A két év óta beszüntetve lévő belgiumi *Namur*-ben egész éven át nyitott játéktérmekekben a tét-minimum 2 frank a ruletten és 5 frank a trente-et-quarante-on, a maximum pedig 12,000, illetve 25,000 frank volt. A Biarritztől egy órányira fekvő spanyol *San-Sebastianoban* pedig a ruletten 2 frank minimum mellett 12,000 frank, a trente-et-quarante-on pedig 25,000 frank a maximum. Ettől negyed órányira van szintén spanyol földön *Fuonterabbia* (Fontarabia) bankja, a hol szintén 2 frank minimum mellett 6000 frank a maximum, — de viszont naponta két ízben $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ órán át zéro nélkül folyt a játék. (E könyv nyomása köz-

ben értesültem, hogy Montecarlo e két konkurrensétől megvonták az engedélyt és ma már a Pyrenék tövében sem pörög a fehér golyócska.) Amott tizenkétszer fokozhatja — duplázhhatja — tétjét a játékos, emitt pedig tizennégyszer koczkáztathatja a mindig számtani haladványban emelkedő tétjét.

A míg más vállalatok, bankok nem lesznek abban a helyzetben, hogy versenyükkel elvonják Montecarlo közönségének egy részét, addig a mai berendezés javítására — értem a minimum és maximum tekintetében a szabályok módosítását — nem igen lehet számítani.

A 10-es series majdnem *mindennapos*, ezt a valószínűség már 1024 coup-ban megengedi, de a 12-ös series-sal már csak 4096 coupban, tehát *körülbelül hetenként 1-szer* illik csak találkozoznunk és így könnyen el is kerülhetjük, ha túlsokáig nem várakozunk reá.

Ezért kívánatos a bank szempontjából, hogy a szisztemás játékos már 24 órán belül is ki legyen téve annak, hogy pénzét otthagyja, — mert a magasabb maximum mellett ez az eshetőség csak hosszabb időn belül fenyegetné.

b) A TRENTÉ-ET-QUARANTE.

A Pallas Lexikon 14. kötetében a 704. lapon a következőket olvashatjuk:

„*Rouge-et-noir* (franc. ejtsd: ruzs / é noár) a. m. vörös és fekete. A *roulette* (l. o.) házardjátéknál használt asztal a rouge-et-noir színnel két részre van osztva és az után állapít-

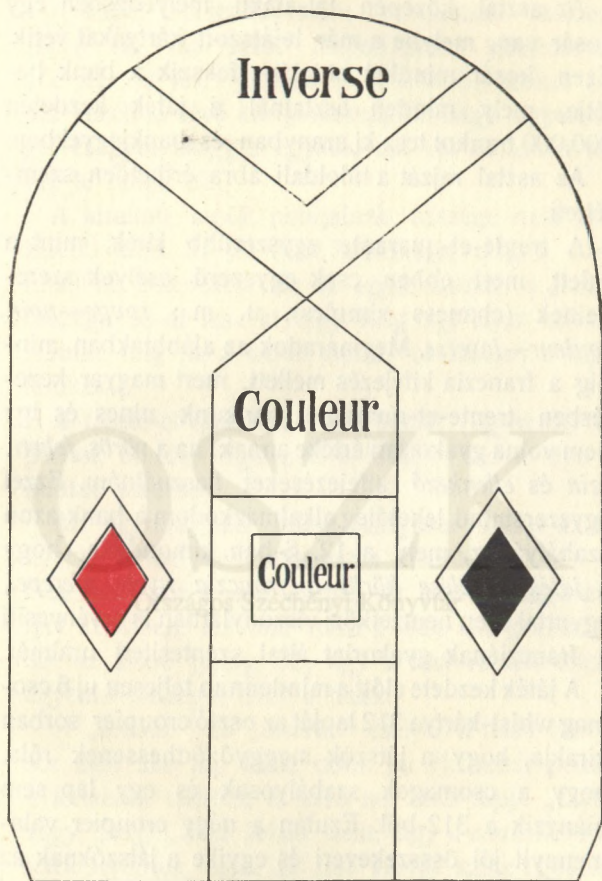
tatik meg, hogy a pörgettyű (roulette) megállapodása szerint a vörös vagy fekete részre tett összegek nyernek vagy vesztenek.“

A Nagy Lexikonnak ez a leírása teljesen téves, mert a *roulette-játékot* sehol sem hívják másnak mint „*rulett*“-nek; mert annál az asztal nincs két részre osztva a vörös és fekete színnel, hanem a *tableau*-n, mint a fönnbbi rajz is mutatja, vonalak és számok és különféle írások, betűk és szavak is vannak, — és mert a pörgettyű *meg nem állapodik*, hanem tovább forog akkor is, a midőn a fehér golyó már megállapodott valamely rekeszben, mely a körforgást végző pörgettyűn található.

Tehát nem a rulett, hanem igenis a *trente-et-quarante* játéknak, melyet kártyával folytatnak, volt régebbi és még ma is használt elnevezése a *rouge-et-noir*. Erről a Nagy Lexikon szerkesztősege, ha egyéb módon nem, hát a Mayer-féle német lexikonból is értesülhetett volna; — amire nem volt tán fölösleges éppen jelenleg reá mutatnom, a midőn a *rouge-et-noir* (*trente-et-quarante*) játék szabatos leírását szándékozom nyújtani.

A *trente-et-quarante* kártyajáték, melyet hat csomag egyenkint 52 lapot tartalmazó és így összesen 312 lap kártyával játszanak.

A *trente-et-quarante* asztal hasonló a 103. lapon ábrázolt hosszú rulett-asztalhoz, melynek középső szélein mindkét oldalon ovális alakú bevágások mellett foglalnak helyet a kártyákat keverő és lerakó „*tailleur*“ (osztó) és a *croupier*-k, a kik a tétek behuzását és kifizetését végzik úgy, mint a

10. ábra.

rulettnél. Az asztal két keskeny végén nem ülnek croupier-k. Az asztalt borító zöld posztót szintén sárga vonalak osztják több mezőre, a melyeken a téteket elhelyezik.

Az asztal közepén tál-alakú mélyedésben egy kosár van, melybe a már lejátszott kártyákat vetik. Ezen kosár mindkét oldalán fekszik a bank betétje, mely minden asztalnál a játék kezdetén 200,000 frankot tesz ki aranyban és bankjegyekben.

Az asztal rajzát a túloldali ábra érthetően szemlélteti.

A trente-et-quarante egyszerűbb játék, mint a rulett, mert ebben csak egyszerű esélyek szerepelnek (chances simples), u. m.: *rouge—noir, couleur—inverse*. Megmaradok az alábbiakban mindig a francia kifejezés mellett, mert magyar kezelésben trente-et-quarante bankunk nincs és így nem volna gyakorlati értéke annak, ha a *vörös, fekete, szin* és *ellenkező* kifejezéseket használnám. Ezzel egyszersmind lehetőleg alkalmazkodom a bank azon szabályához, mely a 12. §-ban kimondván, hogy a *játék kezelése körül a francia nyelv szerepel*, egyuttal ezen nemzetközi viszonylatban is érvényesíti a francziának gyakorlat által szentesített uralmát.

A játék kezdete előtt a mindennap teljesen új 6 csomag whist-kártya 312 lapját az osztó croupier sorban kirakja, hogy a játékok meggyőződhesse nek róla, hogy a csomagok szabályosak és egy lap sem hiányzik a 312-ből. Ezután a négy croupier valamennyit jól összekeveri és egyike a játékosnak az egész csomagot metszi egy üres kártyalappal, azaz *leemeli* azt. Ekkor a tailleur az eléje fektetett kártyacsomagból annyit vesz balkezébe, a mennyit kényelmesen átfoghat és az ismert, monoton, szintelen orrhangon fölszólítja a játékosokat a tétek megtételére: „*Messieurs, faites votre jeu!*“

A tétek befejezése után a rulettnél szokásos „Rien ne vas plus“ helyett, azon kifejezéssel : „*Le jeu est fait*“ beszünteti a további téteket és a bal kezében lévő kártyacsomagból nagy ügyességgel és gyorsasággal egymás alá két vízszintes sort rak le maga elé.

A kirakott lapok pontjainak összege nem lehet kisebb mint 31 és nem haladhatja meg a 40-et. Innét az elnevezés. Ha az egyik sorban a pontok összege 30-at tesz ki, úgy még egy lapot kell oda leütnie, míg ha a 40-et elérte, beszünteti a lapok lerakását.

A trente-et-quarante-ban az *ász* (egyszem) egy pontot, minden figura, t. i. király, dáma, alsó 10 pontot számol.

Az egymás alá rakott kártyasor közül az fog nyerni, a melynek pontszáma *kisebb*.

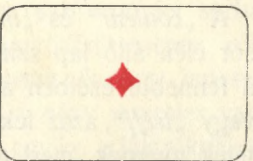
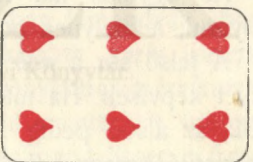
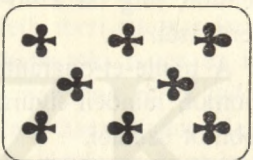
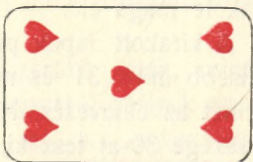
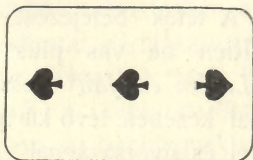
A felső sor a *noir* esélyt, az alsó a *rouge* esélyét képviseli. Ha már most a felső sor pontszáma 32, az alsóé pedig 35, úgy a *noir*-ra tett tétekre egyenlő összeget fizet a bank.

A „*couleur*“ és „*inverse*“ esélyeit a felső kártyasor élén álló lap színe dönti el. Ha tehát például a fennebbi esetben a felső sor első lapja „*pique*“ vagy „*treff*“, azaz fekete szín, úgy a *couleur*-re tett tétek nyernek, mert az első kártya színe egyezik a nyerő sor színével.

A túloldalon közölt ábrában a „*rouge*“ sor nyert, de a *couleur* vesztett, mert az első lap fekete (*pique*) színű volt.

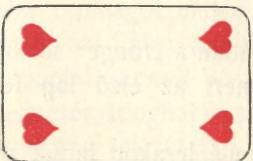
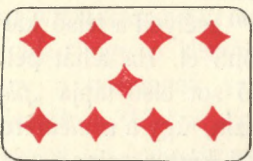
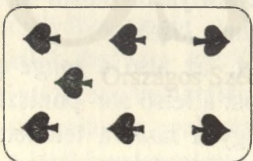
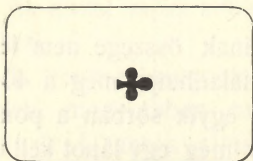
A *tailleur* az egymás mellé lerakott lapok pontszámát hangosan adja össze.

N.

= 35

R.

= 31

Még világosabb lesz, ha egészen egyszerűen magyarázom a dolgot akkép, hogy „*ha a felső sor nagyobb számot ad ki, úgy rouge nyer, ha az alsó sorban van több pont, úgy a noir nyer.*“

Ha *noir* nyer és a felső sor első lapja *fekete*, (*pique* vagy *tréff*) vagy ha *rouge* nyer és az első lap *vörös* (*coeur* vagy *caro*) úgy a *couleur* nyer.

Ha már most a *noir* nyer, de a felső sor első lapja *vörös*, vagy ha *rouge* nyer és a felső sor első lapja *fekete*: úgy a *couleur* veszít, az *inverse* nyer.

Mihelyt az első kártyasort kirakta a *tailleur*, hangoosan bemondja a végösszeget akkép, hogy pl. ha 37 a végösszeg, úgy csak „*sept*“ (hét) számot mondja, — ha 40 a végösszeg úgy ezt a számot: „*quarante*!“ jelzi. A második sor lerakása után ismét a végső számot mondja és egyuttal hozzáfűzi a négyféle változatok egyikét, a melyek szerint a szereplő esélyek eldöntetnek:

Rouge gagne et couleur!

Rouge perd et couleur!

Rouge gagne et couleur perd!

Rouge perd et couleur gagne!

A „*noir*“ és „*inverse*“ kifejezéseket a *tailleur* soha sem használja, hanem ezen esélyek eredményeit is a most ismerttetett körülírás formájában közli.

Ha a két kártyasor pontszámának végösszege egyenlő, azaz „*après*,“ úgy azon osztás megsemmisül és a tétek érintetlenül maradnak. Ha azonban mindkét sor végösszege 31-et tesz ki, („*un après*“) úgy az összes tétek felerészét a bank behuzza. Ez a „*refait*,“ a mely mint a ruletnél a

zéro, a bank előnye a játzókkal szemben. A megfelezett téteket a játzó vissza is vonhatja, vagy más esélyen játszhatik azzal a következő osztásban. A meg nem felezett téteket az illető esélyek mezőjét befoglaló vonalra („*en prison*“) helyezik, hogy sorsukat a következő coup döntse el.

A mint már többször említettük, a trente-et-quarante-on a legkisebb tét, melyet a bank elfogad 20 frank, a legnagyobb 12,000 frank. Emitt tehát a mint látjuk, a bank még szűkebbre vonta azokat a korlátokat, a melyek között a játékos mozoghat és még inkább csökkentette azon lehetőséget, hogy ellene a tétek fokozása segélyével eredményesen küzdeni lehessen. Erre az igazságtalanul nagy megszorításra az indította Blanc urékat, hogy Homburgban, a hol 1 frt volt a minimális tét és 24,000 frt a maximális: a trente-et-quarante asztalok aránylag nagyon kis hozadékot adtak. Ezért iparkodnak a rulett asztalokat favorizáltatni és azok számát lehetőleg szaporítják is.

Vizsgáljuk meg már most a trente-et-quarante-nál is az egymással szemben álló játékesélyek értékét, t. i. a bank esélyének értékét szemben a játékos esélyének értékével.

Első tekintetre azt vélnénk, hogy a bank refait-je a 31—31 pont (az „*un après*“) ugyanannyiszor jön, mint a többi 9 après, azaz 32—32, 33—33 — 40—40-ig. Közelebbről vizsgálva azonban úgy látjuk, hogy a bank a legjobb esélyt választotta ki magának, mert az un après a valószínűség törvényei szerint legtöbbször fordul elő.

A whist kártya 13 lapjainak számbavételével azt

látjuk, hogy a következő számtani képlet szerint egy-egy lapnak átlagos értéke $6\frac{7}{13}$ pont.

Az ásztól a királyig tehát ezt a sort alkotják:

$$\frac{1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+10+10+10}{13} = \frac{85}{13}$$
 azaz $6\frac{7}{13}$

Minden kártyasor pontszámának 31 és 40 között kell lennie. Már most azt láthatjuk, hogy a sort a 31-es pontszámra az ásztól kezdve a királyig minden egyes kártyalap kiegészítheti. A 30 pont után az ász jöhet, a 21 után pedig valamelyik 10-es pont. Nem történhetik azonban ez akkor, ha a vég-szám pl. 29 volt. Ekkor már az ász segítségével csak 30-ig jutunk, a melyen nem szabad megállani és így a 29-et csak egy 2-ös pont egészítheti ki 31-re. A 28-ra már csak 3-as pont segítségével következhetik a 31-es; — és így tovább.

Folytatva ebből a következtetést, világos, hogy magasabb pontszámot ritkábban érünk el, mert kevesebb lapunk van, a mely a magasabb pontszámra egészíti ki a sort. A 40-es pontszámot tehát csakis tizessel, — a 39-et csakis 10-es és 9-essel, — a 38-at csakis 10, 9 és 8-assal alakíthatjuk.

Az eddigiek nyomán tehát a következő táblázatot állíthatjuk össze:

A 31 pontszámot kapjuk átlag 13-szor

" 32	"	"	"	12	"
" 33	"	"	"	11	"
" 34	"	"	"	10	"
" 35	"	"	"	9	"
" 36	"	"	"	8	"
" 37	"	"	"	7	"
" 38	"	"	"	6	"
" 39	"	"	"	5	"
" 40	"	"	"	4	"

Összesen 85-ször

Szemlélhetővé tettem tehát, hogy a 31-es pontszámmal alakuló sor valószínűsége $\frac{13}{85}$ -öd, — a 32-őse $= \frac{12}{85}$, a 33-asé $= \frac{11}{85}$ -öd és így tovább.

Azon képlet nyomán, a melyet a rulett refait-je valószínűségi értékének kiszámításánál használtunk, itt is kiszámíthatjuk, hogy mekkora a valószínűsége annak, hogy mindkét sorban 31—31 lesz a pontok összege?

$$\text{Tehát } \frac{13}{85} \times \frac{13}{85} = \frac{169}{7225} \text{ törtszámot nyerjük,}$$

azaz állíthatjuk, hogy 7225 eset közül átlagban a bank javára 169-szer esik az „un après“ nyomán a refait. Ugyanezen módon a többi sorok lehető változatainak előfordulása esélyét is könnyen kiszámíthatjuk. Pl. hogy mindkét sorban a végösszeg 37—37 legyen, annak előfordulási esélye 7225

$$\text{közül 49. Azaz } \frac{7}{85} \times \frac{7}{85} = \frac{49}{7225}$$

Hasonlóképen számítjuk az egymással váltakozható sorok esélyszámait is. Hogy pl. az egyik sorban 31, a másikban 39 pontszám fog előfordulni,

$$\text{annak valószínűsége: } \frac{13}{85} \times \frac{5}{85} = \frac{65}{7225}$$

A két kártyasor pontszámainak lehetséges változása éppen kerek 100 kombinációt ad, a melyet a túloldali táblázatban szemlélhetünk.

Után	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
31 jön	169	156	143	130	117	104	91	78	65	52
32 „	156	144	132	120	108	96	84	72	60	48
33 „	143	132	121	110	99	88	77	66	55	44
34 „	130	120	110	100	90	80	70	60	50	40
35 „	117	108	99	90	81	72	63	54	45	36
36 „	104	96	88	80	72	64	56	48	40	32
37 „	91	84	77	70	63	56	49	42	35	28
38 „	78	72	66	60	54	48	42	36	30	24
39 „	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20
40 „	52	48	44	40	36	32	28	24	20	16
	1105	1020	935	850	765	680	595	510	425	340

Mielőtt már most a refait-értékét kiszámítanánk, levonásba kell hoznunk az érvénytelen coup-k (coups nuls) előfordulható számát, a mik a túloldali táblázat nyomán összeszámítva 636-ot tesznek ki. A semleges coup-k ezen összegét levonva a 7225-ből, azt látjuk, hogy 6589 érvényes coup közül az un après (31—31) 169 esetben jön, vagyis minden 39 coup közül egyszer. Ez pedig $2^{56}/100$ százalék volna. A bank azonban a trente-et-quarante-nál csak a tétek *felét* huzza be, és így refaitjének értéke százalékban kifejezve 1·28 százalékot tesz ki.

Nyilvánvaló ebből, hogy a trente-et-quarante a banknak valamivel kevesebb előnyt nyújt, a mit azzal iparkodik ellensúlyozni, hogy magasabbra szabta a tét-minimumot és így rövidebb sorozatu fokozást engedvén a játékosnak a rulettéhez arányitva kisebb maximumban, ennek nyerési esélyeit szűkebb körre szorította.

c) A BACCARAT.

A montecarloi játékokat ismertetvén, a teljesség kedvéért ide kellett soroznom a nálunk sem ismeretlen baccarat-játékot is. Montecarloban azonban ezzel csakis a cercle privé tagjai találkozhatnak, mert ezt kizárólag ott folytatják.

A baccarat asztal rendszeren 16 ülésre van berendezve, úgy hogy a bankot adó játékos és a croupier mellett jobbról 7 és balról 7 játészó ülhet. A helyek számozva vannak és az 1—7 számok a bankár jobb oldalán, a 8—14 számok pedig balján helyezkednek. A bankárral szemben ül a croupier, úgy hogy e kettő az asztalt két részre osztja.

A bankár a játészók sorából kerül ki, a kik árvereznek egymás közt. A ki a legnagyobb összeggel hajlandó adni a bankot, az foglalja el a bankár helyét.

A bankár rendszeren két csomag whist-kártyát (de használható egy keveréshez több csomag is) összekever és azután azt olyan módon, mint a trente-et-quarante-nál, egyik játészó vagy a croupier leemeli, azaz egy üres lappal metszi. Joga van ugyan bármelyik játészónak a bankár után is keverni, — de ebben bizalmatlanság rejlik, a mi megfosztja a játékot tisztességes színezetétől, mert azon föltevésen alapul, hogy a bankár hamisan kevert. Az utánkeverésnek ez az illetlen szokása azonban — különösen a mi budapesti klubjainkban — nem mindig a bizalmatlanságnak hátsó gondolatából, hanem a keverőnek babonájából ered. „Kabalája“ neki, hogy utána keverjen, — azért a bankadók

nem is szokták rossz néven venni. A Riviera kisebb francia és olasz cercle-eiben azonban olyan óvatosság ez a játszó részéről, a melyet nagyon sokszor tapasztalt csalások tesznek megokolttá.

A betett bankból először biztonságba helyezik a cercle-t illető kártyapénzt, a mely rendszerint 2% pro mille, — azaz 1000 frankig 20 frank, azonfelül minden 1000 frank többletért ugyanannyi. Gazdag cercle-ben, a hol gyakran 50—100,000 frankra rúg a bank betétje, 1000—2000 frankot vonnak le kártyapénz czimén.

Nyílt bank („*banque ouvert*“) azt jelenti, hogy a bankár az összes téteket elfogadja, a melyeket bármily összegben tesznek a játszóknak. A *banque ouvert* után rendszeren 100 frank jut a pinkába, mely „cagnotte“ néven szerepel és az asztalon nyílással bíró ládácskából áll és a croupier kezelése alatt van. A cagnotte, a telhetetlen pinka, minden új bankból megköveteli részét, azért a cercle vagy casino érdeke, hogy minél több kézen forduljon meg a bank egy-egy este. Ha egyszerre ketten jelentkeznek arra, hogy nyílt bankot adjanak, úgy az elsőbbség fölött sorshuzással döntenek.

A megemelt kártyacsomagot a bankár egy előtte rézsutosan fekvő márványlaphoz támasztja. Kezés után senki sem nyulhat a kártyacsomaghoz, melyből a bankár nem vesz kezeibe egy-egy csomót mint a trente-et-quarante-nál, hanem a kiosztandó lapokat egyenkint szedi le a csomagról. A francia kifejezés erre: „*tailler au marbre*“. Ezen a márványlapon rendszeren rövid figyelmeztetés van, hogy hány pontnál czélszerű a bankárnak új

lapot venni („bevágni“) vagy pedig megállani („resztálni“), — de ez a szabály nem kötelező reá nézve.

Itt is elhangzik az ismert „Messieurs, faites votre jeu!“ mondás, a mire a téteket a játszó az asztalra maguk elé teszik. A „rien ne va plus“ után a bankár egy lapot lecsusztat a kártyacsomagból és a jobb oldalán levő tableaunak adja földve, a másodikat a bal tableaunak osztja ugyanúgy és a harmadikat a maga részére huzza le, — a 4., 5. és 6-ik lapot ugyanily sorrendben osztja le. A leadott két kártya a jobboldali játszó mindegyikének tétjére vonatkozván, azok jogositva vannak az egyik játékosnak kezeiben lévő lapokat megtekinteni, a nélkül, hogy azok pontszámát a bankárral közölnék. Hasonlóképen a baloldaliak is a baloldalra leadott kártyákra nézve együttes társaságot alkotnak. Röviden tehát a jobb- és baloldali játszó csoportját *jobb-*, illetve *bal-tableau* gyűjtő névvel különböztetik meg.

Ha a lapok megtekintése után a bankárnak nincs 8 vagy 9 pontja, azaz ha lapjait föl nem mutatja, úgy először a jobb tableau-n a kártyát kezeiben tartó játzó vagy azon szóval: „Non, monsieur“, megállását jelenti, vagy pedig bevág és: „Cartes, s'il vous plait“ kifejezéssel még egy lapot kér. Utána hasonlóképen jelentkezik a bal tableau részére leadott lapok kezelője.

A kártyák közül a 10-es és az összes figurák semmit sem számolnak és csak azon pontszám dönt, a mely 10-en fölül van. Tehát egy hatos és egy kilenczes = 5 pont. Két kártya, mely 10-et eredményez, pld. egy hetes és egy hármas, vala-

mint két figura együtt, semmit sem számít, a mit „baccarat“ névvel jelölnek.*)

Ha valamelyik játészónak 8 vagy 9 pontja van, azt nyomban fölteriti, midőn a bankár saját lapjai megtekintése után azt nem tette. Ha baccarat, azaz semmi, vagy 1, 2, 3, 4, 5 pont van a játészó kezében, úgy még egy lapot vesz hozzzá a fenti módon, a mely lapot a bankár jogositva van megtekinteni. Ha 5 pontja van a játészónak, úgy tőle függ, hogy megáll-e, vagy harmadik lapot kér. Részemről észszerűbbnek tartom megállani azon egyszerű valószínűség miatt, mert az 1—9 pontot számoló kártyák közül csak az 1, 2, 3, vagy 4-es javíthatja a kezében lévő 5 pontot, míg ellenben az 5, 6, 7, 8, 9 lerontani fogja a kezében már birt pontszámot.

A bankárnak nagy előnye van abban, hogy akkor, ha 4 vagy 5 pontja van, bizonyos irányítást meríthet arra, hogy vegyen-e még harmadik kártyát magának? Ha ugyanis mindkét tableau 1, 2, 3, 4, vagy 5-öt vett, úgy czélszerű lesz rá nézve, ha 4 vagy 5-re bevág; — ellenben ha a játészók 8, 9, vagy 10-est vettek, akkor tanácsosabb lesz megállania. A mely tableaunak több pontszáma van mint a bankárnak, az nyert. Ha a játészóknak baccarat-juk van, azaz „semmi“, úgy csak abban az esetben nem veszítenek, hogyha a bankárnak is baccarat-ja van.

---

*) Nagyon valószínű, hogy a nálunk játszott makaóban használatos „bakala-csiszta“ kifejezésnek etymológiáját itt kell keresni. De én nem akarok kezeskedni ennek a nyelvtörténeti adaléknak helyességéért.

Ha valamely játész az egész összeget, mely még a bankban van, megtartani akarja, úgy mindkét tableau-ra eső lapokkal játszik. Ha ezek egyikével nyer, a másikkal veszít, úgy a coup érvénytelen és újra vesznek lapokat. Ha mindkettőt megnyeri, akkor megszűnt a bank és új bankbetét, vagy új bankár kerül sorra.

Az egyszer megkevert és leemelt csomagból a bankár addig tartozik osztani, a míg legalább 10 kártya van még a csomagban. Annak az eljárásnak, a melyet a nálunk játszott makaoban *brennells*-nek hívnak és a mely valósággal arra vezet, hogy majdnem minden coup után keverik a kártyát, a mi nagyon unalmassá teszi a játékot, a baccaratban nincs helye. Ha nem volt már legalább 10 kártya a csomagban, úgy az osztás érvénytelen. Ha csak 9 lap van már az osztás végén a csomagban és a bankár tovább akar játszani, úgy megkérdezi, hogy a játészók részt vesznek-e ebben az osztásban is. Azt mondja ilyenkor: „Le coup est à neuf cartes, tapis pour dix, qui ponte, accepte“. (Az utolsó coupban csak 9 kártya van, a tizedik a fedő lap, a ki tesz, az hozzájárul a játékhoz.)

Ha a bankár tovább nem akarja adni a bankot, ezen szavakkal: „Il y a une suite“, fölemelkedik helyéről és átadja a következő játészónak. A netalán már megtett téteket akkor az új bankár tartja meg; s ha megnyeri, tovább folyik a játék a mint fönebb leírtuk.

A „Baccarat tournant“ vagy „Chemin de fer“ azon módosítása a fenti játéknak, hogy a játészó

(la main) a kinek kezeiben van a kártya, már egy tét megnyerése után tovább adja a kártyát szomszédjának. Az új bankár, a ki átveszi, köteles ugyanannyi összeget bankba adni, mint a megnyit elődje kihuzott, a mennyivel — magyarul mondva — megretirált.

A baccarat-t rendszeren nem készpénzzel, hanem játék-jegyekkel („jeton“) játszik. Ezeket a cercle pénztáránál beváltják a játék végével. A legkisebb tétet az 5 frankost fehér csont, a 20 frankost vörös, az 500 és 1000 frankost gyöngyház plaque-kal jelzik.

Még világosabbá teszem a játék menetét a következő példákkal:

Bankárnak : 4 és 9 = 13, azaz 3 pontja van.
Jobb tableaunak 8 és 9 = 17, azaz 7 pontja van.
Bal tableaunak 1 figura és 2 = 12, azaz 2 pontja van.

A jobb tableau megáll, — a bal tableau lapot vesz, a mely pl. 3. — A bankár szintén lapot vesz és a vett lapja 7, a mivel baccaratja van, és így mindkét oldalt elvesziti.

Ha fenti példában a bankár egy 6-ost vett volna, úgy 9 ponttal mindkét oldalt megnyeri.

Ha pedig 4-est vett volna, úgy a jobb tableauval après-ja van, azaz a tét eldöntetlen marad, a bal tableaut azonban, a melynek csak 5 pontja van, megnyerte volna.

A szerencsejátékok elmélete.

„Szerencsejátéknak tekintetik az, melyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ“. Ezt mondja a Kih. Bünt. Törvény 91. §-a. Nem szerencsejáték tehát, ha a most adott meghatározásunk alapos, az a játék, a melyben a nyereség vagy veszteség nem pusztán a véletlentől függ, hanem más oly tényezőtől is, a mely a kedvező eredményt egyik vagy másik félre nézve előidézheti. Minden szerencsejáték: *fogadás* valamely bizonytalan esemény bekövetkezése vagy elmaradására; — és minden fogadás: *szerencsejáték*, mert eldöntése valamely bizonytalan esemény bekövetkezése vagy elmaradásától függ.

A mint azonban rendszerint „szürke minden elmélet“ és homályos még akkor is, ha olyan világos, mint a minőnek fönnebb látszik: akképen áll ez ebben az esetben is, mert valamint olyan *szerencsejáték* nincs a világon, a melyben a döntő szerepet kizárólag a véletlennek juttatnák a játék szabályai; viszont olyan *játék* sincs, a melyben a véletlennek hathatós befolyását a szabályok végleg kizárni képesek volnának, és az ügyesség, a nagyobb intelligencia mindig érvényesüljön.

Innét van az állandó ingadozás nem csak a közfelfogásban, hanem a bírói gyakorlatban is a fölött, hogy melyek a (hazard-) szerencsejátékok, és melyek nem esnek ezen tekintet alá? Az egyik bíró a ferblit szerencsejátéknak mondja, mert az nyer, a kinek többje *van*. A másik ezt tagadja,

mert az is nyerhet, a ki ellenfelét, kinek többje volt, elijeszti.

Vagy megfordítva: a legtisztább szerencsejátékok egyikében, a baccarat-ban hosszabb időn át ugyanazon lapon játszó két egyén közül az egyik veszíthet, a míg a másik nyerni fog. (Amaz mindig egyforma nagyságú tétet rakott, — emez fokozta tétjeit.) Mondhatom tehát, hogy az egyik jól játszott, a másik rosszul.

Mint a bölcsekedés számos mezején, úgy ezuttal sem tisztázzuk a kérdéseket, ha szoros kategóriák érdekében mesterséges meghatározásokat keresünk, mert ez Hegel népének való kedvtelés, de nem vezet oda, a mit az olvasó itt megtudni óhajt, hogy „mikép kell játszani, hogy nyerjen az ember Montecarloban?“ Mert valóban arra a különös eredményre bukkannánk, hogy a *rulett nem is hazárdjáték, mert abban mindig a bank nyer*. Ezzel azután az egyik elmélet kisiklik a lábaink alól és ad oculus van demonstrálva, hogy a legszebb elméleti meghatározás is értéktelen a gyakorlatban. Hiszen az csak logikus, hogy: ha *mindig* az egyik fél nyer, akkor ott már nem a *véletlen (a szerencse, a sors)* működött, hanem állandóan visszatérő, vagy folyton ható oly tényező, a mely a kedvező eredményt állandóan az egyik félnek biztosítja.

Hogy tehát lehetőleg szabatosan körülírassuk a montecarloi jájákokat, kénytelenek vagyunk még két kategóriát besorozni, azaz meg kell különböztetnünk az *igazságos és igazságtalan szerencsejátékokat*. Persze, hogy azért még mindig nem

bonyolodtunk ki a circulus vitiosusból, mert most meg már ismét ki kell kapcsolnunk az *igazságtalan* játékokat a szerencsejátékok sorából, és pedig megint azon czáfolatot nem tűrő logikai alapon, hogy ha *mindig* az egyik fél nyer, akkor *nem a véletlen* esélye, hanem az illető félnek *előnye* döntött a nyereség vagy veszteség fölött!

Bocsánatot kérek a nyájas olvasótól ezen fejtegetés miatt, a melylyel bebizonyítottam, hogy a mi törvényhozásunk helytelenül minősíti a rulettet szerencsejátéknak, mert az volt czélom, hogy a következő indítványt nyújtsam be:

Magas kormány!

Ismeretes mindenki előtt, hogy a Kihágási Büntetőtörvénykönyv VIII. fejezete, a mely a „Szerencsejáték által elkövetett kihágásokról” rendelkezik, azon legis rácziót foglalja magában, hogy az állam *polgárai pénzüket el ne veszítsék*, mert abból a magán egyénre és a közre is többféle bajok származhatnak. Sem a lakása bérét, sem az adóját nem bírja fizetni, a ki pénzét eljátszotta. Ebben rejlik ama törvény üdvös célja.

Igaz ugyan, hogy a magas állam ugyanazon törvény 91-ik §-a második bekezdésében: „Az állami lottót, vagy hatósági engedély mellett rendezett bármely más sorsjátékot azon fejezet alá eső szerencsejátéknak nem tekinti,” és így kivételeket állapít meg; de ezt nyilván azon értelmes célzatból cselekszi, hogy a mi netalán elmarad az adófillérekben, az viszont sokszorosán megtérülhessen a nyereség-adók magas (20%) százalékaiban az államkincstár pénztárába. A mely üdvös intézkedésében,

vagyis a kivételek bőséges engedélyezésében méltán azon magasabb principium irányítja az államot, hogy az egyén érdeke a köznek mindenkor alárendelendő, azaz egészen közönyös a magánegyén sorsa, ha az nem érinti a kincstár érdekeit.

Mindezek figyelembe vételével, — és mindig az állam azon magasztos czéljára irányított tekintettel, hogy polgárait a pénzüik elvesztésétől megóvhassa: azon legszerényebb nézetemnek bátorodom kifejezést adni, hogy a magas állam ezen czélját a Kih. Btk. VIII. fejezetében statuált szerencsejáték-fogalom meghatározás segélyével meg nem közelítheti. Ezen nézetemet pedig arra a mindennapi tapasztalatra alapítom, hogy azt látom pl. az Óceán-kávéház *legnyilvánosabb* játszótermeiben, hogy a nagy kártyatudományt és mély kombinációt igénylő „casino-“, valamint az ugyanilyen „tartli-“ és „piquet“-játékokban (a melyek a törvény szerint „*nem szerencsejátékok*“) egy-egy játszámára 100, 200 sőt 500 koronás tétek állanak és 1000—5000 koronás különbözetek szerepelnek a játék végén; míg ellenben ugyan-ezen kávéháznak rejtett helyiségeiben ugyanakkor, a rendőrség betoppanásának esetleges veszedelmétől izgatott kebellet 20 filléres alapon „ferblizik“ azaz tiltott szerencsejáték üzésével kihágást követ el egy másik társaság, a mely kihágás körül néha 15, egész 20 korona különbözetek is keletkeznek egyik-másik pech-es játékos terhére.

Nem tudom, hogy nem lesz-e fölösleges, ha azt az igazán meglepő észrevételemet és tapasztalatomat ideiktatom, hogy az a kitünő, routinos casino- és tartli-művész — tehát az *erős* játékos — a kezdő, vagy ügyetlen pacczerrel — tehát a *gyöngye* játékossal — szemben

gyakorta szégyenteljes vereséget szenved, — a mi azt látszanék tanusítani, hogy azon nem-szerencsejátékokban a törvény által üldözött „véletlen“ őt meg nem illető szerephez jutott. A mi természetszerűleg arra mutatna, hogy a megengedett játékokból sem lehetett kiküszöbölni a gonosz véletlent.

Szová lehetne ugyan tenni azt a világ-, azaz az állam teremtése óta mindig szőnyegen forgó szociális kérdést, hogy nem kellene-e inkább azon alkalmakat csökkenteni, a melyekben az erős kifoszthatja a gyöngébbet, a mi esetünkben tehát azt lehetne kérdezni, hogy államilag nem inkább azon játékok lennének-e pártfogásban részesítendőek, a melyekben nem az erősnek a gyöngébbet kizsákmányoló túlereje, hanem a véletlen határoz? Ámde mellőzöm ezt a tágas kérdést, mert ez megint azokba a teoriákba vág, a melyek azzal foglalkoznak, hogy hol vannak a „laissez fair, laissez passer“ azon határai, a melyeken belül kell maradnia az államnak, nehogy a szabadság jogát sértse és nem helyes belenyulnia az állampolgárok között folyó struggle for life-be, nehogy az egyének szabad mozgását korlátozza. De ez nem is szükséges, mert az a hitem, hogy a fönnebbiekben annyit bizonyítottam, hogy pénzt bárki épp úgy elveszitheti a tilalmazott szerencsejátékban, mint a megengedett játékokban — mert Fátum ő felségének úgy tetszik, hogy az emberek életének minden viszonylataiban éreztesse hatalmát — és így gyakorlati szempontból teljességgel értéktelen dolgot műveltünk, hogyha a szerencsejáték fogalmát törvényben körülírjuk, lévén az az egyedül fontos ebben a dologban, hogy az emberek pénzüket el ne veszítsék! Ezt pedig szerény fölfogásom szerint csak úgy lehet

megakadályozni, hogyha a magas kormány a Kih. Btk. módosítására a következő javaslatomat elfogadásra a képviselőháznak benyújtaná:

„Törvényjavaslat a kihágásokról szóló 1879: XL. t.-cz. módosításáról“.

1. §. A ki akár nyilvánosan, akár magánlakban bárminő játékot oly összegű tétekben játszik, hogy egy-egy játék folyamán, azaz 24 órán belül évi tiszta jövedelmének 0.5%-a, azaz félszázalékánál nagyobb részét elveszitheti, az kihágást követ el és három hónapig terjedhető elzárással büntetetik. Az elzárás pénzbüntetésre át nem változtatható.

2. §. Az 1879: XL. t.-cz. 87, 88, 89, 90 és 92. §§-ai hatályon kívül helyeztetnek.

3. §. A totalizatórról rendelkező 1894 évi XXIX. t.-cz. — valamint az Osztálysorsjátékról szóló 1897 évi VII. törvénycikkek hatályon kívül helyeztetnek.

4. §. Az előbbi §-ban idézett törvények alapján szerzett jogok tulajdonosai az állampénztár által nyújtandó kártérítésben részesülnek.

5. §. Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi-, pénzügyi- és belügyminiszterek bizatnak meg.“

Alázatos véleményem, hogy a *kártékony játékok* megszüntetésére csak az indítványozott javaslatomnak törvénytényé válta után való szigorú végrehajtása vezethet.

Mély tisztelettel

Kibicz, s. k.

Ez a kitérés tán nem volt fölösleges, ha azt vesszük számba, hogy a hazárdjáték fogalma körül mily tömérdek téves nézet van forgalomban. A *fogadásokat* a pénzügyi bíróság „szerencse-kötések“ rovata alatt a II. fokozat szerinti illetékkal róttá

meg és ezzel megfosztotta azokat a szerencsekötés jellegétől. (A szerencsekötések után [sorsjegy] t. i. 10⁰/₀-ot vontak le.) Pedig az a fogadás, a melyben az egyik fél biztosra indul: a gavallér morál mai állapotában nem fair fogadás, hanem csalás. A *tiszta fogadás mindig szerencsejáték*, tehát a 10⁰/₀-os illetéki kulcs volna reá alkalmazandó; arra a fogadóra pedig, a kinek részén a fogadás nem tiszta: illeték-kulcs helyett bilincs volna alkalmazandó a Btk. 379. §. és köv. §§-ai szerint kirovandó időtartamokra.

Azt hiszem, hogy az eddigi megállapítások nyomán kimondhatjuk azt a konkluziót, hogy minden játék lehet szerencsejáték, ha abban a nyerés és vesztes esélyei mindkét félre nézve egyensúlyban vannak, és viszont minden játék megszűnt szerencsejáték lenni hanem — morális szempontból — csalássá vált abban a pillanatban, mihelyt az esélyek az egyik fél javára túlnyomó előnyt biztosítanak.

Mily nagy lehet az az előny százalékban kifejezve, a melyen túl az egyik oldalon megszűnt a játék kockázata és kezdetét veszi a rablás: a fölött nagyon eltérők a vélemények a gyakorlatban. A magam részéről én már csalásnak tartom a fogadást (tehát bármely játékot is) annak az oldalán, a kinek biztos előnye csak 0·1, azaz egytized százalékot tesz ki. Látjuk, hogy a törvényhozásunk nem ilyen rigorozus, mert az 1894: XXIX. törvény-cikkben olyan játékot engedélyezett, a melynél 12⁰/₀-nál több hátránya van a közönségnek, — az 1897: VII. törvény-cikkkel német földről, német

tőkések javára behonosított osztálysorsjáték részére pláne 33⁰/₀ előnyt juttatott, — a rulettet és trente-et-quarante-ot pedig, melyekben az a százalék csak 1·35, illetőleg 1·28-at tesz, végleg tilalmazta és tilalmazza.

Nem beszélek most a turfcsalások mindennapi lehetőségéről és valósággal évről-évre ismétlődő eseteiről, nem emlegetem a nyert fogadásokat ki nem fizető könyvesek dolgait, a melyek kapcsolatban azzal a többi száz lehetőséggel, a melyek a lóverseny eredményét befolyásolhatják és egyenesen szerencsejátékká minősítik a totalizátor-játékot: ez-uttal csak az alábbi táblázatokkal akarom illusztrálni, hogy a gyakorlatban mi az eredménye a két játéknak.

Tegyük föl, hogy a közönség egy versenynapon 200,000 koronát kockáztat a totalizátoron. Kérdés, hogy mennyi marad meg a zsebekben a szokásos hét futam után?

		Kor.		Kor.
Az	I. futamra tettek	200.000.—	levon. 12 ⁰ / ₀ =	24.000.—
A	II. fut. tett. a megm.	176.000.—	„ 12 ⁰ / ₀ =	21.120.—
A	III. „ „ „ „	144.880.—	„ 12 ⁰ / ₀ =	16.985.60
A	IV. „ „ „ „	127.894.40	„ 12 ⁰ / ₀ =	15.347.32
Az	V. „ „ „ „	112.557.08	„ 12 ⁰ / ₀ =	13.506.84
A	VI. „ „ „ „	99.050.24	„ 12 ⁰ / ₀ =	11.886.02
A	VII. „ „ „ „	87.164.22	„ 12 ⁰ / ₀ =	10.459.70

Megmaradt tehát a VII. futam után zsebjükben nem több, mint **76,704.52**, ellenben a totalizátor bezsebelt magának **123,295.48** koronát.

Pedig ennél a számításnál a 2⁰/₀-nál többet tevő törtszámú osztalékok levonását figyelmen kívül hagytam, és így a legkedvezőbb színben tüntettem

föl a dolgot. A kit e dolog érdekel, az elvégezheti ezt a számolgotást a versenynapok számára, az alagi, pozsonyi, lomniczi, stb. versenyekre való tekintettel.

Én elégségesnek vélem arra utalni, hogy pl. az 1904. évben a budapesti totalizátor jövedelme az állami költségvetésben a földművelési miniszteriumnak járó $4\frac{1}{2}$ százalék után 600.000 koronával volt előirányozva, — a mi eddigi eredmények szerint mindig alatta maradt a tényleg befolyt jövedelemnek.

Vessünk most még egy *fölületes* pillantást az osztálysorsjátéokra és röviden mondjuk meg, hogy ez az intézmény bevesz a közönségtől évenként két ízben 17,600.000, összesen 35,200.000 koronát. Ebből nyereményekben visszafizet összesen 23,134.400 koronát és így megmarad a német részvényesek zsebeiben összesen 12,065.600 korona.

Ez pedig kereken számítva a forgalmazott tétek összértékének nem kevesebb mint 33 százalékát, azaz harminczhárom százalékát teszi ki.

Föltétlenül azt hitte a magas kormány, hogy a lotton játszó közönséggel óriási jótéteményt gyakorol a kis lotto eltörlése és az osztálysorsjáték behonosítása által. A régi kis lottóban ugyanis a terno (3 kihuzott szám) eltalálásának valószínűségi számaránya volt 1: 11,748-hoz. E szerint tehát 1 forintra 11,748 forintot kellett volna fizetni egyenlővé tett esélyek mellett. A kis lotto azonban a 15% adó levonása után csak 4080 forintot fizetett és így az állam saját részére körülbelül 47% előnyt biztosított,

— a mi tisztán megvilágítva annyit jelent, hogy a kis lotto gyűjtődéjébe befizetett minden forint csak 53 krajczár értékűvé törpült!

Nem lehet tagadni, hogy ezzel szemben a 33⁰/₀-os osztálysorsjáték nagy haladást tanusít!

Állítsunk most ide egy táblázatot arról, hogy a montecarloi rulett refait-je mit eredményez?

Ha ott is 200,000 koronát kockáztatnak a játzók egy-egy tétben, hogy állanak a 7-ik tét után?

Az I. coup-ra tettek	200.000.—	lev. 1.35 ⁰ / ₀ = 2700.—
A II. „ tettek a megm.	197.300.—	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2663.55
A III. „ „ „ „	194.636.45	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2627.60
A IV. „ „ „ „	192.044.32	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2597.58
Az V. „ „ „ „	190.446.74	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2571.03
A VI. „ „ „ „	187.875.71	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2534.32
A VII. „ „ „ „	185.341.39	„ 1.35 ⁰ / ₀ = 2502.10

Megmaradt tehát a VII. coup után (hosszú átlagok eredményét véve) a játzók zsebjében **182,839.29** korona, míg a bank rateaux-i besöpörtek **17,160.71** koronát.

A totalizátor a 7 futamban forgalmazott	947.545.94	kor.
és ennek fejében levont	123.295.48	„
A rulett 7 coup-ban forgalmazott . . .	1.337,644.61	„
és ennek fejében levont	17,160.71	„
Az osztálysorsjáték 2 coupb. forgalmaz.	35.200,000.—	„*)
és ennek fejében levont	12.065,600.—	„

---

*) Számításon kívül hagytam, hogy az első 5 osztályban kihuzott sorsjegyek fejében nem kapott az osztálysorsjáték bankja teljes 160 korona vételárat. De ez lényegesen nem módosítja a kimutatott összegeket, mert némely számért viszont 160 koronánál többet vesznek be.

Még csak egy szembeállítást.

Az osztálysorsjáték *két* év alatt forgalmazott 70.400,000 koronából vonja le a magyar közönségnek 24.131,200 kornáját.

A míg az egész világ mulató és pénzes emberei-től 24.000,000 évi jövedelmet besöpör a bank, addig, (átlag 6 asztalon napi 500 coup-t számítva 600 frankos tétekkel : $6 \times 500 \times 600 \times 365 =$) 675 millió frankot forgalmazott.

Ezek beszélő számok és alkalmasak arra, hogy sok tévhitet és ferde véleményt megingassanak.

Hogy miért nem vontam le ezen összehasonlításoknak eredménye daczára Montecarlo részére absolut kedvező véleményt, ennek oka az, hogy én a banknak azt a csak *viszonylag* csekély előnyét is *túlzottan* nagyinak tekintem, a mely megfosztja a játékost a siker lehetőségétől és igazságtalanná teszi az esélyeket közte és a bank között.

A játék egész technikájának megismertetése után erről az olvasó is meg fog győződni.

A montecarloi játékok műszaki elemei.

Ha bármely rulett, vagy trente-et-quarante asztalnál helyet foglalunk és az egymásután következő coup-kat figyelemmel kísérjük, sőt ebből a célból a szolgák által ingyen osztogatott jegyzéklapokon lajstromokat készítünk, azt fogjuk észlelni, hogy a számok törvénye szerinti szabályosságok keretén belül ezen szabályosságoktól való állandó eltérések és ingadozások váltják föl egymást.

Majd azt látjuk, hogy egyes esélyek (noir-rouge, pair-impair, passe-manque) fölváltják egymást, egy feketére vörös következik, a páros számra páratlan, a nagy számra kicsiny, — majd pedig, hogy egymásután több vörös, majd ismét több fekete következik. Az egyszerűsítés érdekében alább csak a színek által alkotott esélyekre lesznek tekintettel, a mi a gyakorlatban különben is egyre megy, mert a pair-impair, a passe-manque, s a couleur-és inverse chance-okon szintén ugyanezen szabályok és eredmények szerepelnek.

Szeriesnek mondjuk az ugyanazon színből egymás után következő 2, 3, 4 vagy több coup-t.

N. R.

0		
0		
		0
		0

N. R.

0		
0		
0		
		0
		0
		0

N. R.

0		
0		
0		
0		
		0
		0
		0
		0

Ezeket egyuttal *coup de deux, coup de trois, coup de quatre* stb. elnevezéssel is szokás megjelölni.

Intermittance a színek váltakozása, ha t. i. egy vörös szín után a fekete következik, a mi ismét, vagy egyszer fordul elő két sories között, vagy többször ismétlődik, a mikor intermittance de deux, — trois coupról stb. beszélhetünk.

N. R.

0		
0		
0		0
		0
		0

N. R.

		0
		0
0		0
0		0
0		
0		

N. R.

0		
0		
0		0
0		0
0		0
0		0
		0
		0

A színek egymás között való számaránya, valamint azon alakzatok, a melyekben azok jelentkeznek, tehát az intermittance-ok és soriesek hosszabb idő folyamán valamennyien *egyforma számban fordulnak elő*. Ez áll nemcsak a színekre, pair-impair, passe-manque-ra, hanem a számokra is. Hosszu couplajstromban (mondhatjuk: 50,000 coup-ban) ugyanannyi rouge mint noir, ugyanannyi colonne, douzain, transversal lesz az egyik chance-on mint a másikon, és minden szám ugyanannyiszor jön mint a másik, a 0 annyiszor mint a 18 és 36. De nemcsak egyszerűen a chance-ok, nemcsak azon fönnebb ábrázolt soriesek és intermittance-ok,

hanem azon különböző szabálytalan alakzatok, a melyek a sorieseknek az intermittance-okkal való folytonos váltakozása kapcsán lerajzolódnak, szintén ismétlődnek és újra- és újra előfordulva egyenlő mennyiségben jelentkeznak. Az 50,000 coup között kb. 25,000 rouge, 25,000 noir lesz. Ugyanannyi pair-impair és passe-manque is. Ugyancsak 1330-szor vizontlátjuk a zérot, annyiszor az 1, 2, 27 és 36-ot, egyszóval mind a 37 számot.

A chance-oknak ez az egymással való kiegyenlítődése az *équilibre*, az egyensúly, a mi bármily más játéknál is szerepet játszik, a hol két ellentétes esély áll egymással szemben. Külön kiemelem még egyszer, hogy nemcsak ugyanannyi 5-ös intermittance-és 5-ös series, és 10-es és 12-ös intermittance és series lesz a például fölvetett 50,000 coupban, hanem ezeknek egymással való viszonylatában elképzelhető formációi is. Nagy tévedés volna tehát arra valamely szisztémát alapítani, hogy egy különösen szabálytalan formájú, éppen most jelentkezett alakzat nem fog ismétlődni! Jöttek pl. ezek:

N. R.

0	
0	
0	
	0
0	
0	
	0
	0
	0
	0
0	

N. R.

0	
0	
0	
0	
0	
0	
0	
0	
0	
0	
0	

N. R.

0	
0	
	0
	0
	0
0	
	0
0	
	0
	0
	0

Biztos vesztébe rohanna, a ki duplázott tétekkel támadna a bank ellen, azt remélve, hogy ezek a szabálytalan alakzatok nem fognak ismétlődni.

Az *equilibre* mindent megismétel, az egész vonalon helyreáll az egyensúly, bár néha csak igen hosszú idő múlva, nagyon sok *coup* után.

Az egyensúlytól való eltérést *écartnak*, *hiány* vagy *kitérésnek* nevezzük.

Az *écart*-t az egymással örökös küzdelemben lévő két *chance* ingadozása és hullámozása okozza.

A mint a fennebbi ábrákból is látjuk, a véletlen állandó játéka folytán az egyik esélytől a másik felé szünet nélküli szabálytalan mozgás uralkodik. A 3 *noir*, után 1 *rouge*, majd 2 *noir*, megint 4 *rouge*, 1 *noir* 6 *rouge* stb. következik. Ezen ugrálás és hullámozás azután megbontja az egyensúlyt. A fenti alakzatokban pl. 11 *noir*-ral 22 *rouge* áll szemben, a mi 11 *noir* *écart*-t idézett elő.

A valószínűség törvényei szerint ugyanis 100 *coup* közül 50 *rouge* és 50 *noir*nak kellene jönnie, mindkét színnek egymással egyensúlyban kellene ennie. Ez azonban nem így történik, mert a *chance*-ok folytonos hullámozása időszakonként jelentékeny eltéréseket okoz. Nem jön tehát egyenlő számú szín mindkét esélyen, hanem például 60 *rouge* és csak 40 *noir*. Az *écart* tehát ezen momentumban a *noir* oldalán 20 pont. Ez az *écart* néha óriási mérveket ölt. A véletlen szeszélye a legcsodálatosabb *écart*-okat produkálja. Az *écart*-nak rövid időszakokban (egy-egy játszónak turnusában, a midőn játszik) való föllépése és nagy kiterjedése leküzdhetetlen ellenfele a játszónak. Igaz ugyan,

hogy az egyensúly később ismét okvetlenül visszatér, azaz mint a fenti példában látjuk, a következő 100 coup-ban viszont 60 noir jöhet 40 rouge ellen, — de rendszerint nagyon későn, csak hosszú idők múlva, a mikor már nem használhatja ki, mert pénzét rég elveszítette.

Pièce (darab) azon egység, a melylyel a játékos tétjét megkezdi. Ezen legkisebb darab, a mint tudjuk a ruletten 5 frank, a trente-et-quarante-on 1 arany, (20 frank). A ki magasabb tétekben játszik, annak pièce-e a 100 frankos arany plaque, az 500 vagy az 1000 frankos bankjegy lesz.

A tétek emelését, fokozását a *massage* vagy *progression* kifejezéssel jelölik meg.

Az a terv, mondhatjuk utiterv, a melylyel a játészó egyik chance-ról a másikra viszi tétjeit a **marche** (menet) műkifejezés alatt ismeretes.

Az összes létező és elképzelhető rendszerek ezen két elem egyik vagy másikon vagy egymással való kombinációján alapulnak.

Minthogy pedig bármily kombináció, melyet még bizonytalan események teljeseése vagy elmaradására akarunk alapítani, csak úgy birhat értékkel, ha azt a valószínűség fogja támogatni, nem mellőzhetjük, hogy a valószínűség kiszámítás szabályaiból annyit megismertessünk, a mennyire célunk érdekében szükségünk van.

A valószínűségi számítás.

A matematika azt mondja, hogy valamely esemény teljesezésének valószínűségét (v) úgy találjuk meg, ha a teljesezésre kedvező esetek számát (a) a teljesezésre kedvező és arra kedvezőtlen esetek (b) számának összegével osztjuk.

A képlet tehát:
$$v = \frac{a}{a+b}$$

Hogyha 36 szám közül 18 vörös, 18 pedig fekete, akkor a fenti képlet szerint annak valószínűsége, hogy vörös jön ki:

$$v = \frac{18}{18+18} = \frac{18}{36} = \frac{1}{2}$$

Az egyszerű valószínűség tehát 1 : 1-hez, azaz $1/2$.

Hogy ugyanazon esemény többször egymásután ismétlődjek (r), annak valószínűségét kapjuk, ha az egyszerű teljesezés valószínűségét annyiadik hatványra emeljük, a hány ismétlődésnek kell történnie.

A képlet tehát:
$$v^r = v \times v \times v \dots v^r$$

Annak valószínűsége tehát, hogy két vörös jön egymásután, a fenti képlet szerint:

$$v^r = \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$$

Hogy három vörös jöjjön egymásután, azt szintén ezen képlet szerint találjuk:

$$v^r = \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$$

Hogy a rouge-on egyszer nyerjünk, ennek valószínűsége $\frac{1}{2}$, hogy kétszer egymásután nyerjünk az $\frac{1}{4}$, hogy háromszor az $\frac{1}{8}$ -ad, hogy 10-szer $\frac{1}{1024}$, hogy huszszor az $\frac{1}{1.048,576}$.

Akkép is mondhatom tehát, hogy egy coup de deux 4, egy coup de trois 8, egy coup de dix (tizes series) 1024, egy coup de vingt (huszas series) 1.048,576 coup között fog egyszer előfordulni.

Ugyanily módon találjuk a douzain-ek, sixain-ek, carrék és az egyes számok serieseinek valószínűségét is.

Három szám ugyanazon douzainből (vagy colonneból) egymásután ($v^r = \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} =$) 27 coup között fog jönni.

Három szám ugyanazon carréból egymásután ($v^r = \frac{1}{9} \times \frac{1}{9} \times \frac{1}{9} =$) 739 coup közül és például a 19-es szám háromszor egymásután

($v^r = \frac{1}{37} \times \frac{1}{37} \times \frac{1}{37} =$) 50,653 coup közül fog előfordulni.

Annak a bámulatos véletlennek, a mely 1898-ban a 33 számot *hétszer* egymásután produkálta, már ez a csillagászati számsor (37^7) az ismétlődési valószínűsége: 94,931.877,133.

Ha csupán Montecarlo átlagos 6 asztalát vesszük számításba, úgy alig valószínű, hogy néhány ezredéven belül ez a numéro en plein series ismétlődjék.

A fenti kulcs segítségével tehát azt is láthatjuk, hogy az egy fokkal (coup-val) hosszabb series éppen félannyiszor fog előfordulni, mint az előtte álló kisebb series.

Azt fogjuk tehát észlelni, hogy 1.073,741,824 coup közül intermittance alakjában, azaz ismétlődés nélkül ugy a rouge, mint a noir

jönni fog 536.870,912 szer

2 series	"	"	268.435,456	"
3	"	"	134.217,728	"
4	"	"	67.108,864	"
5	"	"	33.554,432	"
6	"	"	16.777,216	"
7	"	"	8.388,608	"
8	"	"	4.194,304	"
9	"	"	2.097,152	"
10	"	"	1.048,576	"
11	"	"	524,288	"
12	"	"	262,144	"
13	"	"	131,072	"
14	"	"	65,536	"
15	"	"	32,768	"
16	"	"	16,384	"
17	"	"	8,192	"
18	"	"	4,096	"
19	"	"	2,048	"
20	"	"	1,024	"
21	"	"	512	"
22	"	"	256	"
23	"	"	128	"
24	"	"	64	"
25	"	"	32	"
26	"	"	16	"
27	"	"	8	"
28	"	"	4	"
29	"	"	2	"
30	"	"	1	"

Senkisé sem hagyhatja figyelmen kívül a valószínűségnek törvényeit, ha észszerű rendszert akar követni játékában. Különösen a sorozatok valószínűségének fenti számadatai mutatják azt, hogy a bank mily szűk korlátok közé szorította azt a játékost, a ki valamely sorozat ellen akar indulni. Csak 11-szer duplázhatja tétjét s ha még addig el nem fogyott volna is készpénze, egy 12-ös sorozatot már ki nem tarthat, mert a maximum utját állja. A trente-et-quarante-on pedig már csak éppen 10-es sorozatot állhat ki. Az a tény, hogy egy-egy 10-es sorozat minden két napban átlag, minden egyes asztalon egyszer előfordul, egész jelentőségében a sorozatok *ellen való* küzdelmeknél érezteti hatását a játékosra. Erre azért akartam külön figyelmeztetni, mert a tételeknek az észszerű számtani haladvány szerint való emelése (1, 2, 4, 8, 16, 32, stb.) a legtöbb tapasztalatlan játékosnak kedvelt módszere, és veszélyességét — azaz a *sorozatoknak viszonylag való nagy gyakoriságát* — rendszerint csak akkor ismerik föl, a midőn pénzük már eluszott.

Nem szabad a valószínűség törvényeinek egy másik rendkívül fontos szabályát sem figyelmen kívül hagyni.

Ez az *écart szabályossága*. A kifejezésben rejlő ellentét dacára is ezt a megjelölést találom legalkalmasabbnak azon törvényszerűség magyarázatánál, a mely az eltérések, azaz szabálytalanságok körül tapasztalható. Erről Bertrand nagy művében „Calcul de la probabilité“ (A valószínűségi számítás.) kimerítő fejtegetéseket találhat az olvasó. A

mi célunk érdekében elégséges lesz, ha az eredményeket lajstromozzuk.

Bertrand úgy találta, hogy az écart (kitérés) százalékos arányszáma a 100 coup mint kiinduló számnak négyzetével fordított arányban áll.

A tapasztalat ugyanis úgy mutatja, hogy 100 coup átlagában a legnagyobb écart 30%-ot tesz ki.

Ez azt jelenti, hogy 100 coup közül jövő 65 rouge-al szemben legalább 35 noir fog jelentkezni, vagy megfordítva.

10,000 coup közül 5150 rouge és 4850 noir 30%-ot
1.000,000 „ „ 501500 „ „ 498500 noir 030%-ot
tesz ki és hasonló négyzetes arányban csökken.

Világos, hogy a nagy számokban rejlő ezen szabályosság lehetetlenné teszi, hogy az a tapasztalható legnagyobb écart állandósuljon egyik vagy másik szín javára illetve terhére (a mely esetben 650,000 rouge-zsal szemben 350,000 noir is állhatna 1 millió coupban), mert az egyensúly később ismét helyre áll.

A főnti számok tehát különösen azon szempontból nagyon tanulságosak, mert azt mutatják, hogy a míg az *écart* az esélyek folytonos hullámlása nyomán több egymásra jövő szeries következtében igen nagy kiterjedést vehet, addig az *équilibre* csak hosszú idők múlva áll be, hogy azután a hullámlás ismét kezdetét vegye.

Az écart-nak 100 coup-n belül előfordulható azon óriási arányszáma (a 30%) szokott a megőrlője lenni számos szisztémának. Vegyük csak például, hogyha egy éppen lefolyt 50 coup-ban 20 rouge és 30 noir volt, s hogy a játészó az *équi-*

libre reményében elkezdene a rouge-on játszani. Megérheti ilyenkor, hogy még 35 noir jön a következő 50 coup-ban 15 rouge ellen, a mi masse égale (egyforma tétek) esetén is 20 piéce veszteséget idéz elő.

A véletlen szerepe.

A véletlennek nagy, mondhatnám döntő befolyását az emberek dolgaira már a régi népek is annyira megbecsülték, hogy a fátumot a mithologiai istenek sorába iktatták. És ezt méltán tették. Ez a görög isten még ma sincs detronizálva és a modern kor technikai erősségei mögött sincs soha senki elvonva óriási hatalma alól. Tolsztoj lángesze fényes világításban tárja elénk a véletlen kábitó nagyságu befolyását az emberek és országok sorsára. Ez az alapgondolata Háboru és béke című nagy művének is, a melyben Napoleon hadjáratának történetében kimutatja a véletlennek döntő befolyását az egész háboru eredményére, és egy család történetében a véletlen lánczolatai nyomán kialakuló sorsfordulatokat. Ez a minden időkben és minden dolgokban uralkodó, minden előre látó, higgadtan számító bölcseséget kigúnyoló nagy faktor, ez a trónjáról soha el nem üzhető pogány istenség megérdemli, sőt megköveteli, hogy egy fejezetet szentelve neki, mindenkit figyelmeztessünk örök uralmára.

Bármennyire alaposak és matematikai bizonyos-

ságuk tekintetében czáfolhatatlanok is azon eredmények, a melyeket az előző fejezetben a valószínűség törvényei segítségével megállapítottunk: épp oly kétségtelen az is, hogy azok a *gyakorlati játékok* szempontjából értéktelenek. A valószínűség törvényei ugyanis csak a végtelennek tekintett, vagy legalább is igen hosszú időközön belül éreztetik hatásukat. Egy vagy több év összes coup-jainak lajstroma ugyan azt fogja feltüntetni, hogy körülbelül éppen annyi rouge, a hány noir jön ki, de a játészó nem ül egész éven át egyfolytában a rulett mellett, sőt még csak nem is játszhatik délelőtt 10-től este 11 óráig az egész napon át és így ki van téve azoknak a csodálatos rendellenességeknek, a melyeket a véletlen szeszélye éppen abban a néhány órában produkál, a mikor ő ott játszik.

A ki tehát a valószínűségi kalkulusokat hiszékeny bizalommal akarja követni, az minduntalan reá nézve súlyos konfliktusba fog keveredni az *uralkodó véletlennel*, mely fölényes gúnynyal gázol át a legfurfangosabb szisztémák szövevényén is.

Hogy ez így van, azt legjobban azoknak a coup-knak lajstromai illusztrálják, a melyeket a játék folyamán észlelhetünk.

Lássunk ezekből egynéhányat, a melyeket részben a régibb és újabb játék-jegyzékekből, részben ismerősök tapasztalatai nyomán közlök.

N.	R.	N.	R.	N.	R.
15		8		13	
	18		18	6	
	3	13		15	
	27		27	8	
	3	20		4	
31			34		36
	18		14	20	
15		33		24	
4			19	13	
2		24		15	
26		17		6	
31		10			23
10		22			18
17		11			23
35		13			14
20			25		32
35			32		30
8			5		36
4		6			3
20		33			9
20		35			21
	1		21		1
26			9	13	
17		17			12
20			21	6	
	25		19		19
11			7	24	
	27	26			9
8			3	15	
	23	35			14
10		35		10	
6		2			23
10		33		13	
		4			

Ezen a 100 coup-ból álló lajstromon végig tekintve azt látjuk, hogy 60 *noir* mellett csak 40 *rouge* jött és így a *rouge* részén egy 20-as écart állott elő. A 47 *pair* és 53 *impair*, s a 44 *passe* és 56 *man-que* meglehetősen kevés eltérésben vannak.

Figyelemre méltó a 14 és 10 coup-ból álló *noir* — és a 11 coup-ból álló *rouge* szeries.

Érdekes az a 11 coup-ból álló intermittance, a mely közvetlenül az 5 noir és 11 rouge-ból álló szeriesek után vibrál ide és oda, mintha pihenés lenne a szeriesek hosszú menete után.

Az egyes számokban is érdekes tünet jelentkezik. Az egyes számok átlagban 2-szer vagy 3-szor voltak várhatók. A 20 és 6 azonban mindegyik hatszor jött, tehát jóval az átlagon fölül.

Ellenben a 0, 16, 28, 29 egyszer sem jelentkezett a 100 coup között, a mi annál figyelemre méltóbb, mert a 28 és 29 fekete számok, a noir pedig az egész 100 coup-ban túlnyomóan uralkodik.

1904-ben jött ez a sor: 31, 32, 36, 32, 36, 32, 35, 27, 36, 36.

10 coup között 9 az utolsó sixainból jött, s köztük 8 rouge és 2 noir. A 36 négyszer fordul elő.

Ez a sor ugyancsak a múlt évből való: 36, 33, 34, 10, 23, 15, 34, 17, 34, 35, 34, 11, 18, 35, 33, 33, 30 = 17 coup közül 14-es intermittance a rouge és noir között; — ezenkívül 12 passe, és a 34-es szám négyszer jött.

Silberer a következő eseteket közli:

Egy napon így kezdődött a játék egy rulett asztalon: 0—4—0—0—0—19—0 = ötször a 0 *hét* coup közül!

Máskor ez jött:

14—2—2—30—2—2—19—2 = ötször 2 *hét* coup közül!

Hatszor jött egymás után az utolsó colonne: 27—27—33—33—36—36!

Ez is érdekes

4—1—2—8—7—0—0—5—6—6—3—4.

Itt 12 coup közül 10-szer jött az első douzain kétszer megszakítva a 0 által.

Egy régibb följegyzésből: Aritmetikai sorban jött 5—6—7—8; — egy más alkalommal 31—32—33—34! Nem ritka a következő alakzat: 8—8, 28—28, vagy 7, 17, 27, 17, 7.

Jött 1, 2, 3, 3, 2, 1. Később 20, 21, 22, 23, 23, 22, 21, 20.

Ez is érdekes formáció: 2—4—10—18—32—36—8—20—24—27—9—19 = 12 coup közül 9 pair seriesben, 3 impair, 3-as noir series kétszer megszakítva 3-as rouge-szeriessel!

Egy ismerőssel történt, hogy a ruhatár számát, a mi 20 volt akarta megtenni.

Tett a 20-ra, és jött: 2—0—20!

Egy másik Nizzából utazott a 10,123 számú waggonban. Természetesen tett a 10-es, 12-ös és 3-as számokra és nyomban jött: 32—21—10—1—0—1—23! „És ne legyen babonás az ember? Hát ki az ördög gondolhatott volna arra is, hogy én a jobb oldalról szálltam a coupémba és így jobb oldalról kellett volna megalkotni a kabalámat!” — panaszkodott a hitében megerősödött szittya.

A ki még bővebben akar megismerkedni a véletlennek hallatlan különczködéseivel, az előfizethet a Nizzában megjelenő „*La Gazette Rose*” című hetilapra 25 frankon, a mely a téli évadban minden kedden megjelenik és a 7. számú rulett-asztalnak coupjait közli a lefolyt hétről. *) Ebből az ujságból nap-nap után megláthatja itthon is, hogy mikép vesztette volna el a pénzét, hogyha játszott volna.

*) A Függelékben ezen lapból közlünk egy heti sorozatot.

A szisztémák.

Alig van érdekesebb jelensége a montecarloi életnek, mint a szisztémákat játszó, és a szisztémákat gyártó és elárusító tudósok.

Ott ülnek a zöld asztal mellett, előttük egy halom jegyzék, füzet, napló, számok és pontozások óriási tömegével, kezükben czeruza, arcukon pedig az általuk végzett kombinálási művelet fontosságától áthatott önérzet kifejezése. Legnagyobb részben németek ők, a kik mély alapossággal kieszeltek valamit — a mit, mondjuk meg mindjárt, előttük már százan és ezeren kieszeltek és utánuk még újra és újra százan és ezeren kieszelni fognak — és most a gyakorlatban végzik a próbáját. A dolog valóban szépen is megy eleinte. „Hisz ez pompás!” — így kiált föl félhangon a bácsi — „100 coup-ban 40 piéce, ez naponkint 1000 frank, egy év múlva milliomos vagyok. Tehát mégis Heuréka!”

A következő tíz percz múlva azonban ez a bácsi már nagy csomó louis-t tesz egy-egy tétre. Az écart kezdi emelni a magasabb régiókba, föl-föl maximum felé. Most azután jön egy zéro. A mi emberünk homlokán veriték üt ki. „Az ördögbe is”, döröggi, „erre most nem számítottam!” Azután elvész még egy tét és újra jön a zéro, ezuttal kétszer egymásután. A tét elért a maximumig, az écart pedig még mindig csak nyulik, nyulik hihetetlen hosszúságra. A szisztémás ember letörve,

csüggedten kel föl az asztaltól. Mindenre elvult készülve, csak éppen ez az egy eshetőség nem volt kidolgozva, — tehát kevés volt a tőke. Ime a bizonyság reá, — a mint fölkelt, nyomban jöttek egymás után az ő nyerő chance-ai és az équilibre helyre állt, ergo ha még lett volna nagyobb játék-alapja, nem bukott volna bele!?

Ez a mindennapi chablon. Így kezdik és így végzik is játékukat mindeme tudósok.

A *szisztéma-kereskedők* már sokkal nagyobb sikerrel operálnak. Az ő üzletük nem a valószínűség ingatag talajára van alapítva, ők nem a banktól, hanem a balekok soha ki nem vesző nemzetségtől szerzik meg járulékaikat.

A mint az utas Nizzában vagy Montecarloban kiszáll, azonnal kezébe nyomnak egy pár hirdetményt. Lakás czime ez annak az urnak vagy asszonyságnak, a ki bizalmasan és a titok megőrzésének leple alatt közli vele azt a szisztémát, amelylyel biztosan lehet nyerni. Választék is van kérem. Az olyan szisztéma, a melylyel naponta 50 frankot lehet nyerni olcsóbb, csak 20 frank; de ezt maga sem ajánlja, mint az egyszeri kántor a 2 forintos halotti bucsuztatót, — de már az a másik, a melynek 50 frank az ára, sokkal többet ér, ezzel biztos a napi 200 frank; — de ez is csak szemét ahhoz a kincshez képest, a melyet a harmadik ér! „Biztos naponkénti 5000 frank, ez Monsieur! Ezt csak úgy adom, ha uraságod becsületszavát adja, hogy senki-nek meg nem mondja, hogy tőlem tudja. Ha a bankban meghallanák, engem örökre kitiltanának a Casinóból. De ezt nem adhatom 200 frankon alul!”

Senki se vegye csufolkodásnak, mert ez szóról-szóra így áll. A nizzai és montecarloi kirakatokban ott vannak a szisztémás piros, kék és zöld füzetek, mindegyik leragasztva. „*Pour gagner 100,000 frcs*“, Prix 1 Louis. „*Système d'un ancien croupier*“. De vannak egészen lezárt boritékban is: „*Système sur. On gagne 1 Million*“. Prix 10 Louis. És megveszik. Ne is tessék e fölött nevetni. Nálunk is elég gyakran adnak 200 frankot olyan arany-meg petroleumbánya papirosokért, a melyek még annyit se érnek, hát miért ne adnának érte Montecarloban, a hol egy porció spárga 25, egy szem eper pedig 2 frankjával találja meg a vevőjét a hotelekben.

A szisztéma-árusok egy másik fajtája rendszerint még veszedelmesebb. Az mindig nagyon diszkrét ur. Ő éppen nem hirdeti, sőt óvakodnék kinyomatni a szisztémáját. Nem is közli azt mindenkivel, csak éppen ő vele. Ez az Ő az éles vércse-szemmel kiválasztott alak. Neki sem mutatja meg, a szisztéma az ő titka marad, de mert nagyon rokonszenvez a kedves urral, hajlandó őt társául fogadni. Láttá, hogy tegnap veszített. Megsajnálta. Majd bőven visszanyeri neki. Ő játszik, s a társulásban a maga részéről az üzleti tőkéhez ő járul a szak-tudással, a szellemi vagyonnal, az anyagi részt a balek ur adja. És a balek ur oda is adja a tőkét az ismeretlen urnak, az ismeretlen, de csalhatatlan és teljesen új szisztéma föltalálójának kezeihez. A nyereségen pedig minden szeánsz után megosztóznak.

A folytatása ennek az alkalmi üzletnek kétféle

lehet, a vége azonban mindig egyforma. Ha csupán csaló az illető ur, akkor játszik és esetleg nyer is néha, sőt több napon át is. Azután osztóznak, mert ő nem koczkáztatja a magáét. Végre jön a gonosz fertály óra, a tőke eluszik, a professzor pedig meg van botránkozva, — tudhatta volna, hogy annak a vörös croupiernek „rossz keze“ van, de nem vette észre, hogy reá került a *taille* sora.

Ha pedig a professzor ur tolvaj is, a mi nem ritkaság, akkor lehetőleg elsülyesztgeti alkalmas pillanatokban a kezeire bizott tőkét és még csak lelkiismeretfurdalást sem érez: a balekre nézve közönyös, hogy a bank nyeri-e el a pénzét, vagy ő rakja zsebre. És valóban a balekra nézve egészen egyre megy, mert a végeredmény mindkét esetben ugyanaz: a pénze odavész.

Nunc venio ad fortissimum — *Dr. Munsch!*

A folyó év elején a következő hír keltett érthető szenzációt a világ összes kisebb-nagyobb lapjaiban: „Montecarlo játéktermeiben néhány hét óta óriási izgalom uralkodik, a melyben kivétel nélkül mindenki, a kit csak a világhírű játéktermekben folyó események érdekelhetnek, élénk részt vesz, sőt maga a monacoi herczeg is teljes figyelmére méltatott. És mi az oka mindemez izgalomnak, a mely már hosszabb idő óta foglalkoztatja az egész rivierát? Montecarloban fölmerült egy dr. Munsch nevezetű ember, a ki nap-nap mellett a játékasztalnál ül és minden nap nyer, mert egy „gép“-nek birtokában van, a melynek segélyével a ruletten jövő számokat előre meghatározni képes. Monte-

carlo tehát egészen magán kívül van, a rejtélyt megoldani senki sem képes, mert a szerencsés játékos teljesen megközelíthetetlen és titkát gondosan őrzi. Dr. Munsch folyton játszik, mint eddig nagy eredményekkel és a számos alkalmatlankodás nem zavarja. Minthogy engem a dolog érdekelt, körülbelül egy hét óta szakadatlanul megfigyelem emberemet. Ő naponként körülbelül 6 óra tájban pontosan megjelenik és nyugodtan megvárja a míg valahol egy szék megürül. Mihelyt a játszók valamelyike székéről fölemelkedik, dr. Munsch azonnal harsány hangon kiáltja az egyik croupier-nek a szokásos „marquez la place“ parancsot és ekkor kipakolja tabelláit. Az „ördögmasinát“, a mint a gépezetet itt általában nevezik, néhány nap óta térdén elrejtve tartja, csak egy rövid pillantást vet reá és a legnagyobb lelki nyugalommal teszi meg tétjeit, miközben a golyó már forgóban van. „Quinze — noir — impair et manque“ jelenti a croupier és csakugyan dr. Munschnak ott van a maximális tétje, 180 frank a 15-ös számon, ehhez még 500 frankja a noir-on és 5000 frankja a manque-on. Így ismétli ő „kis játékait“ tovább is, elhagyja azon asztalt és $1\frac{1}{4}$ óra múlva más asztalhoz megy, hogy ismétlje a mit elkezdett. Így folyt ez tegnapelőttig, a mikor azonban Munsch urat hiában vártam és kerestem. Már föladtam azt a reményt, hogy róla és ördögmasinájáról többet megtudhassak, a midőn egyszerre egy lépcsőn olyan helyiségből lefelé jövet találkoztam vele, a hová „tilos a bemenet“. Egy libériás lakájnak adott Louis azonban megszerezte részemre a kíváncsi-

ságom kielégítését. Az ajtónálló a következőket közölte velem: A casino igazgatósága dr. Munschnak hihetetlenül magas összegű ajánlatokat tett, hogy ne játszó tovább. Dr. Munsch azonban ezen fényes ajánlatot kereken visszautasította. Minthogy azonban a játékteremben a többi játékosok is mind követték dr. Munsch játékát és valamennyien ugyanazon chance-okon nyertek is, az igazgatóság kénytelen volt az első emeleten a rejtélyes ember részére egy külön teremben egy rulettet felállítani, a melynél ő már három nap óta minden este játszik. Egyébként dr. Munsch most is mint eddig megközelíthetetlen. Naponkint már reggel 5 órakor Nizzába megy, valószínűleg azért, hogy teljesen egyedül lehessen. Senkisé láta még soha, hogy valakivel beszélt volna, nem társalog senkivel és úgy látszik teljesen el van merülve problémájába. Ha megjelenik valahol a parkban vagy a sétányon, mindenki azonnal susogja: „ott jön ő, ez ő!” A nélkül, hogy bárkit figyelmére méltatna halad tovább, mindenkitől megbámulva és irigyelve. A monacoi herczeg megjelenése félannyi föltűnést sem kelt, mint hogyha dr. Munsch ur megjelenik a látóhatáron.“

A manóba is ez nagy dolog! Egy ember, a ki föltalálta az *anti-rulettet*!

Ha számba veszem, hogy már Pascal előtt is vagy 2000 esztendővel ismerték ezt a játékot Kínában és Indiában és bár azóta a matematikusok meg a szisztéma-csinálók tömérdek elme-éllel szünet nélkül keresték és keresik ma is a „biztos nyerést“ eddigelé egészen eredménytelenül: akkor

valóban csodálatosnak kellett találnom ezt az érdekes hirt. Erős kétségek között ugyan, mert hát a magam buvárkodását is becsültem valamire, de mert az „ördög nem alszik“, és „hátha mégis?“ — kérdést intéztem egy Montecarloban mulató ismerősömhöz, hogy mi igaz a dr. Munsch pokolgépjéről?

A rám nézve nem nagyon meglepő válasz az volt, hogy: „Semmi!“

Hanem a folyó év tavaszán megjelent Münchenben egy ríktó vörös táblájú 70 oldalas füzet: „*Die Sensation von Montecarlo. Von Anton Munsch*“ cím alatt. A füzet kerestkötéssel (mint a nizzai szisztémakereskedők füzetek) volt ellátva a könyvkereskedők kirakataiban, a melyen ez állott: „Dem Verfasser dieses Werkes ist der Eintritt in den Spielsälen von Montecarlo verboten worden!“

Ebben a füzetben azonban semmi nyoma sincs a „pokolgépnek“. „Anton Munsch“ panaszkodik, hogy a hírlapok, a melyekben róla a szenzációs cikkek megjelentek, nem vették föl az ő helyreigazításait, tehát azért igazolja magát ebben a könyvben. Ő nem talált föl valami új *methodust* (ezt megkülönbözteti a szisztémától, ő tudja miért?) hanem csak értékesített egyet. Nyert ugyan valami keveset azzal, de nem ajánlja senkinek, mert nagyon veszedelmes. Különböben erősen támadja a bankot, mert néhány üveg pezsgőre meghívott croupier-ktől Nizzában (Montecarloban nem merték tőle elfogadni) olyan rémes intimitásokat hallott, hogy mindenkit óva int, hogy kerülje el messzire azt a bűnök fertőjét. Az „ördögmasina“ hire onnét

eredhetett, mert amerikai fényképező-készüléke (!) volt mindig vele, a melyet gondosan őrizett. Közli a methodusát is — a világért se nevezné szisztémának — a mely abból áll, hogy tesz:

3600 frankot a	manque-ra
2400 „ a	25—36 douzaine-ra
600 „ a 19, 20, 21	transversale-ra
400 „ a 22, 23 számra	à cheval.

Ha ezen tétre a zéro jön, akkor veszít 5200 frankot, ha a 24-es szám jön akkor veszít 7000 frankot, — ha pedig bármely más szám jön, akkor nyer 200 frankot!

A mint Anton Munsch ur vörös füzetjét elolvastam, még jobban kezdtem kételkedni az egész dologban. Kétségeimet a következő észrevételekre alapítottam. *Először* is, a ki a fenti módon játszának, azt nem szisztéma feltaláló lángésznek, hanem *őrültnek* deklarálnák a rulett technikájával ismerős montecarloi látogatók. *Másodszor*: az az amerikai fotográf-masina egyáltalán hihetetlen, mert a legszigorubb gonddal örködik a bank egész személyzete, hogy fényképező-készülék akkor ne juthasson a játéktermekbe, mikor a játék folyik. *Harmadszor*: a Nizzában pezsgő mellett leleplezéseket mesélő croupier, képzelhetetlen alak, különösen, ha azt a bomba-merényletet komolynak meséli el, a melynek igazi történetét már fönnebb elmondottam. *Negyedszer*: a játéktermekből a miatt kizárt Munsch ur, mert egy tétjének (mit megnyert volna) kifizetését azzal tagadták meg, hogy későn volt téve (trop tard) és ő e miatt nagy lármát csinált, sem ezen affaire személyeit, sem azon többi sze-

mélyek neveit és lakását, a kikkel hasonló és más epizódok történtek, egy esetben sem közli; a mi egy vádaskodónak föltétlenül kötelessége volna, hogy hitelességre tarthasson számot. És végül *ötödször*: a rulett játék körül oly nagy tájékoztat-lanságot látok a füzetjében, a mely nagyon feltűnő annak részéről, a ki csak egyszer is látott eleven rulett játékot.

Ezekből a premisszákból tehát megállapíthatom a következőket: Ha volt is a télen Munsch ur (a ki nem doktor, hanem fogtechnikus) Montecarloban, bizonyos, hogy ezt a methodust nem játszotta, vagy legalább is nem akképen, hogy az föltűnő lett volna és a világszenzációvá nőtt kacsának kiinduló pontja lett volna.

Hanem igenis létezik a Societé-nek egy sajtó-osztálya, a melynek feladata, hogy a vállalat részére, ha netalán megcsappanna az érdeklődés, megfelelő reklámról gondoskodjék. Ez a sajtóiroda azután minden évben világgá kürtölteti, ha valaki nagyobb nyereségre vergődött. A Munsch ur *pokolgépe* tehát, a mely tényleg létezett egy angol-nak kezeiben lévő számológép formájában, — és a *Munsch ur neve* pedig szükséges volt a kacsá valószínűvé tételére. Azzal persze nem törődött a sajtóiroda, hogy a jó Munsch „August“ százával kapta a leveleket, melyekben kéri tőle a szisztémáját.

Hanem azt meg kell engedni, hogy Munsch ur nagy üzleti elmeéllal kihasználta azt az „August“ szerepet, a melyhez akaratán kívül juttatták. Az a reklám ugyanis, a mely Munsch ur és „pokolgépe“

javára világgá terjedt, olyan üzleti alaptőke volt, a melyre annak a 70 oldalas (különben valótlanságokkal és tájékozatlansággal telt) legvörösebb borítékban megjelent füzetnek kiadását biztos sikerrel megindítani lehetett.

Ennek a meglévő reklámnak kihasználása tagadhatatlanul ügyesebb *methodus* volt, mint a melyet fölhasznált arra, hogy könyve tartalmává tegye.

Már fönnebb megmondtam ugyan közbevetőleg, hogy az a „methodus“ a mely szerint valaki 7000 frankot koczkáztat, hogy 200-at nyerhessen, egyike a legnagyobb ostobaságoknak és nem igen éri meg azt a tintát amelyet elirok érte, de mivel már ezzel a *világszenzációval* oly sokan foglalkoztak, tekintsük meg közelebbről is.

Vegyük a legteljesebb valószínűség esetét, a játszóra nézve tehát kedvező — az az écart nélkül lefolyó — 37 coup-t akkép, hogy 37, vagy akár 3×37 esetben, tehát 111 coup-ban sem a zéro, sem a 24-es szám nem jön többször, mint azt az equilibre főállása igényli, azaz mindegyike ezen veszítő számoknak 3—3-szor jön. Mi lesz az eredmény?

Veszíteni fog 3-szor a 24 sz.-on à 7000 = 21,000 frank

„ „ „ a zéron à 5200 = 15,600 „

összesen : 36,600 frank

Nyerni fog 105 esetben à 200 frank = 21,000 frank

tiszta vesztesége : 15,600 frank

lesz tehát abban az esetben, ha az equilibre meg nem csorbul, ha tehát a valószínűség törvénye ideális szabatsósággal érvényesül. De ha a zéro

is, meg a 24-es többször talál jönni, mint a hogy illik, akkor még szomorubb lesz az eredmény a 111 coup-ból álló játék végével.

Ez a szisztéma régóta ismeretes volt már Munsch ur előtt is, még pedig *látszólag* tetszetősebb formában. A játészó kívárja a mig valamely szám ismétlődött, azaz kétszer egymás után jön. Ekkor tesz 1—1 piéce-t (mondjuk 200—200 frankot) mind a 35 számra, kihagyva az épen most kétszer ismétlődött számot — mondjuk pl. a 29-est és a zérot. Ily módon veszteséget hoz reá a következő két marche :

29   29

29 és 29,

29   0 a mi

ha előfordul, veszített 7000 frankot, ha elmarad, nyer 200-at.

Érdekelt ez a látszólag tetszetős kombináció, mert a mint tudjuk, egy bizonyos számnak hármas szeriese nagyon ritka (valószínűségi arányszáma 1 : 50653, azaz csak 101 napon belül egyszer jelentkezék) és hogy a kettős series után épen a zéro jöjjön, az is olyan szokatlannak látszik. Megvizsgáltam 30557 coupból álló lajstromot azon föltevés alapján, hogy valaki annyiszor játszott, a hányszor egy-egy szám repetíciója előfordult. Tétje mindig 7000 frank lett volna. Ebben az egészen hiteles lajstromban, mely ugyanazon rulettasztalnak 1887 május hó 17-étől junius hó 27-éig terjedő hat heti idő alatt történt 30557 coupjait kimutatja, tehát 42 nap alatt: 98,800 frank tiszta vesztesége lett volna a játészónak. Ezen idő alatt alkalma volt 700 tétre — ennyi ismétlődés jött —

a melyből megnyert 666-ot, elvesztett 34-et. A Munsch-féle „methodus“ szerint ez a veszteség ugyanezen lajstromok szerint 4.494,200 frankot tett volna ki. (T. i. 30,557 coupban előfordult 884 zéro és 810-szer a 24-es szám; e szerint nyert volna 28,863-szor 200 frankot, — vesztett volna 884-szer 5200 — és 810-szer 7000 frankot, a mi 4.494,200 frank hiányt eredményez. Egy-egy szám jelentkezésének átlaga 828 lévén, nem mondhatnánk, hogy ebben a sorozatban nem volt szerencséje Munsch urnak, mert a zéro ugyan az átlagon fölül jött, de a 24-es szám az átlagon alul maradt. A *tiszta átlagot* véve Munsch ur vesztesége csak 165,200 frankkal lenne kevesebb a 4.494,200 franknál.)

Ime tehát, ennyi volna Munsch ur „ördögmasinájának“ igazi értéke és azzal az egész „világ-szenzáció“ helyes megbecsülése.

* * *

Ha nem volnék bizonyos abban, hogy a t. olvasó nem elégszik meg annyival, a mit eddig a szisztémákról mondtam, és azokkal részletesen is megismerkedni óhajt, úgy itt nyugodtan befejezhetném fejtegetéseimet, hogy megmondjam azt a végső konkluziómat, hogy a szisztémákkal való játékban is csak a szerencse hozza meg a nyereséget: de így abból a sok száz és ezer szisztémából, a melyek forgalomban vannak, bemutatok én is egy csomót.

A kombinációk azon rengeteg tömegében, a melylyel a banktól nyereséget kicsikarni akarunk, szorosan véve csak kétféle vezérfonál huzódik végig.

1. Az egyik a *marche* iránya, azaz annak ki-

eszelése, hogy melyik chance-ra tegyünk, hányszor tegyünk arra, mikor menjünk át az ellenkezőre.

2. A másik a *massage*, a melylyel a tétek nagyságát szabályozzuk; — emeljük és csökkentjük tétjeinket. A rendszer-kombinációk ezen eleme fontosabb az elsőnél, mert a bank matematikai előnye még a laikusra nézve is annyira első pillantásra szembeötlő, hogy senki sem képzelheti, hogy állandóan egyforma nagyságú tétekkel játszva képes legyen nyereségre szert tenni.

A játék ezen két elemének különféle kombinációján alapul, a mint az alábbiakban látni fogjuk, valamennyi már létező és még valaha kifundálható szisztéma.

I. Az *en plein* játékok.

a) Valamely tetszés szerint kiválasztott kedvelt számot üldözök 78 coup-n végig a következő *massage*-zal:

en plein tesztek	36-szor	1	pièce-t	=	36	pièce
" " "	17-szer	2	"	=	34	"
" " "	11-szer	3	"	=	33	"
" " "	8-szor	4	"	=	32	"
" " "	6-szor	5	"	=	30	"
összesen		78-szor	összesen		165	pièce

Ha csak 78-adszorra találom is el, nyertem 10 pièce-t.

b) Végig várok 148 számot és abban az esetben, hogyha azok között valamely szám a 37 közül egyszer sem jelentkezett, elkezdem:

1—1	pièce-szel	. . .	12-szer
2—2	"	. . .	12-szer
3—3	"	. . .	12-szer megtenni.

Ha ezen 36 coup közül csak egyszer is jön, nyertem. Vesztes esetén ezen napon többé nem játszom.

c) A valószínűség alapja az, hogy 36 szám közül 24 szám jelentkezik és 12 elmarad.

Ezen alapul az a kombináció, hogy ha 12 egy mástól különböző szám jött, azok mindegyikére 1—1 piéce-t teszek.

Ha 13-adszor is egy ezektől különböző szám jött, úgy mind a 13-at megteszem 2—2 piéce-szel, — azután, ha a 14-ik is amazoktól különböző, mindegyikre 3—3 piéce-t, 15 különbözőre mindegyikre 4—4-et, 16 különbözőre mindegyikre 5—5-öt, 17 különbözőre mindegyikre 6—6-ot, 18 különbözőre mindegyikre 7—7 piéce-t.

Itt már az eredmények a simple chance-szal egyenlő tekintet alá jönnek s a nagyobb tétekben a zérora is kell tenni annyi piéce-t, hogy a tét fődözve legyen.

d) Ennek ellenkezője az a játék, ha 36 számot végig várva azt látom, hogy 12 szám még nem jött ki, és ezen elmaradt 12 számra teszek 1—1 piéce-t háromszor, 2—2 piéce-t négyszer, 3—3 piéce-t ötször.

Hogy 12 coup közül egyszer se jöjjön valamelyike e számoknak — a mely esetben 312 piéce a veszteség — nagyon ritkán fordul elő, de ha gyakrabban jönnek, úgy nyereség fog mutatkozni.

e) 1 és 29, 2 és 30, 3 és 31, 4 és 32, 5 és 33, 6 és 34, 7 és 35, 8 és 36, 9 és 28, 10 és 27, 11 és 25, 12 és 23, 13 és 21, 14 és 26, 15 és 24, 16 és 20.

Ezen számok közül egy-egy párt kiválasztva, mindegyikére 1—1 piéce-t teszünk 18-szor, ha ez alatt nem jött egyik sem, úgy egy másik párt választva teszünk mindegyikre 2—2 piéce-t szintén 18-szor, — majd újabb párt 3—3 piéce-szel teszünk meg 18-szor. A magasabb fokozás nem czélszerű, mert az écart néha nagyon kinyulik.

f) Hosszabb megfigyelés mellett azt látjuk, hogy némely szám többször ismétlődik, mint kellene. Azon föltevésre támaszkodva, hogy ezek szerencsés számok, megteesszük azt és még melléje másik kettőt, a mely azzal egyenlő számmal végződik. Tehát 1, 11, 31, — vagy 3, 13, 23, — vagy 7, 17, 27, — vagy 9, 19, 29.

Ezuttal is úgy mint az e) alatti esetben fokozhatjuk a tétet.

* * *

A számokra való játéknál nem mellőzhetők a följegyzések, ha azt akarjuk ellenőrizni, hogy melyek a már jött számok, s melyek késnek még. Ezen célra a túloldali formájú táblázatot kell készítenünk:

Az en plein játékoknál föl kell jegyeznem azt az általánosan uralkodó szokást, hogy azt a tétet, a melylyel valamely számot en plein megnyertek, mindig az illető számon meghagyják. A nézet az, hogy az a tét 35-szörös nyereséget szerzett és így méltóvá lett arra, hogy még egyszer koczkáztatva legyen. Ehhez az a gondolat is csatlakozik, hogy a szám ismétlődése esetén nagyon bosszankodnék a játészó, hogyha levette volna arról tétjét.

II.

A szomszédos számokra való játék.

(Les voisins.)

a) Sokan indulnak ki abból a föltevésből, hogy a croupier-k az állandó gyakorlat folytán a golyó pördítésében és a henger forgatásában mozdulataiknak bizonyos mechanikai egyöntetűségét szerzik meg, a minek folytán, ha egyszer a korong bizonyos pontjára juttatták a golyót, akkor másodszor is oda, vagy annak a pontnak — azaz számnak — közelébe, szomszédságába vetik a golyót. Ha például tehát a 0 jött, úgy a mellette lévő 26 vagy 32 vagy a 3 vagy 15 fognak jöhetni.

Ezen játékot ugyanolyan módon fokozandó tétekkel lehet játszani, mint fönnebb az I. d) alatti esetben jeleztük.

A szomszédos számok az itt közölt táblázat segélyével könnyen föltalálhatók.

b) A tableau-n szomszédos számokra is szívesen játszanak sokan. A mint látjuk öt pár fekete és négy pár vörös szám látható egymás mellett, illetve egymás alatt a tableau-n.

3	26	0	32	15
16	33	1	20	14
4	21	2	25	17
12	35	3	26	0
15	19	4	21	2
23	10	5	24	16
17	34	6	27	13
18	29	7	28	12
11	30	8	23	10
14	31	9	22	18
8	23	10	5	24
13	36	11	30	8
7	28	12	35	3
6	27	13	36	11
1	20	14	31	9
0	32	15	19	4
5	24	16	33	1
2	25	17	34	6
9	22	18	29	7
32	15	19	4	21
33	1	20	14	31
19	4	21	2	25
31	9	22	18	29
30	8	23	10	5
10	5	24	16	33
21	2	25	17	34
35	3	26	0	32
34	6	27	13	36
29	7	28	12	35
22	18	29	7	28
36	11	30	8	23
20	14	31	9	22
26	0	32	15	19
24	16	33	1	20
25	17	34	6	27
28	12	35	3	26
27	13	36	11	30

Feketék: 10—13, 28—31, 8—11, 17—20, 26—29.

Vörösek: 16—19, 9—12, 18—21, 27—30.

Ha rouge jött, úgy 1—1 piéce-t teszünk, azaz összesen 5-öt a fennebbi öt pár számon à cheval; ha pedig fekete jött, úgy 1—1 piéce-t, összesen 4-et teszünk à cheval az alábbi 8 vörös számra.

III. A douzaine-ek és colonne-okra való játék.

a) Várok 3 coup-t, a melyekben az egyik pl. az I. douzaine nem jött. Ekkor teszünk az I. douzaine-re kétszer 1—1 piéce-t, ha vesztettem, ismét 2—2 piéce-t, majd 3—3 piéce-t, a míg a veszteség behozva nincs, a midőn újra 1 piéce a folytatás esetleg egy másik douzaine-en.

b) Sokan a nyerő douzaine-t követik és akkor kezdik a játékot valamely douzaine-re, ha az éppen kijött.

c) Ha olyan massage-zsal indulok, hogy ne egyszerre nyerjem vissza az eddigi veszteséget, hanem csak több coup után a terhemre szolgáló écart megszűnésével, akkor a következő lesz a játék:

Teszünk ugyanazon douzaine-re vagy colonne-ra 4-szer egymásután 1—1 piéce-t. Vesztettem 4 piéce-t; teszünk kétszer ugyanarra 2—2 piéce-t. Vesztettem $4 + 2 + 2 = 8$ piéce-t. Teszünk kétszer ugyanarra 3—3 piéce-t. Vesztettem $8 + 3 + 3 = 14$ piéce-t. Teszünk kétszer 5—5 piéce-t, s ha ezek közül nem talállok, úgy lezárom 42 piéce veszteséggel a játékot. Ha ellenben az 5-ös tétet megnyertem, akkor csökkenő tétekkkel használom ki az équilibre reám kedvező bekövetkezését.

A douzaine-ek és colonne-okra való játéknál az alábbi táblázatok nyújtanak gyors áttekintést arról, hogy melyik chance van előnyben, vagy elmaradva, már t. i. a szerint, hogy a *gagnante*, vagy *perdante* chance-ra van-e kedvünk játszani:

Douzaine-ek részére :

P	M	D	+	—
7				
	15			
	18			
	23			
		31		
1				
		27		
	24			

Colonne-ok részére :

I	II	III	+	—
	2			
10				
22				
		33		
	26			
	5			
19				
		12		

IV. Transversale-okra való játék.

a) A transversale en plein, azaz a tableau-n három egymás mellett álló számra a tétet 12-szeresen fizeti a bank, és így valószínűségi esélyem $1/12$.

Erre alapítva játékomat, várok 12 coup-t, a melyek közül valamely kiszemelt 3 számú transversale egyik száma sem jön ki, akkor teszek arra *tizenkétszer* egymásután 1—1 piéce-t.

Ha az alatt sem jöttek a transversale számai, úgy teszek *hatszor* egymásután 2—2 piéce-t. A 18-ik vesztő tét után *négyszer* egymásután te-

szek 3—3 piéce-t. A 22-ik tét után háromszor teszék 4—4 piéce-t.

A további massage-ra az alábbi táblázat nyújt áttekintést:

	piéce	piéce	
12-szer à	1 =	12 =	60 frank veszteség
6 „ „	2 =	12 =	120 „ „
4 „ „	3 =	12 =	180 „ „
3 „ „	4 =	12 =	240 „ „
2 „ „	5 =	10 =	290 „ „
2 „ „	6 =	12 =	350 „ „
2 „ „	7 =	14 =	420 „ „
1 „ „	8 =	8 =	460 „ „
1 „ „	9 =	9 =	515 „ „
1 „ „	10 =	10 =	565 „ „
1 „ „	11 =	11 =	620 „ „
1 „ „	12 =	12 =	680 „ „
1 „ „	13 =	13 =	745 „ „
2 „ „	15 =	30 =	895 „ „
1 „ „	17 =	17 =	980 „ „
1 „ „	18 =	18 =	1070 „ „
1 „ „	20 =	20 =	1170 „ „
1 „ „	22 =	22 =	1280 „ „
1 „ „	24 =	24 =	1400 „ „
1 „ „	26 =	26 =	1530 „ „
1 „ „	29 =	29 =	1675 „ „
1 „ „	32 =	32 =	1830 „ „
1 „ „	36 =	36 =	2010 „ „
48 coup	402	2010 frank.	

A fenti táblázat mutatja, hogy ha 48 coup közül bármelyiket nyerem meg, az addig való veszteség mindig pótolva van.

Aránylag nagy ritkaság, hogy egy—egy trans-verseale plein 60 coup-n keresztül kimaradjon. (T. i. 12 coup-t vártam.)

b) A transversale simple, azaz két egymás alatt álló számsorra való játéknál hasonló elv nyomán mint az a) alatti, megvárok 6 coup-t, a melyen belül ugyanaz a transversale nem jött, és ekkor kezdem a téteket és pedig:

		pièce		pièce	
6-szor à	1	=	6	=	30 frank veszteség
3 „ „	2	=	6	=	60 „ „
2 „ „	3	=	6	=	90 „ „
1 „ „	4	=	4	=	110 „ „
2 „ „	6	=	12	=	170 „ „
1 „ „	7	=	7	=	205 „ „
1 „ „	9	=	9	=	250 „ „
1 „ „	10	=	10	=	300 „ „
1 „ „	12	=	12	=	360 „ „
1 „ „	14	=	14	=	430 „ „
1 „ „	18	=	18	=	520 „ „
1 „ „	21	=	21	=	625 „ „
1 „ „	25	=	25	=	750 „ „
1 „ „	30	=	30	=	900 „ „
1 „ „	36	=	36	=	1080 „ „
24 coup			216		1080 frank.

Itt is az egész veszteség fődözve lesz, hogyha bármelyik coup-ban jön a várt 6 szám egyike. Egy transversale simple 30-szoros écart-ja (hatot vártam) igen ritka.

c) A transversale simple-nek 11 kombinációja képzelhető a következő számokból:

1, 1—6	5, 13—18	9, 25—30
2, 4—9	6, 16—21	10, 28—33
3, 7—12	7, 19—24	11, 31—36
4, 10—15	8, 22—27	

Addig figyelem meg a coup-kat, a míg úgy ta-

lálom, hogy a 11 transversale közül 3 még nem jött. Ekkor ezt a hármat mindegyiket egy-egy piéce-el megteszem, és veszteség esetén tétemet fokozom. Ha eltaláltam, nyerek 3 piécet, mert az egyiket hatszorosan kapom vissza, kettőt pedig veszítek.

Ez a játék tehát szorosan véve az egyszerű chance-okra való játékhoz hasonló, mert itt is 18 számom ellen áll a bank 19 száma. Annyiban kedvezőtlenebb azonban, mert a 0 az egész tétet elviszi, az egyszerű chance-okon pedig csak a felét.

Nyerés esetén azonban a tét fokozása mellett gyorsan magas összeg nyerhető, ha fölteszem mindig szétosztva a 3 tranversale-ra a nyert tétet.

Az 1 nyerés utáni 2—2 piéce áll összesen 6 piéce

„ 2	„	„ 4—4	„	„	„	12	„
„ 3	„	„ 8—8	„	„	„	24	„
„ 4	„	„ 16—16	„	„	„	48	„

Ha egyszerű tétemet (à 3 piéce) 8-szor elvesztettem volna, 3 egymásután való nyerés esetén kiegyenlíthetem a veszteséget.

A fönnebbi elvek alapján bárki készíthet tetszés szerinti kombinációkat a *carré*-ra való játéknál.

Sohase feledkezzék meg azonban a játészó arról, hogyha a többszörös chance-okra való játéknál egy-egy coup-t elveszt, ezen veszteségnek valószínűsége nem volt egyenlő az egyszerű chance-on való veszteséével. Ha tehát egy 4 számból álló carré-ra tett, úgy csak 9 veszteség után panaszkod-

hatik a miatt, hogy „nincsen szerencséje“, a mit az egyszerű chance-ra való játéknál már azonnal elmondhat, mihelyt egyszer tett rouge-ra, de noir jött. Ezzel arra is utaltam, hogy az alaptétek ismételhete folytán a többszörös (chances multiples) chance-okon enyhébben emelkedő progressiók állithatók fel, mint az egyszerű chance-okon.

V. Az egyszerű chance-okon való játék.

Komoly figyelmet csak az egyszerű chance-okra való játék igényelhet. Már fönnebb — a bank refait-jének kiszámítása mellett, — reámutattunk arra, hogy a ruletnél a zéró a banknak az egyszerű chance-okon 1.35% , a többszörös chance-okon pedig 2.70% előnyt biztosít. Senkit se vezessen félre az a látszólag kecsegtető lehetőség, hogy a többszörös chance-on egyszerre sokszorosán kapja tétjét, — esetleg 1 piéce-re 35 piéce nyereséget, — mert a végeredmény csak az, hogy a míg egyszer eltalálja azt a számot, 37-szer kell tennie, s a míg 35 piéce-t nyerek 1 piéce-es téttel, addig 36-szor kell azt koczkáztatnom. (T. i. az 5-ös series valószínűsége $1/32$ -ed.)

Nincs tehát ok arra, hogy a banknak több előnyt adjunk, mint a mennyivel úgyis bír, a nélkül, hogy magunkra nézve az esélyeket kedvezőbbekké tettük volna.

Az egyszerű chance-okon való játéknál, a mi úgy a ruletnél, mint a trente-et-quarante-nál áll, figyelemmel kell lennünk arra, hogy akkor, midőn nagyobb téteket koczkáztatunk, a zéró, illetve a

refait ellen biztosítsuk a tétet. Erre a következő táblázatokban nyújtunk áttekintést:

A ruletten :					Trente-et quarante-on :				
350 frankot fődöz a zéron 5					500 frankot fődöz 5				
700	”	”	”	10	1000	”	”	”	10
1050	”	”	”	15	1500	”	”	”	15
1400	”	”	”	20	2000	”	”	”	20
1750	”	”	”	25	2500	”	”	”	25
2100	”	”	”	30	3000	”	”	”	30
2450	”	”	”	35	3500	”	”	”	35
2800	”	”	”	40	4000	”	”	”	40
3150	”	”	”	45	4500	”	”	”	45
3500	”	”	”	50	5000	”	”	”	50
3850	”	”	”	55	5500	”	”	”	55
4200	”	”	”	60	6000	”	”	”	60
4550	”	”	”	65	7000	”	”	”	70
4900	”	”	”	70	8000	”	”	”	80
5250	”	”	”	75	9000	”	”	”	90
5600	”	”	”	80	10000	”	”	”	100
5950	”	”	”	85	11000	”	”	”	110
6000	”	”	”	90	12000	”	”	”	120

Az egyszerű chance-okon való játéknál leggyakoribb a következő háromféle *marche* :

A nyerő chance-ra (*la gagnante*), — a vesztes chance-ra (*la perdante*), — vagy az utolsó előtti nyerőre (*l'avant dernier*) — a mit úgyis kifejezhetek: „*coup de deux*“ ellen játszani.

Az alapgondolat az első *marche*-nél: *védekezés a seriesek ellen*, — a másodiknál *védekezés az intermittance-ok ellen*, — a harmadiknál *födözetet találok úgy a seriesek, mint az intermittance-ok ellen*.

Már most az

- a) *la gagnante* játéknál csak úgy veszithetek, ha hosszú sorozatban intermittance-ok jönnek; — a
- b) *la perdante* játéknál csak akkor vesztek, ha seriesek jönnek; — míg a
- c) *l'avant dernier* játéknál több coup de deux-ből álló sorozat lesz az egyedüli ellenségem.

Ezen kiinduló pontok nyomán még több változata is kereshető a marche-terveknek. Ugyanis ki-küszöbölhetem folytatólag a coup de deux veszedelmét is, ha azt a marche-ot követem, hogy a *harmadik* nyerő után megyek át a nyerő seriesre. Ebben az esetben azután nem kell félnem sem a seriesektől, sem az intermittance-októl, sem a coup de deux-től, mert kizárólagos ellenségem a váltakozó coup-de trois marad. Azaz csakis úgy veszithetek, ha ilyen formáció jön: 0 0 0 0 0 0 azaz NNN, RRR, NNN, RRR.

Azok után már most, a mit a 151. s köv. lapokon mondtunk, nyilvánvaló lesz, hogy ezen menet-irányokban való válogatás gyakorlatilag sok értékkel nem bír. A gép, bár néha csak nagyon hosszú écart után, *minden formációt reprodukál*. Nem vagyunk képesek kigondolni olyan cifrán váltakozó esélysorozatot, hogy az a gyakorlatban rövidebb-hosszabb időn belül elő ne forduljon. Kuriozum gyanánt föltételeztem pl. hogy 7 rouge után közvetlenül 7 noir jöhet-e, és átvizsgáltam ezen célból 42 napí jegyzéket (összesen 30,557 számot). Érthető ugyanis, hogy 6000 frankos maximumig fokozhatja valaki a tétjét, hogy ne veszítsen, ha 12-edszer megnyerte azt. A például fölvett 14 coup-val szemben tehát, miután már 2

rouge jött, még ötször noirra és azután 7 rouge-ra téve egy 14 coup-ból alakított formáció ellen játszhatom. Nos tehát a 7 rouge és 7 noir benn van a 42 napi jegyzékben, és így a ki ezt a különös sorozatot valószínűtlennek tartotta volna, az pénzét rajtaveszti.

De képzelhetek bármely formációt, — játszhatom állandóan az egyik színre, vagy váltogathatom azt szünet nélkül: a valószínűség törvénye megdönthetetlen szilárdsággal uralkodik fölöttem és az eredmény — hosszú átlagban — mindig az lesz, hogy

2 coup közül	1-et	találok	(nyerek)
4 „ „	2 „	„	„
8 „ „	3-as szeriest	„	„
16 „ „	4-es	„ „	„
32 „ „	5-ös	„ „	„
1024 „ „	11-es	„ „	„

de viszont ugyanezen mennyiségű coup-n belül hasonló hosszú szeriest veszitek is *egymásután*. (Magasabb arányszám nem érdekel minket a gyakorlatban, mert a 12-ik fokozásnál már a maximum védgátjába ütközünk.)

A marche-nál, azaz azon kérdésnél, hogy *hova* tegyünk, sokkal fontosabb bármily játékmód szempontjából az, hogy *mennyit* tegyünk?

A *massage* — vagyis *tétcsoportositásnak* a következő formái vannak leginkább gyakorlatban:

A) *Augmentation en perte*. (Vesztés esetén való fokozás.)

1. A *martingale*, azaz a közönséges arithmetikai haladvány szerint a tétnek egyszerű duplázása.

	tét	pièce	a ruletten	trente-et-quarante-on
	1	1	5 fr.	20 fr.
vesztés esetén . . . 2-ik	2	2	10 „	40 „
„ „ 3 „	4	4	20 „	80 „
„ „ 4 „	8	8	40 „	160 „
„ „ 5 „	16	16	80 „	320 „
„ „ 6 „	32	32	160 „	640 „
„ „ 7 „	64	64	320 „	1280 „
„ „ 8 „	128	128	640 „	2560 „
„ „ 9 „	256	256	1280 „	5120 „
„ „ 10 „	512	512	2560 „	10240 „
„ „ 11 „	1024	1024	5120 „	maximum
			10235 fr.	

Ezen játékmód mellett aránylag szép nyereségre lehet szert tenni, mert nagy écart nélkül 100 coup után 40—45 pièce nyereségünk lesz. De a tétek nagyon gyorsan emelkednek a magasba és így óriási összegeket kell kockáztatnunk, hogy 1 piécet vagy a trente-on 1 aranyat nyerjünk. A ruletten 10,235 frankot, a trente-et-quarante-on pedig 20,460 frankot kockáztatunk, hogy 1—1 pièce-t nyerhessünk.

Ha már ezen martingale-t akarjuk játszani, úgy az ezen mód szerint ajánlatosabb:

$1 + 2 + 4 + 8 = 15$; ha négyszer egymásután veszítettünk, akkor kezdjük $2 + 4 + 8 + 16 = 30$; ha ezt is elvesztettük, úgy ismét $3 + 6 + 12 + 24 = 45$ pièce. Ha így 12 coup-t vesztenénk egy folytatásban, úgy legjobb ezen 90 pièce veszteségben megnyugodni. Ellenkezőleg pedig 4, majd 5 pièce kezdőtétekkel folytatjuk, a míg az écart helyreáll.

Ennél sokkal veszélyesebb, bár kezdők gyakorta használják, a következő martingale:

tét	pièce	ruletten	trente-et-quarante-on
1-ső	1	5 frank	20 frank
2-ik	3	15 „	60 „
3-ik	7	35 „	140 „
4-ik	15	75 „	300 „
5-ik	31	155 „	620 „
6-ik	63	315 „	1,260 „
7-ik	127	635 „	2,540 „
8-ik	255	1,275 „	5,100 „
9-ik	511	2,555 „	10,220 „
10-ik	1,023	5,115 „	

összesen : 10,180 frank

20,260 frank

Hogy minden coup-ban 1—1 pièce-t, végeredményben 9 pièce-t nyerjek, kockázatnom kell 10,180, illetőleg 20,260 frankot.

Ez a martingale egészen biztos — a bank javára.

* * *

Egy harmadik martingale az arithmetikai számsor, 1, 2, 3, 4, 5, 6 stb. melyet alább részletesebben tárgyalunk.

* * *

A közönséges tét-duplázással való fokozással játszóknak arra törekcszenek, hogy a tétsorozatuk minél később érjen el a maximum korlátjáig. Erre szolgál az a mód, hogy az első tétet megismétlik. Ez esetben 1 coup-val később jutnak a maximum-hoz, de viszont minden *nyert* coup nem jövedelmez 1—1 pièce nyereséget. Ez a martingale tehát vesztés esetén így alakul: 1, 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512, 1024 = 12 coup. Ha a 12-ik

coup-t megnyertük, nem nyertünk semmit, — ha elveszítjük, vesztettünk 10,240 frankot.

* * *

Egy nagyon sok esélyre alkalmat nyújtó játéknak látszik a következő:

1—1 piéce-t teszek 10-szer egymásután. Ha ezen tiz tét közül csak négyszer, vagy még ritkábban találtam, úgy ismét 10-szer teszek 2—2 piéce-t.

Ha ismét kevesebb mint ötször nyertem, úgy újra 10-szer 4—4 piéce-t teszek. Ha ebben a tiz coup-ban sem nyertem 5-ször, úgy 10-szer 8—8 piéce-t teszek.

Ha az écart azután javamra helyre áll, akkor szép nyereségem marad, mert a nagyobb téteket nyertem meg. A mint azután egy-egy 10-es turnusban legalább hatszor nyertem, akkor olyan arányban csökkentem a téteket, a mint emeltem azokat.

* * *

Várunk egy hármasszeriest, pl. három pairt, akkor teszek az ellenkezőre 1 piéce-t, — ha vesztettem, még egyszer 1 piéce-t. Ha ezt is elvesztettem, akkor várok, a míg valamely chance-on egy hármasszeries jelentkezik, és akkor az ellenkezőre teszek 2 piéce-t, ha elvesztem, ismétlem. Ezután ha ismét vesztettem, megint egy hármasszeries ellenkezőjére teszek 4 piéce-t kétszer, — majd 8, azután 16, stb. tétet. Nyerés esetén fokozatosan csökkentem a téteket.

2. *Montant d'Alembert* a közönséges arithmetikai számsor szerint emelkedő tétek, vagyis 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 stb. vesztes esetén mindig egygyel több,

nyerés esetén 1 piéce-el kevesebb. Nagyon tetszetős és valószínű eredményt ígérő játék. Abból indulunk ki, hogy a hányszor veszünk, annyszor nyerni is fogunk, s a később nyerendő tétek magasabbak lesznek, mint a miket elveszítettünk, így nyereségünk marad.

Valóban igen sok barátja van a gyakorlatban ezen tétcsoportosításnak, mert gyakran heteken át nyereséget ad. Hátránya azonban, hogy kedvező esetben csak 1—1 piéce-t nyerünk, tehát igen keveset, míg az écart hosszabbra kinyúlása esetén magas tétekbe bonyolódunk.

Az alábbi példa ezt nyomban szemlélteti:

Nyer	Veszt	Tét	Nyer	Veszt	Tét
0		1	0		8
0		1		0	7
	0	1		0	8
	0	2	0		9
	0	3		0	8
0		4		0	9
	0	3		0	10
	0	4	0		11
0		5		0	10
	0	4		0	11
	0	5	0		12
	0	6		0	11
0		7	0		12
0		6	0		11
	0	5	0		10
	0	6	0		9
0		7		0	8
	0	6	0		9
	0	7	0		8
	0	8	0		7
0		9	0		6
	0	8		0	5
	0	9	0		6
0		10	0		5
0		9	0		4

$$50 \text{ coup} + 186 - 164 = + 22$$

Ez a táblázat viláságosan feltünteti a d'Alembert-féle progressziónak úgy előnyeit, mint hátrányait.

Ha ugyanis az első 40 coup-t vesszük figyelembe, úgy azt látjuk, hogy 23 vesztő és 17 nyerő tét után 19 *pièce* veszteség áll eredményül.

A következő 10 coupban helyre áll az *équilibre* és az 50 coup végén 25 nyerő és 25 vesztő tét után 22 *pièce* nyereség marad.

Ha az écart helyreállása után folytatni akarjuk a játékot, úgy nem ajánlatos a legutolsó téttel (a fönti esetben 3 *pièce* lenne) folytatni, mert egy újabb, esetleg hosszabb écart mellett nagyon magas tétekre haladnánk. Ilyenkor, ha újabb 50 vagy 100 coup-val akarunk kísérletet tenni, 2 *pièce*-szel kezdjük, 4—6—8 stb. fokozással.

3. *Montant americaine* fokozás módja szerint mindig két vesztő tétet akarunk behozni egy nyeréssel :

tét	<i>pièce</i>	veszt	nyer
1-ső	1	1	—
2-ik	1	1	—
3-ik	2	2	—
4-ik	3	3	—
5-ik	4	4	—
6-ik	5	5	—
7-ik	6	—	6
8-ik	5	—	5
9-ik	5	—	5 <i>équilibre</i>
10-ik	1 stb.		

Ha az écart csak egy kissé kinyulik, úgy kénytelenek vagyunk magas téteket tenni. Például a fenti játékban, ha a 9-ik tét elveszett volna, úgy 7 *pièce*-t tennék, ha a 10-ik is elvész, már 9 *pièce* a tét.

B) *Augmentation en gain*. Nyerés esetén való halmozás az egyedüli módja annak, hogy szerencsés esetben valaki nagy nyereséget húzzon a banktól. Azok, a kik valaha nagyobb összegeket nyertek, ezt csak az ugynevezett *paroli-játékkal* — és ennek különféle változataival érték el.

A nyert tétet a bank pénzével szaporítom a következő módon :

1-ső tét	1	pièce, ha nyertem,			
2-ik „	1	„ „ „			
3-ik „	2	„ „ „			
4-ik „	4	„ „ „	= 8 nyereség ;		

vagy pedig :

1-ső tét	1	pièce ha nyertem,			
2-ik „	2	„ „ „			
3-ik „	4	„ „ „			
4-ik „	8	„ „ „	= 15 nyereség.		

A mint tudjuk, 11-szer, illetőleg 10-szer kell nyernem egymás után, hogy a maximumig eljussak. A játékos bátorsága ilyen esetben óriási jutalomban (10,235 frank, illetve a *trente-et-quarante-on* 20,480 frank) részesült.

A fenti egyszerű halmozáson kívül még gyakorlatban vannak a következők :

1. *Laisser porter*. Nem koczkáztatom a kettősen megnyert tétet, hanem annak egy aránylagos részét, legtöbbször $\frac{1}{4}$ részét leveszem, hogy a halmozott tét elveszése esetén nyert pénzzel kezdhessem újból a játékot.

1-ső tét	1	piéce	nyereség	a második tét	hez
2-ik „	2	„	„	a harmadik tét	hez
3-ik „	4	„	(2)	félretéve	
4-ik „	6	„	(3)	„	
5-ik „	9	„	(4)	„	
6-ik „	14	„	(8)	„	
7-ik „	20	„	(10)	„	
8-ik „	30	„	(15)	„	
9-ik „	45	„	(20)	„	
10-ik „	70	„	(40)	„	
11-ik „	100	„	(50)	„	
12-ik „	150	„	(75)	„	

13-ik „ elvesztése esetén 227 piéce nyereség marad megtakarítva.

2. Nagy tétekben játszóknak keresik a módját annak, hogy kedvező nyerősorozatok segélyével gyorsan a maximumhoz jussanak.

Erre a következő módon haladhatnak :

1-ső tét	1 piéce ;	nyerés után	1 piéce hozzá,
2-ik „	3 „	„ „	2 „ „
3-ik „	8 „	„ „	3 „ „
4-ik „	19 „	„ „	4 „ „
5-ik „	42 „	„ „	— „ „
6-ik „	84 „	„ „	— „ „
7-ik „	168 „	„ „	— „ „
8-ik „	336 „	„ „	— „ „
9-ik „	600 „	=	12,000 frank maximum.

Természetesen, ha egy remélt szeriesre többet akarunk kockáztatni 11 piéce-nél, úgy a következő haladványnyal még gyorsabban érünk magas tétekig:

1-ső tét	1 piéce ;	hozzá	2 piéce,
2-ik „	4 „	„	4 „
3-ik „	12 „	„	8 „
4-ik „	32 „	„	16 „
5-ik „	80 „	„	— „
6-ik „	160 „	„	— „
7-ik „	320 „	„	— „ lesz a
8-ik „	600 „	=	maximum

3. *Tiers et tout* (vagy *Boule de neige*. Hólabda.)
 Egyik formája a halmozásnak, mely arra van alapítva, hogy nem veszitek egymásután két tétet, a következő, a melyet állítólag Garcia alkalmazott. Érthető, hogy nagy összegeket nyert, ha szerencséje volt, de kedvezőtlen esetben nagy veszteségekre is vezet. A mint a példából látjuk, az elv az, hogy egy-egy tétcsoportnak (3, 6, 9 stb. piéce) $\frac{1}{3}$ -adát tesszük, s ha elveszett, a fenmaradó $\frac{2}{3}$ -adot. Ha ez is elveszett, új csoporttal indulunk.

Tét csoportom 9 piéce-ből állván, teszek :

1-ső tétül	3	piécet	$3 + 9 =$	12,
2-ik „	4	„	$4 + 12 =$	16,
3-ik „	5	„	$5 + 16 =$	21,
4-ik „	7	„	$7 + 21 =$	28,
5-ik „	9	„	$9 + 28 =$	37,
6-ik „	12	„	vesztek	= 25,
7-ik „	25	„	$25 + 25 =$	50,
8-ik „	16	„	$16 + 50 =$	66,
9-ik „	22	„	vesztek	= 44,
10-ik „	44	„	$44 + 44 =$	88,
11-ik „	29	„	vesztek	= 59,
12-ik „	59	„	$59 + 59 =$	118,
13-ik „	39	„	vesztek	= 79,
14-ik „	79	„	$79 + 79 =$	158,
15-ik „	52	„	$52 + 52 =$	210,
16-ik „	70	„	vesztek	= 140,
17-ik „	140	„	$140 + 140 =$	280,
18-ik „	92	„	vesztek	= 198,
19-ik „	198	„	$198 + 198 =$	396,
20-ik „	132	„	vesztek	= 264,
21-ik „	264	„	$264 + 264 =$	528,
22-ik „	176	„	vesztek	= 352,
23-ik „	352	„	$352 + 352 =$	704,
24-ik „	234	„	vesztek	= 570,
25-ik „	570	„	$570 + 570 =$	1140,
26-ik „	380	„	$380 + 1140 =$	1520,
27-ik „	500	„	vesztek	= 1020,
28-ik „	1020	„	maximum.	

Különféle szisztémák.

Nem volna sok gyakorlati értéke annak, hogyha a végnélküli számban létező szisztémákat, vagy csak azoknak kisebb részét is felsorolnám. Az eddigiekből látható, hogy különböző marche-ok és massage-ok kombinációja után óriási mennyiségben szerkeszthetők ilyen szisztémák.

Ezuttal még csak néhány játékmódot közlök, persze anélkül, hogy ezzel a gyűjteményt teljessé tenném.

I.

A *Cartons de jeu* segélyével a banknak és a játékosnak részén való véletlent állítjuk egymással szembe. Erre a célra egy vagy több tuczat különféle marche-ot állítok össze és ezeket külön-külön czédulákra jegyezve, válogatás nélkül huzok egyet közülök és akkor az ellenkezőjét játszom annak, mint a mit a coup-k hoznak. Ha a bank éppen az én cartonom marche-ának ellenkezőjét hozza, úgy vesztettem.

E kartonok a következő formájuk:

N	R	N	R
0			0
0			0
	0	0	
0			0
	0	0	
0			0

N	R	N	R
	0	0	
	0	0	
	0	0	
0			0
	0	0	
0			0

N	R	N	R
0			0
	0	0	
0			0
0			0
0			0
0			0

II.

Az is rendszer, hogy valaki a jobb zsebjébe tesz 100 frankot, azaz 20 piéce-t és ezekkel játszó, a megnyert tétet bal zsebébe sülyeszti. Mindaddig játszik, míg a 100 frank készlete el nem veszett, a mire ez megtörténik, néha a nyereségből több gyült össze a bal zsebben.

III.

Sokan figyelik meg azt, hogy melyik játszó, van szerencséje, és ugyanazon chance-okra tesznek, mint a nyerő.

Mások pedig a veszítő játékost keresik föl, hogy azután az ellenkező chance-ra bizzák tétjüket.

IV.

A játszó bejön a terembe és asztaltól-asztalhoz menve, mindegyiken egy-egy tétet koczkáztat arra a chance-ra, a mely éppen odaérkezésekor jött. Ha a kör-sétát befejezte és nincs nyeresége, úgy 2—2 piéce-el folytatja körutját ismét elülről.

V.

Rulett-órák vannak forgalomban, a melyek mutatója egy nyomásra körülfut és megáll valamely számnál. Sokan ilyen órákkal állanak a rulett-asztal mellé, és az órájuk által jelzett, vagy azzal ellenkező chance-okra vagy számokra tesznek.

A fönnebbiekben csak mintákat adtunk abból a gazdag gyűjteményből, a melyek a legkülönösebb játékmódok tekintetében állandóan forgalomban vannak. Figyelmesebben vizsgálva azonban mindezeket, meggyőződünk róla, hogy az áru ugyanegy, csak éppen a csomagolása különböző! Az egyik kerek, a másik szögletes dobozban, ládácskában a harmadik, finom üvegben a negyedik, — nyitva, zárva, lekötve vagy beragasztva, mindegy egészen: tartalmuk csak *marche* és *martingale*! Egyenes, rezgő, vagy hullámozó a menet, a mit követnek, rövid vagy hosszú az utjuk; lassú vagy rohamos a halmozás, emelkedő vagy csökkenő, vagy keverve e kétféléből: mindig csak *marche* és mindig *martingale* az!

Az egyetlen „biztos” szisztéma.

Ilyen is létezik!

Ha hozzáteszem, hogy ezt *egészen komolyan* értem és állítom, úgy azok után, a miket fönnebb általában a szisztémákról mondtam, bizonyára különösnek fogják találni olvasóim, és alighanem így kiáltanak fel: Hát miért nem kezdte ezzel? Micsoda eljárás az, hogy először bebizonyítja, hogy nincs *biztos* szisztéma, lebunkózza az összes reménységeket, és végül mégis előáll az üdvöztető fölfedezéssel?!

Pedig valóban, ez a szisztéma komoly dolog, és már elég régóta ismeretes is, csak hogy alkal-

mazása annyi fáradsággal, figyelemmel és türelemmel jár, hogy tudtommal még eddig senki sem használta ki. Nem a rulett, hanem a trente-et-quarante teszi lehetővé ennek a biztos szisztémának játszását.

A trente-et-quarante 312 kártyáinak különféle csoportosítása nyomán bárki összeállíthat magának olyan kombinációkat, a melyekben nemcsak az un après (31—31), hanem bizonyos más kombinációja az egyszerű esélyeknek sem jöhet ki.

Vegyük a legegyszerűbb példát. Ha a 312 kártyából a tailleur kezében még az utolsó coupban kiosztásra kerülő következő lapok maradtak: 7 fekete tizes, egy vörös ász, — akkor kétségtelen, hogy ebből a nyolcz kártyából nem jöhet un après, valamint nem jöhet egyidejűleg *rouge* és *couleur* vagy pedig *rouge* és *inverse*.

Ha tehát ebben az esetben *noir* és *inverse-re* tesztek, úgy *nem veszthetem el mindkét tétemet*, — hanem vagy egyiket megnyerem, a másikat elvesztem, vagy pedig *mindkettőt* megnyerem.

Íme a lehetséges kombinációk:

I. *Noir*: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40

Rouge: Fekete 10, 10, 10, vörös 1 = 31

Eredmény: Rouge nyer, couleur vesz.

II. *Noir*: Fekete 10, 10, 10, vörös 1 = 31

Rouge: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40

Eredmény: Noir nyer, couleur nyer.

III. *Noir*: Vörös 1, Fekete 10, 10, 10 = 31

Rouge: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40

Eredmény: Noir nyer és *inverse* nyer.

Ebben az utolsó esetben tehát mindkét tétemet megnyertem, azaz minden koczkázat nélkül nyerhettem a két maximális téttel 24,000 frankot.

Világítsuk meg több példával is ennek a szisztémának lehetőségét.

a) Maradt a tailleur kezeiben :

1 vörös tizes, 5 vörös kilenczes, 1 vörös ötös és 1 fekete négyes.

Ekkor noir-ra és couleur-re teszek, mert ezen kártyákból sem un après, sem rouge és inverse együtt nem jöhet.

b) Benn maradtak :

1 vörös kettős, 1 vörös ász, 1 fekete tizes, 4 fekete kilenczes, 1 fekete nyolczas és 1 fekete hatos.

Ekkor a noir és inverse-re teszünk, mert együtt rouge-couleur nem nyerhetnek.

c) Maradt még :

11 fekete kilenczes, 1 fekete nyolczas és 1 vörös tizes.

Ekkor teszünk rouge-ra és couleur-re, mert noir és inverse együtt nem nyerhetnek.

Hogy ezt a szisztémát művelhesse valaki, ahhoz szükséges, hogy minden osztás folyamán az összes 312 kártyából kijött kártyákat, illetve azok színét és pontszámát följegyezze; szükséges, hogy a midőn már csak egy — az utolsó — coup-ra elegendő lap van a tailleur kezeiben, azonnal föl ismerhesse, hogy egyike azon eseteknek maradt még benn, a mikor a tétre alkalom nyílik; és végre szükséges, hogy azonnal kiszámítani tudja, hogy az adott esetben melyik két chance-ra kell tennie.

Csodálatos türelemmel és kitartással vizsgálta meg ezt a szisztémát gróf Forgách Béla úr, a ki azt két év előtt egy tárczában ismertette is, és arra az érdekes eredményre jutott, hogy a trente-et-quarante 312 lapja 997,271 kombinációt ad, a melyek közül egy-egy coup-nak megfelelő legalább 8 (vagy legfőlebb 43 lapból alakuló) 126,236 olyan eset jöhet létre, a midőn az un après kizárása mellett, a fönnebb leirt módok szerint koczkázat nélküli téteket rakhatunk. Gróf Forgách ezen 126,236 esetet lajstromozta is, mindegyiknél megjelölván egyuttal, hogy melyik két chance-ra kell tenni. A tétnek ezt a megjelölését még ellenőrizheti is egy szabálylyal, a mely mellett ha olyan eset adva van, a mely egyike a 126,236 alkalmas kombinációnak, azonnal tudjuk, hogy mire kell tennünk. Ez a szabály így hangzik:

1. Ha vörös kártya marad kevesebb mint fekete és az kicsiny, akkor a tét: noir és inverse.
2. Ha vörös kártya marad kevesebb mint fekete, és az nagy, akkor a tét: rouge és couleur.
3. Ha fekete kártya marad kevesebb mint vörös és az kicsiny, akkor a tét: noir és couleur.
4. Ha fekete kártya marad kevesebb mint vörös és az nagy, akkor a tét: rouge és inverse.

Ha már most ezek után tekintjük azt, hogy ennek a szisztémának követése mily figyelmes munkát, mily hosszú türelmet igényel, akkor egyáltalán nem csodálkozhatunk azon, hogy még eddig — legalább tudomásom szerint — senki sem jutott vele düllőre.

Ezt a nehézséget matematikailag is szemléltethetjük. A tétre csak átlagban minden 8-ik osztás

végén nyilik alkalom, tehát átlagban naponként háromszor.

Ha már most eljutottunk is egy téthez, akkor még igen sok eshetőség szól majd a mellett, hogy ez a coup reánk nézve nyereség nélkül következ-zék be. Ezt könnyű belátni, ha a fönnebb adott legegyszerűbb példát vesszük figyelembe, a midőn még a 7 fekete tizes és egy vörös ász vár a ki-osztásra. Itt ugyanis csakis abban az egy esetben nyerünk, hogyha a vörös ász a *Noir-sor élén* jön ki, mert akkor a *noir* és az *inverse* is nyer, a mire tettünk volt. Ez azonban 8 eset közül átlag egy-szer fog megtörténni, és így átlagban 7 tétben nem nyerünk semmit, és csak a 8-ikat van remé-nyünk megnyerni.

Minthogy körülbelül 18—22 osztás (*taille*) kerül sorra naponként, világos, hogy nyerő tétre átlag minden $3\frac{1}{2}$ —4 napban van csak esélyünk.

Hogy ezt a munkát (d. e. 10-től este 11-ig) egyfolytában egyes ember ki nem bírja, az bizo-nyos. Egész társaságnak kellene tehát összeállania, hogy a tétekre alkalmas pillanatot felkutassák, — és az is szükséges volna, hogy a *tailleur* addig várakozzék, a míg megállapítják, hogy az utolsó coup-ra váró kártyák csoportja benne van-e a 126,236 eset valamelyikében?! Azután végül még a fenti szabály alapján meghatározandó volna az, hogy mikép teszünk.

Elméletileg mindez lehetséges, de gyakorlatilag már kevésbbé. Ha figyelembe veszem, hogy csak arra, mikép egy trente asztalnál dolgozzanak, nyolcz kellő routinnal bíró egyén kellene, a kik négyes

csoportokban fölváltsák egymást, s ha tudjuk, hogy a banknak van egy szabálya, a mely szerint a Casinoba való belépést bárkinek *megokolás nélkül* megtilthatja: úgy előre látom, hogy ennek az egyetlen biztos szisztémának kihasználására nem egykönnyen akad betéti társaság, — s ha igen, úgy az zavartalanul nem fog működni hosszú ideig.

Ezt meg kell gondolnia mindenkinek, a ki *biztosan* akar nyerni ezzel a szisztémával.

Tanulságok.

A szisztémák után való hajsza nem szünetel. Százak, ezerek, sőt mondhatom százezerek kudarcza nem riaszt vissza senkit. A *perpetuum mobile* és a kör négyszögüsitésének problémája, ha jól sejtem, ma már nem kísértenek. A fejlődött matematika régen kimutatta azok megoldásának lehetetlenségét. De mert az embereknek élvezetet nyújt a problémákkal való foglalkozás — különösen ha azok megfejtése pénzbeli haszonnal biztat — nagyon sokan fordultak a montecarloi sphinx felé, hogy azon törjék a fejüket! A százezeregyediket nem csüggeszti el százezer elődjének sikertelensége, sőt éppen az sarkalja becsvágyát, hogy ő legyen a rulett Oedipusa, a ki a legyőzött bank aranyait ragadja el hadisarczul.

Ismerek sok kiváló értelmiségű urat, a kik már 8—10 — sőt 15 év óta keresik a *biztos* szisztémát!

Garmadára rugó számlétráikkal keresik hiában azt a marche-ot, a mely még nem volt és nem lesz, — s a számhalmaz, a pontozások még ma is szaporodnak. Valamikor, — némelyik előbb, a konokabb — utóbb reájön, hogy nyerni csak szerencsével lehet, mert *biztos szisztéma nem létezik!*

Ha erről sikerült néhányat ezen modern Sisi-phusok közül meggyőzőnöm és reábirnom arra, hogy kombinációs tabelláit hajtsa a kályhába és foglalkozzék olyan munkával, a melynél a siker már nincsen kezdettől fogva kizárva: akkor e könyvecském elérte célját.

Most még egyszer összegezve azon eredményeket, a mik a fönnebbieken közölt alapokból következnek: ne felejtjük el, hogy a hosszú soriesek valószínűségi arányszámai egymás mellé helyezkedő csupa egyenlő egyszerű chance-okból alakulnak.

A 11-es sories valószínűségi száma $\frac{1}{1024}$

Mikép keletkezett ez?

$$\begin{aligned} \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \\ \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{1024} \end{aligned}$$

Ez helyes! Hanem a mig a 11-es sories keletkezése *előtt*, ez az arányszám tényleg fönállott mint matematikai valószínűség, az alatt a sories növekedése közben folyton csökkent, 2 rouge után $\frac{1}{512}$, 3 után még csak $\frac{1}{256}$, 4 után $\frac{1}{128}$ -ad és így

tovább, úgy hogy a megelőző 11 rouge után annak valószínűsége, hogy a 12-ik rouge legyen, nem $\frac{1}{2048}$ -ad, hanem csupán $1 : 1 = \frac{1}{2}$ azaz 50:50!

Ekkor is csak 18 rouge és 18 noir van a rulett korongján, hogy ezzel minden következő coup-ra nézve a valószínűség csak $1 : 1 = 50\%$ legyen.

Az a sok száz és ezer ember, a ki évenként a hosszú szeriesek valószínűtlenségében bizva támad halmozott tétekkel a bank ellen és pénzét elveszíti, mindannyi annak a tévedésnek áldozata, hogy a 10-ik rouge után a 11-iket olyan valószínűtlennek hiszi, mint az 1 : 1024-hez, holott az a 11-ik rouge is már csak $1 : 1 = \frac{1}{2}$ azaz $\frac{50}{100}$ valószínűségüvé törpült!

A 25-ik rouge után arra, hogy 26-odszor is ez jöjjön, a rouge-nak éppen akkora az esélye, mint a noirnak, azaz 1 : 1-hez, 50 : 50-hez.

Világos ebből, hogy a valószínűségi számításra alapított játéknak — szisztémáknak — értéke éppen annyi, mint az egészen terv nélküli játéknak, — azaz, ha valamely komplikált szisztéma segélyével, vagy pedig minden terv nélkül, vaktában folytatott játékkal nyertem: az oka mindegyik esetben az marad, hogy szerencsém volt!

De ha így áll a dolog — kérdezi a szives olvasó — hát mire tanít ez a könyv?

Válaszom:

1. Ne játszunk a tőzsdén!
2. Ne vegyünk osztálysorsjegyet!
3. Ne tegyünk a totalizátorra!

4. Ne menjünk Montecarloba játszani!

De ha mégis oda mentünk:

5. Csak egyszerű chance-on játszunk!

6. Egyszerre csak egy chance-on játszunk!

7. Inkább a trente-et-quarante-on, mint a ruletten játszunk!

8. A mit ma nyertünk, ne veszítsük el holnap, hanem küldjük haza érinthetetlen letétbe.

9. Sohase vigyük minden pénzünket magunkkal a Casinoba, mert a viatique-ot igénybe venni kellemetlen dolog.

10. Sohase veszítsük el a hidegvérünket, mert minden, a mit a zöld asztalokon láthatunk, csak valószínű, és így az sincs kizárva, hogy 15 éven át kipróbált szisztémánkon a legelső félórán elvesztjük minden pénzünket, — mert mindezen bölcs tanácsok ellenére és azok fölött is döntő hatalommal uralkodik a *Véletlen, ő Felsége!*

Függelék.

Országos Széchényi Könyvtár

1903. február 1-én :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
21	35	o	—	o	14	22	4	27	16
9	o	8	28	13	11	5	11	5	10
1	25	1	3	34	36	34	19	29	2
27	30	28	29	27	2	14	18	31	18
2	7	34	29	20	4	7	14	1	21
29	29	25	36	11	34	21	27	17	26
27	5	1	7	4	32	27	14	15	34
20	28	15	1	21	20	3	36	11	24
1	5	10	1	36	8	18	22	24	27
29	34	15	35	8	36	5	36	4	7
27	35	31	23	6	9	6	6	30	8
10	8	15	19	20	9	32	10	8	8
1	36	36	4	15	24	27	34	7	32
14	31	6	9	2	o	32	29	14	7
22	34	23	33	11	8	16	21	27	21
13	19	5	25	8	24	6	13	23	9
22	30	26	30	11	31	16	24	13	1
15	30	36	1	13	14	7	21	20	25
17	29	31	o	11	2	5	—	28	6
35	29	34	8	20	22	10	3	30	34
3	11	12	14	4	33	36	36	20	34
33	20	o	11	18	27	6	o	4	31
17	21	16	9	28	—	5	20	23	5
17	20	7	11	2	23	10	23	27	12
18	12	22	5	28	34	31	23	3	12
36	8	9	31	—	13	8	15	33	20
26	11	12	2	35	21	11	8	35	—
25	1	15	20	29	2	8	4	7	34
6	1	35	7	23	25	24	30	6	30
25	34	24	13	34	27	—	33	12	27
—	4	11	23	18	21	5	13	1	11
18	33	19	19	11	31	20	24	2	3
23	9	6	—	9	19	12	24	15	20
33	8	31	18	28	19	25	14	—	5
17	8	4	21	8	25	8	1	27	26
23	4	21	4	7	13	2	13	1	2
11	30	12	10	24	7	17	14	31	4
20	—	17	27	12	32	29	6	5	6

Jegyzet. A számok közötti vonalak (—) azt jelentik, hogy a golyót pörgető croupier-t fölválto tták.

1903. febrúar 2-án :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
11	2	31	36	3	13	34	22	35	2
33	10	2	19	33	3	28	29	1	10
2	29	7	29	11	—	19	20	21	15
19	4	6	30	6	30	22	6	●	●
14	9	26	33	1	9	30	25	15	2
15	29	20	1	17	30	25	9	●	17
16	30	16	8	25	31	26	5	6	28
5	34	30	4	3	1	36	31	8	24
22	17	18	9	7	13	27	6	35	7
8	1	10	11	28	4	27	4	19	35
26	17	23	20	24	1	29	24	6	8
4	5	26	36	2	30	12	14	23	33
24	8	19	32	10	25	18	20	37	31
26	4	3	25	15	10	23	13	17	24
16	21	17	6	—	23	31	33	27	11
34	16	35	1	34	29	35	33	12	19
28	5	28	29	28	5	4	27	29	21
25	35	30	19	34	3	12	31	11	30
33	30	4	28	2	8	33	3	21	25
●	18	18		30	16	29	31	25	32
25	5	10	20	14	22	10	5	8	2
17	14	10	30	28	10	24	12	14	27
36	13	4	24	31	32	33	29	13	18
24	20		7	7	4	9	4	7	29
15	25	1	4	27	6	31	11	23	—
13	8	32	19	9	21	17	23	2	4
35	6	17	22	20	30	15	22	35	24
16	6	2	26	25	6	3	5	36	14
8	17	35	15	35	16	13	25	9	32
5	31	16	34	9	20	29	25	13	35
18	—	14	22	26	15	10	35	8	30
17	34	22	19	29	2	35	2	23	29
29	30	20	6	17	5	16	—	33	4
13	5	6	10	14	25	●	9	1	34
—	17	36	9	14	7	5	9	—	11
12	●	32	12	27	4	27	21	23	20
33	20	17	20	10	34	30	4	27	9
32	30	26	3	33	36	3	30	8	17
26	31	17	29	28	19	30	21	2	24
●	6	32	6	15	17	●	22	10	29
31	23	18	34	33	—	2	35	8	26

1903. február 3-án :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
11	11	7	35	9	4	3	6	2	—
35	17	27	—	6	17	2	3	17	34
36	7	5	33	25	34	10	27	34	19
23	24	3	11	20	30	1	14	13	○
6	19	7	25	4	17	27	19	3	24
12	36	15	11	9	22	12	14	27	19
16	7	9	28	18	13	25	9	—	15
18	24	27	17	36	25	29	3	34	25
33	8	23	4	33	35	27	2	36	2
32	17	28	29	35	1	3	36	22	12
5	1	—	20	18	18	32	—	15	28
34	23	12	5	17	4	15	○	34	20
32	32	3	8	12	20	34	18	3	21
7	8	28	4	17	23	35	15	7	34
12	27	31	34	17	16	34	27	17	4
22	25	○	10	12	27	17	21	12	4
4	22	33	32	27	35	29	9	○	30
19	30	7	13	13	31	—	8	32	36
36	20	14	16	19	19	15	26	1	28
28	25	3	26	22	33	8	18	4	○
5	10	20	34	4	33	33	1	23	24
19	3	17	25	9	15	26	24	22	31
○	—	6	3	13	23	27	2	34	35
24	23	16	15	11	21	7	18	○	32
21	7	3	14	33	—	22	19	28	17
10	30	○	1	1	32	25	1	11	○
11	29	2	22	16	1	8	20	17	16
4	2	9	24	—	35	14	7	26	25
12	21	11	20	14	10	5	26	6	27
26	30	○	30	9	28	36	25	29	4
26	30	5	7	21	1	25	22	12	13
17	32	36	23	28	19	20	19	36	5
22	31	23	21	26	5	2	29	27	—
—	5	15	4	27	4	19	4	27	30
13	35	12	35	14	16	34	14	5	20
27	6	20	—	21	26	○	24	25	1
18	○	10	30	4	8	31	29	19	31
19	6	14	17	20	36	11	31	11	32
11	16	29	8	31	18	32	34	19	1
10	17	28	1	25	18	4	14	30	27
1	35	25	7	12	1	33	4	22	19

1903. február 4-én :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
32	7	12	16	33	15	13	29	7	36
8	22	11	8	10	—	32	•	14	11
31	6	36	28	31	31	10	1	30	12
2	6	21	24	3	3	15	14	28	28
•	14	29	14	—	10	7	33	19	—
10	25	2	27	14	18	11	—	34	13
10	31	3	29	16	10	35	18	15	24
27	6	32	1	27	4	28	25	22	34
6	34	33	4	2	2	20	13	36	13
11	4	6	19	5	18	16	25	29	•
24	20	33	—	15	17	35	33	24	18
31	9	17	3	30	29	5	28	4	35
33	25	34	14	20	34	16	36	6	17
11	2	30	33	14	29	8	7	11	33
32	26	33	27	9	26	32	13	33	22
19	36	4	27	24	20	36	31	13	9
33	4	—	3	•	9	28	15	18	5
16	24	1	12	12	3	22	16	—	3
33	16	4	1	1	34	29	•	34	23
11	15	9	30	11	26	—	9	1	36
28	22	29	3	19	12	21	22	3	29
23	9	16	4	6	25	33	24	20	30
24	8	9	25	18	26	31	28	•	17
26	•	27	11	8	3	2	23	13	31
30	17	26	10	27	1	18	3	24	14
4	—	17	32	35	11	30	2	19	7
2	12	28	6	23	4	26	2	33	25
6	24	3	12	25	20	34	34	15	26
34	4	2	11	9	25	28	19	9	18
31	8	2	7	13	34	30	35	35	5
33	31	13	10	17	25	20	3	11	8
11	25	10	14	13	24	11	29	17	18
20	25	3	16	6	—	•	20	15	17
14	11	2	31	13	12	36	8	12	26
—	16	6	22	25	15	15	10	35	31
34	31	15	10	16	1	10	—	12	
3	11	5	34	21	30	23	18	6	
30	14	34	26	27	29	4	29	28	
9	27	13	27	5	20	10	23	22	
4	3	8	32	4	10	29	5	6	
10	12	9	20	32	11	35	15	18	

1903. február 5-én :

N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R	N	R
2		14		11		29		14		23		4		8		16	
8		27		13	5	15		21		27		11		14		12	12
29	35	15		6		11		24	~	29		26		3		18	12
18	3	30		17		24		17		14		10		30		14	27
9	7	30		19		14		31		30		28		29		23	3
28	27	14		17		11		3		31		35		15		30	•
14	4	15		1		10		15		33		27		28		2	5
34	33	20		11		3		26		15		12		13		20	35
27	32	24		22	2			32		29	-	12		25		33	14
31	11	36		31	8			•		14		11		15		6	21
12	1	13		10				19		36		16		12		8	18
25	23	36		14		3		35		10		23		35		24	6
24	26	2		35		5		—		16		4		16		18	6
11	29	33		30		29		11		32		23		34		3	20
23	2	11		34		13		27		3		20		36		12	35
14	6	3		32		33		35		19		11		8		27	18
17	26	—		27		11		16		21		26		15		•	9
11	3	36		3		20		22		21		15		30		3	20
•	•	6		13		3		8		10		34		23		6	13
22	24	4		30		14		26		6		12		•		18	2
34	13	•		15		20		21		31		36		8		2	—
13	34	14		—		12		28		17		36		•		—	25
15	8	2		5		24		36		14		30		3		13	8
31	11	19		11		14		19		34		24		10		31	17
33	—	28		24		•		35		15		11		—		28	4
16	10	20		34		29		11		27		13		16		4	20
35	27	24		10		22		27		18		3		35		20	11
29	25	20		17		31		35		35		15		2		33	33
4	16	29		19		26		16		31		—		8		5	•
9	34	3		11		9		21		36		30		20		18	20
6	32	6		13		•		8		11		33		4		23	6
14	18	14		14		6		21		15		14		6		9	30
29	16	15		25		1		20		12		7		•		27	31
—	12	10		6		26		36		•		32		3		15	34
19	18	③		•		16		29		32		26		21		2	3
5	17	34		35		15		14		—		36		3		28	25
20	21	31		26		34		31		24		•		12		14	2
10	2	14		35		13		33		21		1		30		30	29
30	26	28		16		35		15		3		8		34		31	8
31	23	33		29		7		29		6		11		3		36	21
12	35	10		28		30		25		26		33		36		3	

1903. február 6-án :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
20	12	23	21	18	17	25	17	15	—
33	20	6	18	13	14	28	6	17	9
27	3	18	34	36	30	3	7	30	18
14	36	10	33	23	11	33	10	36	●
12	9	23	2	33	23	17	12	10	17
19	11	11	20	13	28	19	21	5	24
14	35	12	25	20	14	6	8	27	6
18	12	28	15	23	30	4	33	33	3
25	30	21	17	27	15	14	4	6	11
7	26	35	13	18	32	36	6	24	16
29	29	27	31	—	4	29	32	3	16
14	23	20	4	30	10	2	11	—	29
4	34	36	7	31	16	14	20	7	29
28	3	20	20	29	14	19	9	2	7
30	31	28	32	23	12	13	14	32	30
5	11	23	1	4	21	●	19	36	16
15	22	35	3	35	23	28	33	23	23
13	23	—	30	2	13	23	13	28	12
7	●	18	29	14	9	5	25	9	8
15	18	10	—	19	14	5	24	19	9
1	36	3	35	23	34	1	19	3	14
18	33	17	33	33	32	—	31	19	16
35	7	12	6	3	30	12	15	32	26
9	11	4	8	2	14	29	—	13	11
24	17	7	14	9	18	3	19	12	29
10	8	8	11	12	16	32	18	5	32
●	—	13	13	15	36	31	29	13	3
6	2	30	27	31	15	25	6	4	—
35	15	26	1	12	32	2	17	17	34
24	29	9	9	21	3	11	35	33	20
9	31	4	6	27	2	2	32	13	9
5	32	4	3	25	—	28	29	3	24
31	30	1	36	11	11	14	14	29	18
4	7	8	1	32	22	33	28	●	10
21	10	32	6	21	5	13	21	4	7
—	19	26	30	13	14	13	9	16	34
34	33	5	4	22	25	34	22	32	30
6	22	35	6	12	7	32	15	30	1
12	31	16	12	9	17	6	36	14	29
26	24	33	27	13	20	34	34	10	26
31	32	2	28	—	23	13	16	27	4

1903. február 7-én :

N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R	N R
29	8	2	26	6	6	18	7	25	34
23	34	19	9	7	24	14	35	8	6
10	15	28	29	34	10	17	—	13	34
2	30	4	●	15	15	80	14	14	20
23	17	18	34	27	25	—	25	27	25
26	36	3	20	17	24	33	11	30	12
25	30	29	26	3	35	31	27	12	20
29	26	4	—	5	20	11	30	2	1
16	24	9	5	10	13	3	36	15	30
23	3	1	●	15	29	16	34	11	6
19	12	25	9	4	10	2	25	23	35
35	21	29	27	11	24	12	24	23	3
33	10	15	30	2	7	36	34	24	36
7	10	18	3	17	25	13	13	31	27
27	3	—	10	21	—	35	21	1	●
15	27	26	20	9	31	22	33	30	4
3	33	2	7	23	15	1	7	24	22
22	28	30	24	25	29	6	18	27	25
21	21	4	1	4	35	29	●	3	6
8	13	20	32	35	●	6	35	2	12
32	16	26	●	9	8	10	18	35	23
5	—	25	10	4	20	36	15	8	35
24	34	14	30	9	22	19	4	19	5
12	24	7	6	34	32	2	12	4	
6	20	29	25	29	34	16	31	29	
2	●	8	20	28	27	12	3	18	
5	30	18	22	33	6	15	3	24	
5	19	31	—	15	17	1	28	19	
1	14	12	11	18	9	23	32	31	
13	33	17	3	11	28	8	36	30	
5	4	36	8	2	12	7	3	31	
—	2	23	16	20	15	33	25	18	
3	2	14	33	8	21	27	32	22	
26	12	35	7	34	19	24	26	7	
23	32	14	23	30	5	18	32	—	
31	4	36	16	28	24	29	7	18	
11	3	1	3	2	26	22	3	31	
33	19	5	7	15	6	34	26	29	
5	15	34	27	4	6	●	27	2	
30	18	5	21	15	30	29	—	15	
23	27	8	3	30	25	18	28	33	

Trente-et-quarante lajstromok.

I. osztás.

[illegible]

II. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0	0	
0			0
0		0	
0			0
	0		0
0		0	
0		0	
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
0		0	
	0	0	
	0	0	
	0		0

III. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0	0	
	0	0	
9		0	
	0		0
0			0
0			0
	0	0	
	0		0
	0		0
	0		0
	0		0
0		0	
0		0	
	0		0
	0	0	
0			0
	0		0
	0	0	
	0	0	
0			0
	0	0	
	0		0
	0		0

Jegyzet: — = (un après) 31 : 31.

A semleges coup-k jelzése mellőzve lett.

IV. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0		0
	0		0
0		0	
	0	0	
0			0
	0		0
	0		0
0			0
0		0	
0			0
0			0
	0	0	
	0		0
	0		0
0		0	
	0	0	
	0		0
	0		0
0			0
0			0
	0		0
0			0
0		0	

V. osztás.

N.	R.	C.	I.
0		0	
0			0
0			0
	0		0
0		0	
0		0	
	0	0	
0		0	
0		0	
	0		0
0		0	
0			0
	0	0	
0			0
0		0	
0		0	
	0		0
0		0	
0			0
0		0	
	0		0
0			0
0		0	

VI. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0	0	
	0	0	
0			0
	0		0
	0	0	
0		0	
	0		0
0		0	
0		0	
	0	0	
	0		0
0		0	
0			0
0		0	
	0		0
0		0	
0			0
	0		0
0		0	
0			0
	0		0
0			0
0			0

VII. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0	0	
	0		0
	0		0
	0	0	
0		0	
	0	0	
0		0	
0			0
0		0	
	0		0
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0		0
0			0
	0	0	
	0		0
0			0
	0		0

VIII. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0		0
0		0	
0			0
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
0			0
	0	0	
	0		0
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0

IX. osztás.

N.	R.	C.	I.
0			0
0			0
0		0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
0		0	
0			0
0		0	
0			0
	0	0	
	0		0
0		0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0

X. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0		0
	0	0	
0		0	
0			0
0		0	
	0		0
	0	0	
0			0
0		0	
	0		0
	0		0
0		0	
	0	0	
	0		0
0		0	
	0		0
	0		0
	0	0	
0			0
0		0	
	0		0
0		0	
0			0
0		0	
	0		0
0			0
0		0	

XI. osztás.

N.	R.	C.	I.
0		0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
0		0	
	0		0
	0	0	
	0	0	
0			0
	0		0
	0		0
	0		0
0		0	
	0		0
	0		0
	0		0
	0	0	
0			0
	0		0
	0		0
	0		0
	0	0	
0			0
0		0	
0			0

XII. osztás.

N.	R.	C.	I.
0		0	
	0	0	
	0	0	
0		0	
	0		0
0			0
	0	0	
	0		0
	0		0
0		0	
	0		0
	0		0
	0		0
0		0	
	0		0
	0	0	
	0		0
0			0
0			0
	0		0
	0		0
	0		0
0		0	
	0	0	
0			0
	0	0	
0		0	

XIII. osztás.

N.	R.	C.	I.
0			0
0			0
0			0
0	0		0
0	0	0	
0	0	0	
0			0
0		0	
0		0	
0		0	
0		0	0
0		0	0
0		0	0
0		0	0
0	0	0	
0	0	0	
0			0
0		0	
0		0	
0		0	
0	0		0
0	0	0	
0		0	
0		0	

XIV. osztás.

N.	R.	C.	I.
	0	0	
	0		0
	0		0
0		0	
0	0	0	
0			0
0		0	
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0	0	
0		0	
	0	0	0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
	0		0
	0	0	
0		0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	
	0	0	

Rulett-statisztika.

30557 coup között előfordult :

Számok	Hányszor	<i>Transversale-ok</i>	
0 --- --- ---	884		
1 --- --- ---	771	} 2479	} 4934
2 --- --- ---	889		
3 --- --- ---	819		
4 --- --- ---	811	} 2455	}
5 --- --- ---	827		
6 --- --- ---	817		
7 --- --- ---	876	} 2556	} 5085
8 --- --- ---	809		
9 --- --- ---	871		
10 --- --- ---	863	} 2529	}
11 --- --- ---	800		
12 --- --- ---	866		
13 --- --- ---	827	} 2444	} 4952
14 --- --- ---	786		
15 --- --- ---	831		
16 --- --- ---	833	} 2508	}
17 --- --- ---	818		
18 --- --- ---	857		
19 --- --- ---	794	} 2413	} 4947
20 --- --- ---	777		
21 --- --- ---	842		
22 --- --- ---	878	} 2534	}
23 --- --- ---	846		
24 --- --- ---	810		
25 --- --- ---	862	} 2467	} 4846
26 --- --- ---	802		
27 --- --- ---	803		
28 --- --- ---	788	} 2379	}
29 --- --- ---	764		
30 --- --- ---	827		
31 --- --- ---	846	} 2548	} 4913
32 --- --- ---	860		
33 --- --- ---	842		
34 --- --- ---	779	} 2365	}
35 --- --- ---	811		
36 --- --- ---	775		
Összesen : 30557		29673	29673

Eredmények :

A számok átlaga 828.

Nyerő szám, vagyis az átlagon fölül előfordult 16 szám; u. m.:

a 0, 2, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 25, 31, 32, 33.

Az átlagot megközelítik:

5	---	---	---	827-szer
13	---	---	---	827 „
30	---	---	---	827 „
3	---	---	---	816 „
17	---	---	---	818 „

Az átlagtól való legnagyobb eltérést mutatja a

29, mely 64-el kevesebb és a
2, „ 61-el többször jött.

E két szám egymástól eltérése 125-ös écart-ot mutat.

A legjobb 3 szám (7, 8, 9) nyert volna — minden coup-t játszva — 115 piéce-t.

A legrosszabb 3 szám (34, 35, 36) veszített volna 2117 piéce-t.

A legjobb számot (2) játszva az egész 30557 coup-n végig, nyert volna: 1447 piéce-t.

A legrosszabb számot (29) játszva *vesztett* volna: 3053 piéce-t.

Az átlaghoz (828) legközelebb érő számok egyikét (5, 13, 30, à 827-szer) játszva *vesztett* volna 785 piéce-t.

30557 coup közül előfordult:

Noir 14,777   *Pair* 14,814   *Passe* 14,696
Rouge 14,896   *Impair* 14,859   *Manque* 14,977
Zéro 884.

Douzaine-ek

Premier 10,019
 (1—12)
 Milieu 9895
 (13—24)
 Dernier 9759
 (25—36)

Colonne-ok

I. Colonne 9928
 II. „ 9785
 III. „ 9960

Intermittance			hány?	S z e r i e s					
N.-R.	P.-I.	P.-M.		Noir	Rouge	Pair	Impair	Passe	Manq.
1865	1927	1907	1	—	—	—	—	—	—
949	895	964	2	1852	1807	1875	1784	1837	1770
465	438	481	3	918	908	855	851	937	943
239	252	234	4	466	469	449	461	417	483
114	136	121	5	237	240	216	215	220	231
73	57	54	6	94	110	131	119	116	111
31	31	28	7	64	60	58	60	68	54
18	17	16	8	21	35	35	32	28	42
5	8	6	9	8	15	10	16	15	19
2	5	3	10	9	7	4	5	6	6
—	2	1	11	2	3	4	4	3	6
—	1	—	12	2	1	2	1	3	2
1	2	—	13	3	—	1	3	—	2
1	—	—	14	—	—	—	—	—	2
1	—	—	15	—	1	—	—	1	—

TARTALOM:

Lap

1. Előszó	3

ELSŐ RÉSZ.

2. A montecarloi játékbank alapítása	9
3. A részvénytársaság ügyvezetése	22
4. A Casino és közönsége	47
5. A Cercle privé	57
6. A játékosok	59
7. Az öngyilkosságok	76
8. A játékra csábít-e, csal-e a bank?	80
9. A hazardjátékok	86

MASODIK RÉSZ.

A MONTECARLOI JÁTÉKOK.

10. a) A rulett	99
11. Az esélyek	109
12. A zéro	117
13. b) A trente-et-quarante	123
14. c) A baccarat	134
15. A szerencsejátékok elmélete	140
16. A montecarloi játékok műszaki elemei	151
17. A valószínűségi számítás	156
18. A véletlen szerepe	161
19. A szisztémák	166
20. I. Az en plein játékok	178
21. II. A szomszédos számokra való játék	182
22. III. A douzaine-ek és colonne-okra való játék	183
23. IV. A transversale-okra való játék	184
24. V. Az egyszerű chance-okra való játék	188
25. Különféle szisztémák	200
26. Az egyetlen „biztos” szisztéma	202
27. Tanulságok	207
28. Függelék. Játéksorozatok. Eredménytáblázat	211

Kunossy, Szilágyi és Társa Könyvkiadóhivatalában

Budapesten, IV., Ujvilág-utca 16.

következő közérdekű irodalmi ujdonságok jelentek meg s úgy a kiadóhivatalban valamint minden könyvkereskedés útján beszerezhetők:

	Kor.
Bakos Sándor. Elektromosság a gyakorlatban. Elektrotechnikai kézikönyv. Függelékül: Marconi találmánya, a drótnélküli táviró	5.—
Vászonkötésben	6 50
Bécsi kalauz. Képes útmutató a császárvárosban. 36 képpel és egy térképpel, kötve	1.20
Elkésett levelek. (Briefe, die ihn nicht erreichten.) Regény levelekben. Az eredetinek 65-ik kiadása után fordítva	4.80
Ugyanaz kötve	6.—
Gorkij Maxim. Éjjeli menedékhely. (Szinházi kiadás.)	—60
Ugyanaz kötve	1.—
Hairie Ben Ajad. A török nő élete a társaságban és a harem	1.20
Kahlenberg, Hans v., Habkissasszony. (Nixchen.) Előszóval ellátta Bródy S.	1.50
Kiss János dr. és Gerely József. Jézus élete. Hosszukás folió alakú remek díszmű, képekkel	30.—
Mathers Helén. Jön a rozson át. (Uj olcsó kiadás.) Reg. 3 kötetben	3.—
Miracó (Faragó Jenő). Smokkék. Apró komédiák a Smokk-család életéből. Képekkel	1.50
Morva Rezső. Kézikönyv az összes gőzkazánok, valamint az összes stabil gőzgépek kezeléséről, a magas és alacsony nyomású sűrít. működő gőzgépekről. Vizsgáló gépészek előkészítésére. Számos ábrával. 5. bőv. kiadás	4.—
Ugyanaz vászonkötésben	5.—
NAGY IVÁN. Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. Egyedüli magyar, a nemesi családok leszármazásait tárgyaló kimerítő és monumentális munka. 20 kötet és pótkötet: együtt 21 kötet	150.—
Ugyanaz 13 félbörkötésben	200.—
Olaszország remekei. Olaszország és az olaszok műkincseinek fénykép gyűjteménye. Két albumalakú kötet több mint 2000 fénynyomatú képpel, fényes díszkötésben	70.—
Pakots József. Mindenféle a folyosóról. Humorisztikus karczolatok a t. Házból. Linek és Bér karrikatúráival	2.—
Ugyanaz merített papiroson	3.—
„ díszkötésben	4.—
Schnitzler Artur. Körbe-körbe (Reigen). Tíz párbeszéd. Ford. és bev. ellátta Bródy S. Díszesen kiállítva, több színben nyomott czimlappal Ugyanaz díszkötésben	3.— 4.80
Székelly Dávid. Magyar írók álnevei a múltban és jelenben	1.50
Vértesi Károly. Az éjféli nap országában. Svédország. Utirajzok számos színes képpel. Eleg. kötésben	4.—
Vértesi Károly. Az éjféli nap országában. Norvégország. Utirajzok számos színes képpel. Eleg. kötésben	4.—
Vértesi Károly. Spanyolország. Portugália. A lisszaboni nemzetközi sajtókongresszus. Utelírás 72 tárczaczikkben. 105 képpel, 600 oldal. Nagy 8-adrétű díszes kiállítású munka, díszes vászonkötésben	10.—

120-
260

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

70
20

36x17
252
6 1 2

